

Bu Eser Ehl-i Beyt Dostları Hacı Ferman
Erkut ve Hacı Fizze Erkut Hayratına
Bastırılmıştır

KEVSER SURESİ

Rahman Rahim Allah'ın Adıyla

Şüphesiz biz, sana Kevser'i verdik.

Şu hâlde Rabbin için namaz kıl ve tekbir
alırken, namazda ellerini boğazına kadar kaldır.
Doğrusu asıl soyu kesik olan, sana kin duyandır.

A. Hüseyin Destgayb

Ramazan Ayı Dersleri

(Fatiha Suresi'nin Tefsiri)

Çeviri:

Kadri Çelik

KEVSER

<https://t.me/caferilikcom>

www.caferilik.com

Kevser Yayınları: 185

Kitabın Orijinal Adı: Tefsir-i Fatihatu'l-Kitab

Yazarı: A. Hüseyin Destgayb

Tercüme: Kadri Çelik

Son Okur: Musa Güneş

Dizgi ve Mizanpaj: Kevser

Kapak: Hasan Başbuğ

Baskı: Step Ajans

Basım Tarihi: Ağustos 2011

ISBN: 978-9944-709-76-7

Not: Bu eser daha önce Tuba Yayınları tarafından basılmıştır.

İsteme Adresi:

Kevser Yayınları

Sofular Mah. Simitçi Şakir Sok. No: 14 / 1

Fatih – İSTANBUL

Tel: 0212 – 534 35 28 Faks: 0212 – 631 36 01

www.kevseryayincilik.com

<https://t.me/caferilikcom>

www.caferilik.com

İÇİNDEKİLER

TAKDİM	7
1. DERS	9
Ramazan Ayındaki Bereketler	9
2. DERS	17
İlmî Müzakere ve Marifet Tahsilinin Önemi	17
3. DERS	23
Bismillah'ın "Ba"sındaki Kulluk Hakikati.....	23
4. DERS	33
Cuma Günlerini Dininize Ayırın.....	33
5. DERS	49
Hakk'ın Üç Aslî İsmine Aşına Olmak.....	49
6. DERS	61
Rahman ve Rahim Olan Allah.....	61
7. DERS	71
Rahman Sadece Allah'tır	71
8. DERS	83
Rahimî Rahmetin Bir Şubesi Olan Hayat-ı Tayyibe	83
9. DERS	93
İlk ve Son Söz Allah'ın Hamdüsenasıdır	93

10. DERS	103
Tespîh, Allah'ı Tenzih ve Tahmit Etmektir	103
11. DERS	111
Bütün Övgüler Allah İçindir.....	111
12. DERS	119
Astronomi ve Anatomi İlmini Bilmeyen Kimse Kâmil Olamaz....	119
13. DERS	125
Maddî Musibetlere Tahammül Etmek Kolaydır	125
14. DERS	133
Tevhit ve Yalnızca Allah'a İtaat Etmek.....	133
15. DERS	145
Her Varlığın Yaratılış Hedefi Onun Kemale Ermesidir	145
16. DERS	153
Yardım Dilemek İnsanın Hayatında Bir Zarurettir	153
17. DERS	165
İyiliği Emretmek İslâm'ın Zaruriyatındandır	165
18. DERS	179
Acaba Müslüman Hidayet Bulmuş Değil Midir?.....	179
19. DERS	193
"Hidayet-i Küllî"ye Göre Amel Etmek	193

TAKDİM

Mihrap Şehidi Ayetullah Destgayb, 20 Aralık 1981 tarihinde emperyalizmin canî uşakları tarafından, Cuma namazı kıldırırken şehit edilmiştir. Babası Seyit Muhammed Takî, dedesi ise taklit mercii olan Ayetullah Mirza Hidayetullah Destgayb'dır.

Şehit, ilk dinî tahsilini İran'da gördü. Daha sonra ilmini tamamlamak ve fazilet sahibi büyük âlimlerin ilimlerinden de yararlanmak için Necef'e gitti.

Orada içtihat derecesine ulaştıktan sonra, irşat ve tebliğ etmek amacıyla memleketi olan Şiraz'a döndü. Şahadetine kadar da, ilimle meşgul olan talebelerini feyizlendirmiş ve eserleriyle İslâm âlemine büyük hizmetlerde bulunmuştur.

O, nefisini tezkiye etmiş kâmil bir ahlâk üstadıydı. Konuşmalarıyla ve eserleriyle belki binlerce insana, hidayet ışığı olmuş ve onlara Ehlibeyt mektebinin istediği doğrultuda doğru yolu göstermiştir.

Bu önemli işi yaparken mürit toplayıp halka oluşturmamış, takva üzerine kurulu örnek yaşantısıyla Resul-i Ekrem (s.a.a) ve Ehlibeyt'in mektebinde yetişmiş bir âlim olmanın gereğini sergilemiştir.

Ayrıca Şehit ömrü boyunca, zulüm ve tağutla savaşmaktan geri durmamıştır. Bu nedenle İslâm İnkılâbı ve İslâm Cumhuriyeti'nde büyük rol oynayan kimselerden sayılırdı. Şehit, tağuta karşı cihadı sebebiyle Şah zamanun-

da defalarca zindana düşmüş ve sürgüne gönderilmiştir. Ama bütün bunlara rağmen Şehit, hiçbir zaman yılmamış ve ömrünün sonuna kadar da bu hâl üzere yaşamıştır.

Şehide Allah'tan mağfiret diler, Türkçeye sunulan bu değerli eserinin (ki Şehid'in konuşmalarından derlenmiştir) Müslüman kardeşlerimize yararlı olmasını temenni ederiz.

Kevser

1. DERS

Bismillahirrahmanirrahim

Ramazan ayı, (öyle) bir aydır ki, insanlara doğruyu bildiren, doğruluğa ait apaçık delillerden ibaret olan ve hakla batılı ayırt eden Kur'ân, bu ayda indirildi.¹

Ramazan Ayındaki Bereketler

Allah'a hamdolsun ki, bizlere verdiği hayat nime-tini devam ettirdi de yeniden Ramazan ayına ulaştık. Allah'tan, bu şerif ayın bereketlerinden istifade edebilme tevfikini dileriz.

Ramazan ayının her saati, her dakikası ve her anı bereketlerle doludur. Bu ay, âlemlerin Rabbi olan Allah'ın ziyafet ayıdır. Bu ayda bir ayet okumak, diğer aylarda Kur'ân hatmetmek gibidir. Hakeza bu ayda kılınan iki rekât sünnet namaz, diğer aylarda kılınan iki rekât farz namaza eşittir.

Aynı şekilde bu ayda, Allah yolunda bir dirhem sadaka vermek de, diğer aylarda yetmiş dirhem sadaka vermek gibidir. Gerçekten de bu, ne büyük berekettir! Allah, bize bu bereketten istifade tevfiği versin de, gündüz ve gecelerinden, zikir ve dualarından nasiplenelim.

Bir rivayette şöyle buyrulmuştur:

1- Bakara/185

Bir topluluk Allah'ın evinde (camilerde) bir araya toplanır da Kur'ân okur, öğrenir veya öğretirse, Allah'ın rahmeti onları kaplar ve melekler onları çepeçevre kuşatır.

Bu nedenle, özellikle de Ramazan ayında Kur'ân toplantılarına çok önem veriniz.

Her şeyin bir baharı vardır. Kur'ân'ın baharıysa nazil olduğu Ramazan ayıdır.

Oruç hâlindeki açlık ne kadar da büyük bir manevî nimettir! İnsan o hâlette Allah'a, olabildiğince yakın olmaktadır. İnsanın karnı dolu olunca, Allah'tan uzaklaşır. Nitekim bir başka rivayette şöyle denmektedir:

Kulun Allah indindeki en kötü hâli, karnının dolu olduğu zamandır.

Bunu kendin de anlayabilirsin. Karnı doluyken ruhanîyet ve maneviyat az olduğundan, manevî idrak ve anlayış tamamıyla yok olmaktadır.

İnsanı latif kılan, manevî anlayış ve idrake hazırlayan, Kur'ân'ın kıraatinden ve Allah'ın zikrinden lezzet almasına sebep olan unsur, açıklıktır.

Bir rivayette şunlar denilmektedir:

Medine'nin dışından gelen üç kişi Resulullah'ın (s.a.a) huzuruna varmak istiyorlardı. Ancak Medine'ye akşam girdikleri için kendi aralarında şöyle konuştular: "Eğer her üçümüz akşamleyin Resulullah'ın (s.a.a) evine gidecek olursak, onu rahatsız edebiliriz. Bu nedenle her birimiz bir yere gidelim."

Biri, "Ben Peygamber'in (s.a.a) evine gidiyorum." dedi. Diğeri, "Ben de Ali'nin evine gidiyorum." dedi. Üçüncüsüyse, "Ben de Allah'ın evine misafir olmak için mescide gidiyorum." dedi. Ertesi gün her üç kişi de mescitte bir araya gelince, birbirine başlarından geçeni anlatmaya başladılar.

Birincisi, "Beni, Peygamber (s.a.a) kendisi için ayırmış olduğu süte ortak etti. Ben de sütümü içip yattım." dedi. İkincisi, "Ben de Ali'nin yemeğine ortak oldum. Yemeğimi yiyip yattım." dedi. Üçüncüsüyse, "Ben açlık çektim ve uyuyamadım." dedi.

Bu olay üzerine Peygamber'e (s.a.a) şöyle vahyolundu: "Misafirimize de ki, açlıktan daha iyi bir ziyafet olsaydı, şüphesiz ondan esirgemezdik." (Kudsî Hadis)

Misafiri ağırlamanın, onun karnını doyurmak olduğunu zannetmeyiniz. Dolu karnı, hem bedeni ve hem de ruhu zahmete düşürür. Bu nedenle de insan ölümü unuttur ve kalbinin huşusu, yumuşaklığı ve huzuru kaybolur. Gerçek şu ki, ne kadar rahmet ve bereket varsa, açlık ve az yemededir.

Allah-u Teâlâ, kuluna orucu farz etmekle ona ihsanda bulunmuştur. Ama bazıları için oruç zordur ve birdenbire yemeği azaltmaya takati yoktur. Fakat marifet ehli kimseleer böyle değildirlere.

İmam Zeynelabidin (a.s) Ramazan ayına hitaben şöyle buyurmaktadır:

Selâm olsun sana ey evliyanın bayramı!...

Ramazan ayının ilk günü velilerin bayramıdır. Zira bugünden başlayarak şehvetler ve nefsanî istekler azalmakta, insan huzur bulmaktadır. Sair günlerde daima midemizi düşünmekteydik, gün ortasında maddiyat peşinde koşuyorduk. Ama bugün, günün ortasında Allah'ın zikri ve marifet peşindeyiz. Dün bu zamanlar karnını doyurma peşindeydin; ama bugün ahiret seferi için faydalı şeyler duymak, ilmini artırmak, dünün ve bugünün muhasebesini yaparak saadet yolunu öğrenmek düşüncesindesin.

Hayvanî cihetlere de zaruret miktarınca teveccüh etmek gerekir. Ama açlık ve şehvetten kaçınmak, nefsin kemali için faydalıdır.

Bazı dostlar bu sene Kur'ân'dan bir surenin tefsir edilmesini teklif ettiler. Bazıları da bu esas üzere Hamd Suresi'nin tefsir edilmesini ve bu surenin içinde gizli bulunan önemli meselelerin şerh edilmesini önerdiler. Bu oldukça uygun bir tekliftir. Böylece hem Ramazan ayında Kur'ân müzakere edilmiş olur, hem de kıraat ve tefsiri yapılmış olur. Ben her ikisine de işaret edeceğim.

Evvela, birçok rivayet vardır ki, Kur'ân ayetlerini tilavet eden insanın sahip olduğu uhrevî derecelerini beyan etmektedir.

Dünyadayken Kur'ân'dan okuduğun, bildiğin ve amel ettiğin miktarda kıyamette yücecek ve azamet sahibi olacaksın. Rivayetlerde de yer aldığı üzere, kıyamet günü mümine denilecektir ki, 'Oku ve yücel...' Kaç ayet okumuş, öğrenmiş ve amel etmişsen, derecen o kadar yücecektir. Kur'ân'ın 6666 ayetini okuyan ve amel eden kimse en yüce makama ulaşır demektir.

Yarın kıyamet gününde Kur'ân, şefaathçi olacak, en güzel suretlerde tecessüm edecek ve Kur'ân ehli olanları şefaath edecek. Ayrıca kendisiyle amel etmeyen herkesten şikâyetçi olacaktır.

Sakın, yarın kıyamet gününde Kur'ân bizden şikâyetçi olmasın! Kur'ân azimdir ve âlemlerin Rabbi olan Allah'ın kelâmıdır. Kur'ân nurdur; ancak biz, melekuî bir gözü-müz olmadığı için onu anlayamıyoruz. Eğer Kur'ân insanın dilinden düşmezse, dilinde bir nur tecelli eder; kalbine nakşolursa, kalbinde nuranî bir hâl oluşur.

Allah'tan olan ve inişinden bugüne on dört asır geçmesine rağmen tahrif edilemeyen bir tek kitap, Kur'ân'dır.

Hz. İsa'dan 150 yıl sonra Matta adında birisi çıkarak kendi adıyla İncil yazmıştır. Hâlbuki Kur'ân, Hz. Muhammed

(s.a.a) hayattayken toplanarak surelerinin isimleri o zaman verilmiş ve günümüze kadar o günkü hâliyle gelmiştir.

Peygamber (s.a.a), Kur'ân'ı ezberlemeyi Müslümanlara bir vazife olarak bildirdiğinden, her dönemde Müslümanlar Kur'ân'ı okuyor ve hıfzediyorlardı. Bu nedenle Kur'ân günümüze kadar değişmeden gelmiştir. Her Müslüman'ın Kur'ân'dan bir bölümü hıfzetmesi gerekir.

Moskova, Londra ve Roma müzeleri gibi büyük müzelerde, eski asırlarda yazılmış Kur'ân nüshaları bulunmakta olup bunların hiçbirisinde, diğerinden ve günümüzdeki nüshalardan farklı olan tek harf bile yoktur. Bu müzelerde, İslâm tarihine ait başka eserler de bulunmaktadır. Bir dostum şunları anlatıyor:

İtalya'da büyük bir müzeyi gezmeye gitmiştim. Orada billur bir dolap dikkatimi çekti ve dolabın yanına kadar gidip kapısını açtığımda çok şaşırdım. Dolabın içerisinde Arapça harflerden yazılmış bir kitap vardı ve üzerinde, "Şia'nın dördüncü imamı Ali b. Hüseyin Zeynelabidin'in (a.s) eseri Sahife-i Seccadiye" diye yazılıydı.

Onlar maddî maksatlar üzere bu eserleri toplamaktadırlar. Ama Müslümanlar, ilâhî maksatlar ile Kur'ân'a ve Ehlibeyt'in (a.s) sözlerine kalplerinde yer vermelidirler.

Asr-ı Saadet'teki Kur'ân ile bugünkü Kur'ân arasında hiç fark yoktur. Kur'ân'ı okuyabildiğiniz kadar okuyun ki, nasibinizi alabilesiniz. Kur'ân okunduğunda dinleyin, eğer okuryazar değilseniz, mümkün olduğu kadar ezberinizden okumaya çalışın.

Bir rivayete göre, Resulullah (s.a.a) Sa'd'ın cenaze merasimine bizzat iştirak etmiş ve tabutu dört bir köşesinden tutarak mübarek omuzlarına almıştı. Sonra da şöyle buyurmuştu:

Elim, Cebrail'in elindeydi. O nereye gitse ben de oraya gidiyordum. Cenaze için o kadar çok melek gelmişti ki, ben yalın ayaktım.

Devamında da Peygamberimiz cenazede bu kadar çok meleğin bulunmasının sebebinin, Sa'd'ın devamlı olarak İhlâs Suresi'ni düzenli bir şekilde okuduğunu söylemiştir.

Eğer vaktin yoksa veya okuryazar değilsen, hiç değilse ezberlediğin İhlâs (Kul huvellah...) Suresi'ni tekrarla. Allah'ın yardımıyla, bu mübarek ayda Hamd Suresi'ni ele alacağız. Bu nedenle bugün sadece Hamd Suresi'nin önemi hususunda sohbet edeceğiz.

Ebu'l-Futuh Râzî'nin tefsirinde rivayet edilmiştir ki, Resulullah (s.a.a) miraç gecesi Allah'a şunları arz etti:

Ya Rabbi, İbrahim'i kendine Halil, Musa'yı ise kendine Kelim kıldın. Ya Rabbi, benim hakkımda neye karar kıldın?

Cevabında Hak Teâlâ'dan şu nida geldi:

Seni de kendime Habip olarak seçtim ve Hamd Suresi'ne mahsus kıldım.

Hamd Suresi'ne çok önem veriniz. Çünkü o, "Fâtihatü'l-Kitap"tır. Yani Kur'ân'ın açılış suresidir.

Yine Hamd Suresi, Ümmü'l-Kitap'tır. Yani Kur'ân'ın aslıdır ki, Kur'ân'da var olan her şey, marifetler, hakikatler ve kulluk görevleri Hamd Suresi'nden çıkmaktadır. Bir rivayette şöyle denilmektedir:

Yüce Allah, göklerden 104 kitap nazil etmiştir. 104 kitabı da, 4 kitaba (Tevrat, İncil, Zebur ve Kur'ân'a) sığdırmıştır. İlk üç kitapta olanları da Kur'ân'a sığdırmış ve Kur'ân'da bulunan hakikatleri de Hamd Suresi'ne sığdırmıştır. Bu nedenle de "Ümmü'l-Kitap" olarak adlandırılmıştır.

Kur'ân'da var olan hakikatler icmalî bir şekilde Hamd Suresi'nde de vardır. Bunun için Kur'ân, Hamd Suresi'nin tafsilatıdır. İnşallah bu hakikati ileride açıklayacağız.

Hamd Suresi'nin yedi ayeti vardır. Bunların yarısı Allah ile ilgili, diğer yarısı da kulla ilgilidir.

Fâtiha Suresi "Seb'u'l-Mesani"dir. Yani namazlarda iki defa okunmaktadır. (Şia mezhebinde, 3. ve 4. rekâtlarda Fâtiha yerine "Tesbihat-ı Erbaa" okumak da caizdir.)

"Hamd Suresi'nin okunmadığı namaz, namaz değildir." diye buyrulmuştur.

Allah, bu surenin insanlar için bir şifa olduğunu vaat etmiştir. Bu sure cehalet, günah, bilgisizlik ve bütün olumsuzluklar için şifadır. Hamd Suresi üzerinde düşünen, akıl eden her cahil, âlim olur; Hamd Suresi'nin tefsirini okuyan her bilgisiz, bilgilenir ve şifa bulur.

Bu sureyi okumayı asla unutmayınız, ondan şifa umunuz. Cehaletinizi onunla tedavi ediniz. Onun bereketlerinden istifade ediniz. Ey Kur'ân ehli, bu ayda Kur'ân üzerinde düşünecek olursanız, melekler de size dua ederek Allah'tan, sizin bağışlanmanızı diler. Bu ayda Kur'ân üzerinde ne kadar fazla düşünecek olursanız, o kadar fazla nasiplenir ve istifade edersiniz.

Allah'ım, bu mübarek ayın bereketlerinden istifade etme tevfikini sen bizlere ihsan et!

Şimdiye kadar Hamd Suresi'nin öneminden bahsettik. Artık bu surenin tefsirine geçebiliriz.

2. DERS

Bismillahirrahmanirrahim

Ramazan ayı bir aydır ki, insanlara doğruyu bildiren, doğruluğa ait apaçık delillerden ibaret olan ve hakla batılı ayırt eden Kur'ân bu ayda indirildi.

İlmî Müzakere ve Marifet Tahsilinin Önemi

Büyük ibadetlerden biri de, ilmî müzakerelerde bulunmaktır. Allah nasip etsin de, ömrümüzün bir bölümü ilim müzakerelerinde tükensin. Bir saatlik ilim müzakeresi, bin defa Kur'ân'ı hatmetmekten daha iyidir. İlmî müzakere, birkaç kişinin bir ayetin manası hakkında görüş alışverişinde bulunması, konuyu tartışması ve böylece ilimlerinin artmasıdır.

Kur'ân'ın anlaşılmasına yardımcı olan, ilmî bir müzakere eden herkes tevhit mertebelerinin aydınlığına ulaşır ve marifet makamları artar. Bu vesileyle de ilahî hükümlerden birine aşına olur.

Bizim bu meclisimizin de, bir ilmî müzakere meclisi olmasını ümit ediyorum. Bütün bu eser ve bereketlerin hepsi böyle bir meclis içindir. Melekler, ilim talipleri için kanatlarını yere sermekte ve onlar karşısında tevazu izharında bulunmaktadırlar. Elbette ki, ilmî müzakere meclisleri için bütün varlıklar istiğfarda bulunur.

Bahsimiz, Fâtihatü'l-Kitap olan Hamd Suresi'dir. Bu surede, Kur'ân'da bulunan açık hakikatlerin icmalî olarak yer aldığını söylemiştik.

"Sab'ü'l-Mesani"dir. Zira her namazda iki defa okunmaktadır. Sure yedi ayettir. Surenin ilk ayeti, "Bismillahirrahmanirrahim"dir. Surenin, "Bismillah"tan başlayıp "Maliki yevmiddin"e kadar olan bölümü Allah ile ilgilidir. "İyyake na'budu" ayetinden, surenin sonuna kadar olan bölümü de kul ile ilgilidir ki, inşallah her iki bölümden de tafsilatlı bir şekilde bahsedeceğiz.

Kur'ân'ın en büyük ayeti "Bismillah"tır. 6666 ayetin içinde, en büyüğü ve İsm-i A'zam'a en yakın olanı bu ayettir.¹ Bir rivayette yer aldığına göre:

Bütün ilimler Hamd Suresi'ndedir. Hamd Suresi'ndeki bütün ilimler de, Bismillahirrahmanirrahim ayetindedir. Bu ayetteki tüm ilimler de, ayetin başındaki "ba" harfinde toplanmıştır.

Bu mevzuu daha sonra tafsilatlı bir şekilde ele alacağız. Şimdi bu ayetten istifade edebilmek için bazı meselelerin belirtilmesi gerekiyor.

Gerçekten de Allah Teâlâ bu ayeti Habibi Muhammed Mustafa'nın (s.a.a) kalbine nazil etmek ve her namazda mükerrer bir şekilde okumasını emretmekle kullarına ih-san ve lütufta bulunmuştur.

1- Allah'ın Esma-i Hüсна'sından biridir ki, bununla Allah'ı çağıran insanın her türlü ihtiyacı giderilir. Rivayetlerde yer aldığına göre, İsm-i A'zam'ın 73 harfi vardır. Bu harflerden birisi Hz. Süleyman'ın veziri Asıf b. Berhiya'nın yanında idi ki, onu tekellüm edince Belkıs'ın tahtını göz açıp kapayıncaya kadar Süleyman'a (a.s) getirdi. Bu yetmiş üç harften yetmiş ikisi Ehlibeyt'in (a.s) yanındadır. Birisi ise İsm-i Müste'ser'dir, yani sadece Allah indindedir.

Hız. Ali (a.s) de Müslümanlara bu ayeti tavsiye ederken şöyle buyurmuştur:

Özellikle Bismillah'tan istifade ediniz ve bu ayete çok önem veriniz. Bu ayet sizinle düşmanlarınız arasında bir hicap ve örtüdür, insanlar ve cinlerden olan, zahirî ve batinî düşmanlarından korkacak olursan, Bismillah de! Bu onlar karşısında senin için bir silahtır. Cehennem ateşinden de korkuyorsan, "Bismillah" de.

Öğle ve ikinci namazlarında bile Hamd ve ondan sonra okunan sureyi sessiz okumak gerekirken, "Besmele"nin yüksek sesle okunması müstehaptır.

Besmele'nin manası malum olunca hadislerde her işten önce "Bismillahirrahmanirrahim" demenin tavsiye edilmesinin felsefesi de anlaşılacaktır.

Bismillah demeyi meleke hâline getiren kimse için, bunun ahirette de faydası vardır. Ali (a.s) da, "*Hatta bir satır şiir bile yazmak istersen, önce Bismillah yaz.*" buyuruyor.

Her ne yazmak istersen, ilkönce Allah'ın adıyla başla. Allah adıyla başlanmayan bütün işler eksiktir.

Elbette ki, Allah'ın adına ihtiram göstermek herkesin vazifesidir. Dikkat edin ki, Allah adı bulunan şeyler ayakaltına ve çöplere düşmesin. Rivayetlerde yer aldığına göre:

Allah'ın ismine ihtiram göstererek, üzerine Allah ismi yazılan bir şeyi yerden kaldıran kimseye Allah Teâlâ öyle bir rahmet inayet eder ki, bundan anne ve babası da faydalanır.

Her neyi okumak isterseniz, ilkönce Bismillah deyiniz. Eğer Bismillah demeyi âdet ediniyorsanız, kıyamette faydasını görürsünüz. Hadiste yer aldığına göre kıyamet gününde, müminin amel defteri kendisine verilerek okuması istenecek. (Zira herkes kendi günahlarını okuyacaktır.) Eğer dünyadayken bir işe başlarken Bismillah demeyi

kendisine âdet edinmişse, amel defteri eline verilip de oku dendiği zaman, hemen Bismillahirrahmanirrahim diyerek okumaya başlayacaktır.

Sırası gelmişken, şunu da söyleyeyim ki, yaşayışında bir şeyi âdet edinen kimse, ölüm anında da bu âdeti üzere kalacaktır. Meselâ sövmeyi âdet edinen kimse, ölüm anında Azrail'e sövecektir. Kabirde de sövmeye devam edecektir. Cehennem'e girdiğinde de sövecektir. Kısaca, bu âdeti asla yok olmayacaktır.

Hakeza hayırlı bir âdet de öylece devam edecektir. Eğer Bismillah demeyi bu dünyada âdet edinirse, yarın kıyamette de amel defterini okumaya Bismillah diyerek başlar. İşte o zaman günahlarının silindiğini görür ve "Ya Rabbi, benim günahlarım burada yok." der. Bunun üzerine şöyle denilecektir:

Sen Allah'ı Rahman ve Rahim sıfatlarıyla çağırdığın için,
Allah senin günahlarını silmiştir.

Her işimize Allah adıyla başlayalım. Camiye girerken, eve giderken, hatta helâya giderken bile. En güzel ve en pis mekânlarda silahlı olası ki, Şeytan senden uzak dursun. Bismillah senin silahın ve saadet vesilendir. Bizlerde, bu ahlâkın sabit kalmasını ümit ederim.

Şu rivayet İmam Hasan Askeri'nin (a.s) tefsirinde yer almıştır:

Eşraftan ve İmam Ali (a.s) taraftarlarından biri olan Abdullah b. Yahya'nın şöyle dediği nakledilir: Emirü'l-Müminin'in (a.s) huzuruna vardım ve oradaki kürsüye oturdum; fakat kürsünün ayağı kırıldı ve yere düştüm; başım yarıldı. Bunun üzerine İmam Ali (a.s) şöyle buyurdu: *"Bizim Şiîlerimizin günahlarının kefaretilerini bu dünyada verdiren ve onları bu dünyada temizleyen Allah'a hamdolsun!"*

Abdullah diyor ki: İmama Ali'ye, "Ne günah işledim ki,

başımın yarılması o günahın kefareti oldu?" diye sordum; şöyle buyurdu: *"Oturduğun zaman Bismillah demedin."*

Sünnî müfessirlerden olan Fahri Razî şöyle diyor:

İnsafla bakılırsa, Muaviye'ye değil de, Ali'ye tâbi olmak daha uygundur. Zira Peygamber (s.a.v) şöyle buyuruyor: *"Hak Ali ile ve Ali de hak iledir. Allah'ım, Ali her nerede olursa, hakkı da onunla beraber et."*

Ey Müslümanlar! Ali namazda Bismillah'ı yüksek sesle okuyordu ve bunu hiç terk etmiyordu.

Ali (a.s) namazda yüksek sesle Bismillah demeye özellikle önem verdiği için Muaviye bunun aksini yapıyordu. Bu hususa işaretle Fahr-i Râzî şöyle diyor:

Muaviye böyle yapınca, Müslümanlar ona itirazda bulunarak, "Niçin Kur'ân'dan besmeleyi attın?" diye karşı çıktılar. Bazıları da, Müslümanların onu, namazını yeniden kılmaya zorladığını yazmışlardır. Para ve kudret onun elindeydi. Zamanındaki bazı âlimleri de kendisine tâbi ederek, namazdaki Bismillah'ı terk ettiler.¹

Bütün nasipler, kulluk makamlarını kat etmek ve marifet bereketiyle olur. Ramazan ayı da bu iki ciheti tamamlama zamanıdır. Mümkün olduğu kadar Kur'ân'ın, bu sahadaki bereketlerinden istifade ediniz. Bu ayda feyiz çoktur, eli boş çıkmayınız.

Nitekim *"Bu ayda Allah'ın, rahmet ve bağışlamasından nasiplenmeyen, bedhaktır."* diye buyrulmuştur.

Ey büyük Allah! Varlık âlemi, senin keramet deryandan sadece bir katredir. Senin zevali olmayan zatını kim idrak edebilir? Ey bağışlayıcı Allah! Eğer bütün kullarını dahi bağışlasan, senin rahmet ve bağışından hiçbir şey eksilmez.

1- Namazda Fâtiha'dan sonraki sureyi okumaya başlamadan önce okunan Bismillah kastedilmektedir. (Mütercim.)

Ey semi'/işiten ve basir/gören Allah! Gönüllerin ahını duyan ve kalplerin vesveselerinden haberdar olansın... Derdimi sen daha iyi biliyorsun. Ey gören, bilen, duyan ve haberdar olan Allah, sen herkesin derdini biliyorsun.

Ya Rabbi, Ramazan ayındayız. Nice dostlarımız bu yıl aramızda değiller. Kim bilir, belki günahkâr olan ben de, yarına çıkamayacağım. Ey Allah! Ramazan ayını sen yücelt-
tin. Bu ay, senin yücelttiğın ve kerametli kıldığın bir aydır. Bu ayda vaki olan her türlü iyi ameli de sen yüceltiyorsun. Bu ay, diğerk aylara üstün ve şerefli kıldığın bir aydır.

Ey Allah! Bu ayda, kullarına icabet etmeyi vaat ettin. Oruçluların duasına icabet ediyorsun. Ey Allah! Bizden fazl ve keremini esirgeme. Bu aydaki kulluğumuzu, suçlarımıza telafi vesilesi et.

En iyi vakit, Peygamber'in (s.a.a) de buyurduğı üzere, namaz vakitleridir. Ey Allah'ım! Bize, dua etmemizi emrediyorsun ve sana dua edenlere icabet edeceğini vaat ediyorsun. Sana yönelir ve senden yardım dileriz.

3. DERS

Bismillah'ın "Ba"sındaki Kulluk Hakikati

Bahsimiz "Bismillah"ın "ba" harfindeydi. Bismillah'ın "ba" harfinin manası şudur: Muvahhit mümin daima bir kul gibi davranmalıdır. Köle gibi bir başkasına ait olduğunun bilincinde olmalıdır. Zira o, Allah'ındır. Sen Allah'a aitsin. O'nun yaratığısın. Kendiliğinden hiçbir bağımsızlığın yoktur. O'nun mahkûmu ve mağlubusun; yani, O'nun iradesi altındasın. O neyi irade ederse, o olur. Sen meselâ yaşlanmamayı, zayıf ve hasta olmamayı istiyorsun, ölmek, bekaya kavuşmak arzusundasın. Ama O'nun esirisin. O'nun kahredici gücü ve iradesi altındasın. Kendiliğinden hiçbir bağımsızlığın yoktur.

Eğer kendinde bir bağımsızlık görür de "ben böyle yaparım, şöyle yaparım" dersen, iman ve kulluktan ayrılmışsın demektir. Kendin için bir mevki ve makama kail olursan, asıl makamından düşmüş olursun. "Benim malım" ve "benim mevkiim" demeyi bir kenara bırak.

Birdenbire zengin olan bazı şahıslar kendilerini kaybederek bağımsızlık iddiasında bulunuyorlar ve "ben uyanık biriyim, bu yüzden bu kadar mala sahip oldum" diyorlar. İşte bu "ben, ben" demeler, insanı ilâhî kahır ve gazaba uğratmakta ve onu zelil kılmaktadır. Dolayısıyla da ettiğimiz birçok iddialar sebebiyle tövbe etmeliyiz.

Aklıma seyyar satıcılık yapan bir şahsın hikâyesi geldi. Bu şahıs geçimini seyyar satıcılıkla sağlıyordu. Azerbaycan'ın (İran'ın Azerbaycan eyaleti) Şahseven bölgesi ahalisindendi. Mezkûr şahıs seyyar satıcılığı esnasında kör olan bir kabile reisine rastlıyor. Bu kabile reisinin birçok sürüsü varmış; ama hepsini de kaybetmiş. Bir hayli de çocukları varmış. Kabile reisinin çocukları seyyar satıcıya, "Babamızla otur ve sohbet et de biraz gönlü açılsın ve gönlündeki dertleri silinsin" derler..

Seyyar satıcı kabile reisinin hâlini sorar. Kabile reisi ağlayarak şöyle der:

Ne diyeceğimi bilemiyorum! Bir ara o kadar sürüm vardı ki, şu sahralar koyun, deve veya diğer büyük baş hayvanlarımla doluydu. Uzak dağların üzerinde bile sürülerim vardı. Birkaç fersah ötesine kadar da akrabalarım ve yakınlarımın çadırları vardı. Bir gün oğullarımdan daha çok sevdiğim bir torunumu yanıma alarak ata binip seyahate çıktım. Nereye gittiysen, hep sürülerimi görüyordum. Torunuma dedim ki: "Büyük babanın bunca malı var. Eğer Allah büyük babanı fakirleştirmek istese bile, bu, uzun yıllar sürer."

Velhasıl, dağın eteklerine varınca, kible tarafından siyah bulutların geldiğini gördüm. Bölgeyi baştanbaşa kaplamıştı. Aniden doluyla karışık yağmur yağmaya başladı. Dolular ceviz büyüklüğünde ve çok şiddetli bir şekilde yağıyordu. Duracak yerin olmadığını görünce, bir mağara bulduk ve torunumla oraya sığındık...

Bir saat sonra ne olduğunu görmek için başımı mağaradan dışarı çıkardım. Onca mal ve onca sürüden hiçbir şey kalmamıştı. Tüm varlığım yok olup gitmişti. Hiçbir şeyim kalmamıştı. Bir saat içinde fakirleşivermiştim...

Ağladım ve "Hiç olmazsa atımı bulup da bir şeyimin kalıp kalmadığına bakayım." dedim.

Torunumu bir taşın yanına oturttum ve atımı aramaya çıktım. Aniden bir ses işittim. Arkama dönünce bir kurdun torunumu yemek istediğini gördüm. Tüfeğimle nişan alarak onu öldürmek istedim. Ama yanlışlıkla çok sevdiğim torunumu vurdum, anında can verdi. Üzüntüden silahımla başıma vurdum ve gözlerim kör oldu. Bir saat içinde zillet ve mezellele düştüm.

İşte bağımsızlık iddiasında bulunan bu milyoner şahıs kendisinin ve her şeyin Allah'tan olduğunu unutmuştur.

"Bismillah" yani her işimi kendi kudretim ve idrakimle değil, Allah'ın yardımıyla yapıyorum. Doktor bey de reçete yazarken "Bismillah" demelidir. Yani fikrim ve ilmimle değil, Allah'ın yardımıyla...

Şoför bey, sen de direksiyonun başına geçince bağımsız değilsin. Kudret ve kuvvet sadece büyük ve yüce olan Allah iledir. Kudret ve güç sadece Allah'tandır.

Şunu da arz edeyim: Bir müddettir batıl bir söz ağzlarında dolaşüyor ki, mutlaka bertaraf edilmesi gerekir. Diyorlar ki: "Her işte ilerlemenin sebebi kendine güvendir. İnsan kendine güvenirse ilerler. Yani istediğin her şeyi yap ve kendine güven. Hangi işin peşinden koşarsan mutlaka o olur."

Bu söz küfür ve cehalettir. Kendine güven nedir? Kendin nesin ve sen kimsin ki, kudretine dayanıyor ve "dileyince her şey vücuda gelir" diyorsun?

Binlerce defa karar aldın, işin için koşup koşuşturdun... yine de olmadı. Acaba elinden hiçbir şeyin gelmediğini kendin de görmüyor musun? Tüm varlık âlemini kudretiyle yaratan Allah, her neyi dilerse o olur. O, neyi irade eder ve neyi maslahat görürse o olur. Sen bir avuç topraktan başka bir şey değilsin.

Meselâ şu anda şu hayatın kendine mi aittir? Kendin mi kendini koruyorsun? Hakikat böyle değildir. "Sadece

kendine güven" diyen insan gerçeği anlamamıştır. Kendinde bir şey olduğunu hayal etmektedir. Her türlü müşkülü halletmek, insan nefsinin işi değildir. Nefis bundan acizdir. Eğer doğru diyorsan yatma! Bazen insan işi olunca her ne kadar yatmamaya çalışsa da yapamıyor, bir türlü bunu beceremiyor. Eğer kendine güvenin bir faydası varsa yaşlanmanı, saçlarına ak düşmesini, zayıf ve hasta olmanı önle...

Ama sen gitmesen de seni götürürler. Gitmemek senin elinde midir?

Bu küfür ve yanlış söz, terk edilmelidir. "Kendine güven" de ne demek? "Allah'a güvenmekten söz et... Halik ve rezzak olan Allah'a güvenmek gerekir. Benim canım da O'nun elindedir. O'nun kudretinin nihyeti yoktur. Her türlü müşkülü halletmek O'nun kudretine nazaran kolaydır. Niçin O'na itimat etmiyor, O'na güvenmiyorsun?

Kendi kendine bir fayda vermek de senin elinde değildir. Hakeza kendinden herhangi bir zararı da uzaklaştıramazsın.

İnsanın daima muhtaç olduğu faydalardan biri de, yemek ve sarf ettiği enerjiyi yeniden kazanmaktır. İnsan daima enerji kaybetmekte ve kudreti azalmaktadır. Dolayısıyla da daima yemesi ve yeniden enerji kazanması gerekir. Aksi takdirde birkaç gün sonra erir ve yok olur. Beslenme ve tükettiği enerjiyi yeniden kazanma, beşer için zarurî bir şeydir. Hangi beşer yiyeceklere olan ihtiyacını giderebilir veya kaybettiği enerjiyi kendisi bizzat kazanabilir? Acaba hiçbirimizin bedenimizin dâhilî beslenme sisteminden haberi var mı? Hâlbuki daima da ona teveccüh etmekteyiz.

Biz aslında bu beden binasında nelerin olduğundan habersiziz. Bedenin iç sistemi daima düzenli bir şekilde çalışmaktadır. Oysa insanın bunda bir rolü ve bir katkısı yoktur... Sahip olduğu tek beceri, lokmayı ağzına koyması

ve yutmasıdır. Ama lokma aşağı gidince artık hiçbir şey onun ihtiyarında değildir. Bedenin dâhilî işlerini kendi ihtiyarında bulunduran nefis hangisidir?

Ey insan! Bu kadar "ben, ben" deyip durma!... Salt, "kendine güven" olgusu küfürdür. Allah'a güvenmeye bak. Allah istemedikten sonra, hangi işin peşinden koşturursan koştur, o iş olmaz.

"el-Kelâmu Yecurru'l-Kelâm" kitabında Merhum Zencanî şöyle yazmıştır:

Milyoner bir şahıs Amerika'da bir arsa alarak bilmem kaç katlı bir bina yaptırdı. İşin yarısında parası tüken-di. Mecburen binayı bankalara ipotek ettirerek borç aldı. Öbür taraftan alacaklılar da ona baskı yapıyorlardı. Bunca borçlar ve borçların üstüne gelen faizlerin iflastan başka bir hâsılı olmadığını görüyordu. O binayı da kimse almı-yordu. Zaten olsa da borçların üzerine gelen faizleri dahi karşılamazdı. Dolayısıyla çareyi intiharda buldu. Oturup nasıl intihar edeceğini düşündü. Sonunda, "Eğer zehir içecek olursam, akrabalarım yetişip beni kurtarabilir. O hâlde ihtiyatlı olmalıyım. Hem zehir içmeli, hem de ken-dimi yüksek bir yerden aşağı atmalıyım" dedi. Zehir içti ve kendisini binanın üzerinden aşağı attı. Kendine güve-nerek, bir şeyler yaptığını ve mutlaka öleceğini zannetti. Ama binanın alt kattaki bir çıkıntısına takıldı ve baş aşağı asılı kaldı. İçtiği zehirleri de kustu ve etraftan yetişerek onu aşağı indirdiler ve ölümden kurtardılar.

İnsan kendi kendine bir iş yaptı mı, yüzde yüz netice-ye ulaşacağını zannediyor. Elinde olan tecrübelerle işleri ilerletebileceğim hayal ediyor.

Bu vehimleri bir kenara bırak. Allah neyi isterse o olur. Geçmişimiz için tövbe edelim. Yalnızca kendimize güveni kenara itelim. Allah'ın kuvvet ve kudretini göz önünde bu-

lunduralım. Yediğimiz lokmadan tutun, diğer büyük işlere kadar her şeyimizde Allah'a güvenmeliyiz. İnsan küçüktür. Büyük olan Allah'a dayanarak büyüklük kesp etmelidir. Gaybdan kuvvet almalıdır. Allah'ın yardım ve lütuflarını algılamalıdır.

Bu mübarek "Besmele" ayetinde Esmau'l-Hüsna'dan üç isim vardır: Allah, Rahman ve Rahim. Tüm ümitler de bu üç ismedir. Bu üç isme umut bağlanır ve bu üç isimden korkulur. Allah'ı rahmaniyetiyle tanıyan, her yerde Allah 'in rahmetini müşahede eden ve kendisini nimet ve rahmetler içinde gören kimse korkuya kapılır. "Bu nimetler karşısında şükrettim mi? Bunca nimetler karşısında kulluk ve ihlâsta bulundum mu?" diye endişeye kapılır. "Gafletlerim başıma neler getirecek?" diye kaygılanır, küfran-ı nimet sebebiyle baştanbaşa utanca bürünür.

"**er-Rahman**", yani rahmeti her şeyi kaplamıştır. O'nun rahmetini nasıl sayabiliriz ki? Ama nefsanî isteklerimize ulaşamayınca, Allah'ın bizlere hiçbir ihşanda bulunmadığını zannediyoruz. Dolayısıyla da Allah'ın kaza ve kaderine itiraz eder bir hâle geliyoruz. Sanki bizlere hiçbir nimet vermemiş gibi davranıyoruz. Bu hâlimiz küfran-ı nimettir, nankörlüktür. Bak, Allah sana neler vermiş. Dikkatli ol da, Allah sana verdiği bunca nimetleri nankörlüğün sebebiyle senden geri almasın; nankörlüğün sebebiyle seni lütuflarından mahrum kılmasın.

Eğer bu dünyada nimet ve rahmetleri takdir etmez ve kıymetini bilmezsen, nasıl olur da uhrevî rahmetlere nail olmayı ümit edebilirsin? Eğer şükredersen, Allah da sana olan nimetlerini artırır. Allah onca nimetleri nimetine şükredenler için hazırlamıştır. Resulullah'ın (s.a.a) şöyle buyurduğu rivayet edilmiştir:

Allah'ın rahmeti yüz parçadır. Birini bu dünyaya ait kılmıştır. İşte bu yüzde bir, annenin evladına olan merhamedir. Geriye kalan 99 parçasını ise ahirette iman ehli olanlar için ayırmıştır.

Nitekim Kur'ân'da da buyrulduğu üzere hiç kimse Allah'ın, kendisi için neler hazırladığını bilmiyor:

Hiç kimsecik bilmez onlar için gözleri aydınlatacak ne gizli şeyler var; yaptıklarına karşılık.¹

Dünyada da rahmetten bir numune vardır. Berzah âlemi ve kıyamet rahmetlerinden bir katre de bu dünyada vardır. Bu küçük ve değersiz dünyada bunca nimet ve rahmete yer verilmiştir. Öyleyse ya Rabbi, ebedî ömür ve diğer âlemler için neler neler yaratmışsın! Elbette o nimetlerin hepsi de burada nankörlük etmeyen kimseler içindir.²

Allah'ın şu anda hepimize ihsan buyurduğu bir nimeti de Ramazan ayıdır. Geçen yıl aramızda olan dostunun kabrinin başına git ve ona sor: "Ey dostum, geçen yıl aramızda idin, şu anda nasılsın? Bir arzun var mı?" Eğer melekûfî kulağın varsa, şöyle dediğini işitirsin: "Şu anda bu mübarek ayda yeryüzünde olmayı isterdim. Gündüzleri oruç, geceleri ise ibadet tevfikim olsun ve Kur'ân asla elimden düşmesin isterdim."

Ey yaz mevsiminde on altı saat boyunca yemek ve içmekten Allah için iştinap eden kimse, şimdi de Kevser havuzundan iç!...

Ey Ramazan ayına saygı gösteren kimse, Allah'ın ebedî nimetlerinden yararlan!...

Resulullah (s.a.a) sevinçli olduğu bir gün şöyle buyurdu:

1- Secde/17

2- Hakka/24

Seyyidu'sh-Şüheda Hamza ve Cafer-i Tayyar'ı cennette üzüm yerken gördüm. Biraz yedikten sonra üzümler hurma oldu. Bu hurmaların çekirdeği ve ağırlığı yoktu. Misk kokusu fersahlarca uzaktan hissediliyordu. Onlara, "Burada sizler için en iyi olan şeyler nedir?" diye sordum. Hamza şöyle dedi: "Üç şey vardır ki, berzah ve kabir âleminde oldukça ferahlandırır ve sevindiricidir. Birincisi, Ali b. Ebî Talib'in sevgisidir. (Allah'ım, Ali'ye olan sevgimizi artır.) İkincisi, Muhammed'e ve Âl-i Muhammed'e salâvat getirmektir. Üçüncüsü ise, susamış bir kimsenin susuzluğunu gidermektir."

Eğer susamış birine su verecek olursanız, berzah âleminde sizlere çok faydası dokunur. Bu âlemde birinin gönlünü serinleten bir kimsenin kabirde gönlü serin ve ferah olur.

Ravi diyor ki: Bir yolculuk esnasında İmam Cafer Sâdık (a.s) ile birlikte yol alırken yere düşmüş birine rastladık. İmam (a.s), "*Git bak susuzluktan yere düşmüş olmasın? Su götür ve kendisine su ver.*" dedi. Yanına varınca onu tanıdım. Bir Hıristiyan'dı. Geri döndüm ve İmam'a, "O bir Hıristiyan'dır. Müslüman olmadığı için kendisine su vermedim." dedim. İmam, "Ona su vermedin mi?" diye itiraz ederek şöyle buyurdu: "*Susamış birine su veren herkese ecir vardır.*"

Hangi din ve mezhepten olursa olsun, hatta hayvan bile olsa fark etmez. Öyle ki bazen susuz birine su vermek abdest almaktan bile önce gelmektedir. Bu üç şeyin berzah âleminde özel tesirleri vardır. Bazen, öldükten sonra ölmeden bazı işleri yapmamam gerektiğini anlayacağımı, "Ya Rabbi, beni dünyaya geri döndür." diyeceğimi düşünüyorum. Bu yüzden şöyle diyerek yalvarıyorum: "Ya Rabbi, bana tevfik ver de bana faydalı olan şeyleri yapayım ve do-

layısıyla da kabirde 'Ya Rabbi, beni geri döndür de iyi işler işleyeyim.'¹ dememe gerek kalmasın."

Hepimiz, Allah'tan bu hacetimizi isteyelim. Allah'tan her hayır için tevfik dileyelim. Şu anda da isteyecek olursak, Allah'ın, lütuf ve keremiyle duamıza icabet etmesi ümit edilir.

Niçin biz Allah'tan istemek hususunda gevşeklik ediyoruz. Hep birlikte Kerim olan Allah'ın kapısına gidelim. Allah, Rahman ve Rahim'dir. Nitekim Kümeyl duasında da şöyle denilmiştir:

"Allah'ım, her şeyi kaplayan rahmetin hakkına senden dilerim..."

1- Müminûn/9

4. DERS

Cuma Günlerini Dininize Ayırın

Halk Cuma gününde işlerini terk etmeli ve dinî hüküm ve öğretileri öğrenmek için camilerde toplanmalıdır.

Haftada cuma gününü din meselelerini sorup öğrenmeğe ayırmayan Müslüman'a yazıklar olsun!¹

Cuma günlerini akide ve inançlarınızı düzeltmeye, dinî hükümleri öğrenmeye ve maarifi tahsil etmeye ayırın.

Bugün Cumadır. Sizler de işinizden gücünüzden el çekerek Allah'ın evinde toplanmış bulunuyorsunuz. Bugün İslâmî bir bayramdır. Bugün Allah ve Resulü'nün de önem verdiği ama ne yazık ki, Müslümanların gaflet ettiği, herkes için faydalı olan meselelere değinmek istiyorum.

Bugün Allah'ın Kur'ân'da önemle zikrettiği, terk edene tehditte bulunduğu mühim bir meseleyi zikredeceğim. Müslümanların bu meseleyle amel etmede muvaffak olmalarını ümit ederim. Kur'ân ve rivayetlerden ve hakeza aklı ve vicdanî hükümlerden de istifade edilmektedir ki, insanın dünya ve ahiret hayatındaki saadetinin en büyük engeli dünyaperestliktir. Sadece serveti artsın diye para toplamaktır. Hedef mal olunca, okula gittiğinde de sırf diploma sahibi olmayı ve düzenli bir maaşı olmasını amaçlayacaktır.

1- Hadis-i şerif

Sürekli para toplamaya çalışacaktır. Tüccar ve esnaf takımı para toplama fikrine düşer ve hedefleri sırf servet yığma olursa, artık "dinleri dinarları olur." Nitekim kıyametin alametlerinden biri de paraperestliğin insanlardan çoğunun dini hâline gelmesidir. O zaman insan için her şey paradır. Ahiret de paradır. Parası birkaç yüz milyona çıkarsa, artık namazları da kazaya kalır. Hedefi "mal" olan kimseler, asla dindar olamazlar. Ya dini, ya malı seçerler. Zira hedefi para biriktirmek olan kimse, artık asla Allah'ın rızasını düşünmez. Sen ahireti mi istiyorsun, yoksa serveti mi? Kimin veya neyin karşısında huşu duymaktasın?

Bilginlerden biri diyor ki: "Daha önceden böyle bir küfür dönemi görülmemiştir. Bütün din ve mezheplerin taraftarları hep birden 'para' diyorlar."

Beşer bugün tümüyle kendi rahatını düşünmektedir. Başkaları çığnense bile onu sadece kendi serveti ilgilendirmektedir. Tevbe Suresi'nin şu ayetleri kulaklarımıza küpe olmalıdır:

Altını, gümüşü biriktirip Allah yolunda harcamayanları elemli bir azapla müjdele. O gün, cehennem o altını, gümüşü alevleyecek ve onlar cehennem ateşinde kızdırılıp alınlarına, yanlarına, sırtlarına vurulacak, onlarla dağlanacaktır ve "İşte bunlardır kendiniz için biriktirdiğiniz şeyler!" denecek... Tadın, biriktirdiklerinizin azabını...¹

Ey paraları yığarak stok eden kimseler! Sizleri elemli bir azapla müjdeliyorum. Bu paralarınızın melekûtî sureti kızdırılacak ve bunlarla dağlanacaksınız. Sizin stok ettiklerinizin akıbeti budur.

Başka bir ayette ise cimrilik yüzünden infak etmedik-

1- Tevbe/34-35

leri mallarının kızdırılıp bunlarla boyunlarının dağlanacağı bildirilmektedir.¹

O hâlde, Allah'ın sizleri rızıklandığı şeyleri Allah yolunda infak edin.²

Ey Müslüman! Malın kötü olduğunu söyleyen yok... Sizler de malı kullanmak ve ondan istifade etmek peşinde olun, biriktirmek peşinde değil. Yarın sana bir faydası olacak diye düşün; sırf biriktirmek fikrinde ve hayalinde olma. Öldüğünde bankalarda ister bir milyonun olsun, isterse de bir milyanın, hiç fark etmez. Hangi taşı başına dikmek veya hangi altını kendinle götürmek istiyorsun?

Velhasıl, Allah-u Teâlâ her Müslüman'a infakta bulunmayı farz kılmıştır. Namazla birlikte zekât da vardır. İyiliğe yönelme emri kötülüklerden arınma emriyle daima bir aradadır. Bedenî ibadetin yanı sıra, malî ibadetin de olması gerekir. Malı infak etmek gerekir.

Bazıları diyorlar ki: "Bizim infak edecek bir şeyimiz yoktur." Bunlar Kur'ân-ı Mecid'in darlıkta olan kimselere dahi infakta bulunmalarını emrettiğini bilmiyorlar. Bunların da, Allah'ın kendilerine verdiği şeylerden infakta bulunması gerekir.³

Sahip olduğun mala oranla infak etmen gerekir. İnfak olmazsa, iman da hâsıl olmaz. Kur'ân'ın apaçık bir nassıdır bu:

Sevdiğiniz şeylerden infakta bulunmadığınız müddetçe iyiliğe erişemezsiniz...⁴

"İyilik", yani iman, marifet ve velayet... Sizler mutlak

1- Âl-i İmrân/180

2- Yâsîn/47

3- Talâk/7

4- Âl-i İmrân/93

manada iyiliğe sadece Allah yolunda infak ettiğiniz zaman ulaşabilirsiniz.

Ey işi gücü mal biriktirmek olan kimse! Sen öldüğünde Ali'nin (a.s) yanına götürülmeyi mi ümit ediyorsun? Hâlbuki Karun'un yanına götürülmeye lâıksın. Para biriktirenlerin, mal istif edenlerin reisi Karun'dur. Ama sevdiğin şeylerden infak edecek olursan, Ali'ye (a.s) mülhak olursun. Asr-ı Saadet'teki Müslümanlar böyleydi. Kur'ân'ın bir ayetinin nazil olduğunu duyunca ne yapacaklarını şaşırıyorlardı. Şu anda hangimiz öyleyiz? Dünyayla meşgul olduğumuzdan, Kur'ân ayetleri bizlere etki etmiyor.

Tefsirlerde belirtildiğine göre, bu ayet-i şerife nazil olunca, Ebu Talha oldukça etkilendi, müteessir oldu. Bu şahıs Uhud Savaşı'nda Allah yolunda savaşıyor, fedakârlık gösteriyordu. Kendi başını, boynunu, elini ve ayağını oklara hedef tutuyordu ki, oklardan biri Peygamber'e isabet etmesin ve onu yaralamasın. Ebu Talha bu ayet-i şerife nazil olduktan sonra Peygamber'in huzuruna vararak şöyle dedi: "Ya Resulallah, benim bir hurmalığım var ki diğer hurmalıklardan daha iyidir. Ürünü de daha fazladır. Üstelik içinde bir de çeşme vardır. Bu bağı Allah yolunda infak etmek istiyorum. Zira onu çok seviyorum."

Bahçeyi ahiretten daha çok seven bir kimse, nasıl olur da iyiliğe nail olabilir? Bu ilgi ve alakanın kalbinden silinmesi gerekir. Resulullah (s.a.a) da bunu kabul etti. Ebu Talha, çok sevdiği bir dünya metaini Allah yolunda Resulullah'a (s.a.a) takdim etti. Resulullah da ona bu hurmalığını yakınlarına vakfetmesini emretti. Başka biri de gelerek şöyle dedi: "Ya Resulallah, benim bir cariye vardır ki, bana her şeyden daha azizdir, onu Allah yolunda azat etmek istiyorum."

Zeyd b. Hâris ise şöyle dedi: "Ya Resulallah, benim de

çok güzel bir atım var. Tüm malım bir yana, atım bir yana; onu istediğiniz yerlerde kullanmanız için size takdim ediyorum." Resulullah (s.a.a) da bu atı, hayır işlerinde ve bu cümleden savaş cephelerinde İslâm'ın yararına kullansın diye oğlu Usame b. Zeyd'e verdi.

Sakin, sadece dünya pazarlığının fikrinde olmayasın. Acaba bir gün olsun, uykudan kalktığımızda Allah ile alış-verişte bulunmayı düşündük mü?

Bazıları hayır yoluna müptela olmamak için camilere, fakirlerin arasına bile gelmekten içtinap ediyorlar! Bu zenginlik insanı kurtarır mı?

Zımnen öyle anlaşılıyor ki, kadınlar için de altın çok değerlidir. Mücevherlere çok değer ve ehemmiyet veriyorlar. Onlar için Allah yolunda altınlarını infak etmeleri ve fakirlere vermeleri çok iyi bir davranıştır.

Allah yolunda infak etmekle hastalıkların da önünü alırsınız. İnfak bereketiyle hastalarınıza şifa veriniz. İnfak ediniz. En azından hastalığın için yapacağın masrafın yarısını infak et ki, Allah sana şifa versin. Bir belaya müptela olunca, mal varlığının üçte birini Allah yolunda infak et ki, Allah senden bu belayı defetsin.

İmam Cafer Sadık (a.s) bir kabileyle birlikte yolculuk ediyordu. Bazı tüccarların yanında çok fazla mal vardı. Kafileye, bir geçitte silahlı hırsızların tuzak kurduğunu ve hiçbir kurtuluş yolunun da olmadığını haber verdiklerinde, hepsi çaresiz İmam Sadık'a (a.s) koşup tevessül ettiler: "Ey Peygamber'in evladı, feryadımıza yetiş. Bütün varlığımız tehlikededir ve hırsızlar tuzak kurmuşlardır."

İmam şöyle buyurdu: "*Mallarımızı sizler için koruyan ve sonra da kat kat geri veren kimseye emanet edin.*"

"Kime emanet edelim?" dediler. İmam (a.s), "*Allah'a ısmarlayın.*" dedi. "Nasıl emanet edelim?" diye sorunca da

İmam (a.s) şöyle cevap verdi: "Malınızın üçte birini Allah yolunda infak edin ki, Allah da sizlere malınızı korusun ve bereket versin. Daha sonra da kat kat sizlere geri versin." "Burada kimse yok ki, kime verelim?" dediler. İmam (a.s), "Siz malınızın üçte birini Allah yolunda infak edeceğinize dair ahdedin." buyurdu. Bunun üzerine hepsi böyle yapacaklarına ahdettiler. İmam (a.s) da mallarının korunacağına dair onlara garanti verdi. Allah, hırsızları kör ve sağır kıldı ve kafilenin geldiğini anlamadılar bile. Böylece kafile selamete bu tehlikeyi atlatmış oldu.

Onlar da kendi ahitlerine vefa ettiler. Mallarının üçte birini Allah yolunda infak ettiler. Allah da onların geri kalan mallarına o kadar bereket verdi ki, 10 kat daha fazla istifade ettiler. Birbirlerine şöyle dediler: "İmam Sadık'ın (a.s) ne kadar da çok bereketi vardı. Onun bereketiyle hem malımız korundu, hem de fevkalade bereketlendi."

Bugün de dinî ilimlerin tahsil edildiği merkezlerin yapılması gerekiyor. Dinî eğitim gören talebelerin takviye edilmesi gerekir. Gelecekte halkın dinini koruyacak olan kimseler yetiştirilmeli, terbiye edilmelidir. Eğer adil bir fakih olmazsa, halk nasıl dindar olabilir ki? Allah yolunda infak etmenin bereketiyle kendinizi temizleyin. O zaman, Allah'ın rahmetine nail olursunuz. Bu pisliklerle kabre girmemeye çalışın.

Allah, Peygamber'ine, "**Onlardan malını al ve onları temizle.**" diye buyuruyor.

"Şeytan dışarı çıkarsa melek girer." Eğer kalplerden mal sevgisi dışarı çıkacak olursa, Allah, ahiret ve yüce âlemlerin sevgisi onun yerine yerleşir. Son nefesleriniz sayılmaya başladığında ve artık bu dünyadan gitmek üzere olduğunuzu fark ettiğinizde, bir fırsatını bulup da malınızı infak etmeyi arzu edersiniz.

Velhasıl, Müslüman infak ehli olmalıdır. Bir gün olsun Allah yolunda infak etmekten geri kalmamalıdır. Bu hususta Kur'ân'da onlarca ayet vardır. Malları hem bollukta, hem de darlıkta Allah için infak etmek gerekir. Arkadaşın senden borç isterse, ondan esirgeme; "Borcunu ödeyemezsin." deme. Sen Allah için borç ver. Eğer o vermezse, Allah sana onun yerine kat kat verecektir. Ondan bir şey rehin alabilirsin. Ama asla faiz alma. Senden mühlet isterse, faiz talebinde bulunma...

Gerçekten de İslâm ülkelerindeki durum utanç vericidir. Faiz ne rezaletlere yol açmaktadır. İnsanı Allah'ın lanetine uğratar. Bunların hiçbir şeyi İslâm değildir. Bu faiz işleminde çalışanlar kimlerdir? Acaba bunlar Müslüman mıdır? Allah Kur'ân'da, faiz aldıkları takdirde Allah'a savaş açmış olacaklarını beyan etmektedir. İslâm ülkesindeki bu faizler neyin nesidir? Ne kadar da korkusuz ve cesurdurlar! Kendin için öte dünyada ateş mi yağmak istiyorsun? Allah'ın lanetine uğradın. Sesimizi bilmem duyacaklar mı?

Kulak senin kulağın ve feryat da benim feryadım olduğu müddetçe hiçbir yere ulaşmayacak olan elbette ki bu feryattır. Bu şeyler insanı Allah'tan ve ahiretten uzaklaştırır. Küfürden başka bir şey değildir bunlar. Putperest ile menfaatçi paraperest arasında ne fark vardır? Bunun manası da parayı tanrı edinmesidir. Her ne kadar kendisine faiz alma denilse de, buna itina etmemektedir.

Nitekim İmam Hüseyin'in (a.s) katili olan Şimr de aynı cevabı vermişti. İmam Hüseyin (a.s) ona hücceti tamamlamak için şöyle buyurdu:

Bu öğle vaktinde bütün hatipler benim dedemin (Peygamber'in) adına hutbe okurken, sen hangi suç yüzünden beni öldürmek istiyorsun?

Şimr şöyle dedi: "Yezid'in mükâfatı için, para için!..." Şimr açıkça söyledi; ama diğerleri pratikte. Dilleriyle söylemiyorlar. Bununla birlikte, İslâm markasını da taşıyorlar.

İslâmî yardımlaşma nereye gitti? Acaba akrabaların darlıkta iken, senin refahta olman yakışır mı? Yarın kıyamet gününde de cennete gideceğini ümit ediyorsun; öyle değil mi? Komşuların inlerken ve bir Müslüman açlıktan ölürken sen mal biriktir! Günümüzde Yahudi sıfatlı insanlar ne de çoktur. Cimri kimse malını, parasını harcamayan ve istif eden kimsedir.

Hız. Ali (a.s) de şöyle buyurmuştur:

Allah cenneti cimri kimselere haram kılmıştır.

Namaz kıl, oruç tut; ama cimri olur, mal istif eder, gereken hukuka riayet etmezsen, kendi kabrin için ateş hazırlamışsın demektir. Ama eğer yardım ehli olur, borç verir, infak edersen, gerçekten de Ali'nin (a.s) dostusun demektir. İhsan ehli olursan, Allah seni birçok iyiliklerle müjdelemiştir. Herkes gücü oranında ihsan ve infakta bulunmalıdır.

Vesailü'ş-Şia'da yer alan bir rivayette İmam Ali (a.s) şöyle buyuruyor:

Dünyada iyilik ve hayır sahibi olan kimse ahirette de iyilik sahibidir.

İnsan dünyada iyilik sahibi olur, düşeni kaldırır, insanların feryadına yetişir ve stokçuluk için malların fiyatını kollamazsa, ahirette de iyilik ve hayır sahibi olur.

"Şabaniye Hutbesi"nde de Hız. Peygamber (s.a.a) şöyle buyurmuştur:

Bir hurma tanesiyle de olsa iftarlık verin. Maddî gücü zayıf olan kimseler de güçleri oranında, yarım hurmayla da olsa iftarlık vermelidirler.

Dünyada hayır sahibi olanlar, ahirette de hayır ve bereket ehli olacak ve diğerlerine faydaları dokunacaktır.

Bu bağlamda bir de bir öykü nakledeyim. Müçtehit Şeyh Ali Muhakkik-i Kerakî İsfahan'da oturuyordu. Bir ara İsfahan'ı terk ederek Hicaz'a gitmek istedi. Ama parası, yol harçlığı da yoktu. Dolayısıyla da ilmî kitaplarını satmak zorunda kaldı. Kitaplarını alacak bir şahsı aramaya koyuldu. Bu arada vefat etmiş hayırsever bir zengin kızının rüyasına girdi. Kızı, rüyada babasının şöyle dediğini işitti: "Sen İsfahan'da bulunduğun hâlde Ehlibeyt'in fakih ve müçtehid Şeyh Ali Muhakkik-i Kerakî fakirlikten yol harçlığı için kitaplarını satmak istiyor?!"

Sabah olunca, o kız hizmetçisini göndererek kitabını satmak isteyen bu müçtehit Şeyh Ali'nin kim olduğunu öğrenmesini istedi. Sonunda Şeyh'i buluyor ve ona, "Sen kitaplarını mı satmak istiyorsun?" diye soruyor. Şeyh de, "Siz nereden biliyorsunuz?" diyerek, şaşkınlığını ifade ediyor. Hizmetçi olayı naklediyor. Şeyh, "Evet doğrudur?" diye cevap veriyor. Hizmetçi diyor ki: "Artık kitaplarını satmana gerek yok. Hanım, her neye ihtiyacınız varsa karşılayacağını ve yol masraflarınızı vereceğini söyledi."

O zengin ölmüştü. Ama hayattayken sahip olduğu cömertliği, öldüğünde de işliyor ve insanlara hayır ulaştırıyordu. Ey Müslüman, sen de böyle olmalısın. O kadar iyilik et ki, iyilikte bulunmak senin bir meleken hâline gelsin. Böylece öldüğünde bile başkalarına faydalı olursun. Hatta yarın kıyamet gününde de başkalarının feryadına cevap verirsin. Dostunun, amelleri tartıldığında zorluğa düştüğünü görünce hemen şefaatte bulunursun, onu kurtarırısın, düşenleri bir bir kaldırırsın.

Geçmişimizden dolayı tövbe etmeliyiz. İnfak etmemiz gereken yerlerde infak etmemekle, kabrimize Allah bilir ne kadar ateş doldurduk. Etrafına bakıp durma; kendine gel. Herkes bu hususta esirgediği miktarda kabrini daralt-

maktadır. Öldüğünde de genişlik ve rahatlık görmeyeceksin. Rivayette yer aldığı üzere, duvara çakılı çivi gibi daima zorluk ve darlıkta kalacaksın. Cimri kimseler işte böyledir. Bir gün gelir dünyaya geri dönmek ve infakta bulunmadığın malları infak etmek arzusuna kapılırsın. Ama sana denilecektir ki: "**Asla artık geri dönmek yok...**"¹

Elinden geldiğince bir şeyler yap. Elinden hiçbir şeyin gelmeyeceği gün gelip çatmadan bir şeyler et. Cimrilik etme. Yağmaya uğramadan beden ve malından istifade et. Dilinle, hayırla anılmana sebep olacak şeyleri söyle... Elinle bir müşkülü hallet. Eğer böyle yapacak olursan, bu kendi yararınadır...²

Allah için verdiği her şeyin bakidir. Aksi takdirde yağma edileceksin. Kur'ân-ı Kerim bu hususta şöyle buyuyor:

Ey inananlar, size bir alışveriş haber vereyim mi ki, elemli azaptan kurtarsın sizi? İnanırsanız Allah'a ve Peygamber'ine ve savaşırsanız Allah yolunda mallarınızla canlarınızla işte bu, bilerseniz size daha hayırlıdır.³

Bu ticaret, faydası fani ve zeval bulan ticaretlerden değil, baki ve kalıcı bir ticarettir. Kârı çok olan sabit bir ticarettir. Rahmet, mağfiret, cennet ve kurtuluş... O hâlde ne yapmak gerekir? Allah yolunda para harca, mal infak et. Mal istif etmeye çalışma. Bu, Allah ile yapılan bir ticarettir, heva ve nefisle değil. Geliniz Allah ile alışverişte bulununuz.

Hikmetli bir söz arz edeyim ve sohbetimi bitireyim. Bizlerden her biri üç defa yağma edilecektir. Yağmanın ilk mertebesi ölüm saatidir ki bu, malların yağma edilmesi-

---

1- Mu'minûn/99

2- Rûm/44

3- Saf/10-11

dir. Hatta üzerindeki gömleğini bile çıkaracaklar, çınlıp-lak edecekler seni. Geriye mal bırakan kimsenin vârisleri, o malı ya hayır yolunda harcayacaklardır ya da şer yolunda. Eğer onu hayır yolunda harcarsa, zavallı ölü hüznülenecektir.¹ "Malı ben topladım, ben zahmet çektim, biriktirdim ve miras bıraktım. Ama başkaları faydalandı. Bu benim öz malımdı. Ben ondan oldukça faydalanabilir, yararlı işler görebilirdim." diyecektir.²

Ama eğer vâris, malları kötü yolda harcayacak olursa, insan daha çok üzülecektir. Ayrıca günaha da sebep olmuş olur.

İkinci yağma ise, kabirde bedenın yağma edilmesidir. Kabirde vuku bulan bu yağmaya gözden başlanmaktadır. Yer altındaki canlılar ilkönce insanın gözlerini yemektir. Daha sonra ise kulaklarını, ellerini, ayaklarını ve sair organlarını yerler. Sonra da kemik ve iskeletin toprak hâline gelir. Bu canlılar keyif içindedirler. Gösteriş meraklısı kadınların kabri bir hafta sonra açılacak olursa, ne olduğu o zaman malum olur. Bir tek organını bile sağlam bırakmazlar.

O kadar şeyler erimiştir bu toprakta!...

Güzel suretler yok gibidir

Toprak, yüzlerden kalkacak olsa

Görülen, sadece hilal inceliğidir.

Üçüncü yağma ise, amellerinin yağma edilmesidir. Bu yağma hepsinden daha önemlidir. Eğer hak sahipleri ve alacaklıların hakkını veremeyecek olsan, tüm iyi amellerini onlara vermek zorunda kalacaksın. Hak sahipleri etrafını sarar ve birisi şöyle der: "Hatırlıyor musun, ben muhtaç iken senden yardım istedim; ama sen bana yardım etmedin?"

1- Bakara/167

2- Bakara/167

Bilmiyorum, bu üçüncü yağma bizim hayırlı amellerimizden bir şey bırakacak mı bizlere? Zira hak sahihlerine hayırlı amellerimizden vermek zorundayız. Sünnî ve Şîî ravilerin de naklettiği üzere, hak sahihleri haklarını talep edince, insan onlara güzel ve hayırlı amellerinden vermek zorunda kalacaktır. Hayırlı amellerinden bir şeyleri kalmayınca da, alacaklının günahlarını alıp bu borçlu şahsa vereceklerdir. Allah'ın adalet nizamı hâkimdir orada...

Ancak Allah'ın lütfüne mazhar olan insan kurtulabilir. Yağmaya uğramadan kendine bir çare bul. Şu anda çare bulmak çok kolaydır. İş işten geçmeden ve yağmaya uğramadan önce malını Allah yolunda harca...

Eğer kabirde bedeninin canlıların yağmasından güvende kalmasını istiyorsan, bu da yüksek bir takva, müstehaplara amel etmek, mekruhları terk etmek, farzları eda etmek ve haramlardan içtinap etmekle olur. Eğer zerre miktarınca da olsa kötü ahlâkını kendinle götüreceksen, bedeninin sağlam kalmaz. Akait, amel ve ahlâk açısından tamamıyla salim olman gerekir.

Üçüncü yağmadan kurtulmanın yolu ise tövbe etmektir. Hak sahiplerini razı etmektir. Daha ölüm gelmeden, birinin arkasından gıybette bulunmuşsan, helallik dile. Eğer borçluysan, borcunu öde. Eğer sıla-ı rahmi kesmişsen, yeniden sıla-ı rahimde bulun. Özur dile. Çalış ki, üçüncü yağmaya uğramayasın. Tüm haklarını eda et. Bilmediklerin içinse bu Ramazan ayında Allah'a yakarmanın tam da vaktidir. Mübarek Ramazan ayında sahurda İmam Zeynelabidin (a.s) gibi yakarıшта bulun. İmam, "Ebu Hamza" duasında şöyle buyuruyor:

Yarın kıyamet gününde beni, hak sahihlerinin elinden kim kurtaracak?

Allah'ım, senden başka kim kurtarabilir. Eğer doğru söylüyorsan, bu üçüncü yağmadan korkuyorsan ve hak sahiplerini tanımıyorsan, bil ki kıyamette etrafımızı saracaklardır. Allah'ım ne yapayım, sen imdadıma yetiş?

Kerim olan ve hazinesi asla eksilmeyen Allah'a tevesül et. Fakir kimse, zengin olan Allah ile irtibatını güçlendirmelidir ki, işleri düzelsin. Resulullah (s.a.a) minberin üzerinde şöyle buyurdu: *"Ümmetimden iflas edenin kim olduğunu biliyor musunuz?"*

Dediler ki: "Dirhem ve dinarı, altın ve gümüşü olmayan kimsedir!"

Resulullah (s.a.a) İmam

Hayır, ümmetimin iflas edenleri, mahşer gününde hak sahipleri etrafını sardığında iyilikleri olmayan kimsedir.

Hak sahipleri hakkını talep edecektir. Zira kendileri de o gün muhtaç durumdadırlar. Bu yüzden insanın yakasını bırakmazlar. Bu yüzden bir yolunu ve çaresini bulmak gerekir. Bunun yolu ise İmam Zeynelabidin'in (a.s) gittiği yoldur.

Allah'ım, sen feryadımıza yetiş. Bitmek bilmeyen hazinenden alacaklılarımı razı et. Eğer Allah'tan yardım görecek olursan, kıyamette de Allah işlerini düzeltir. Bu mübarek Ramazan ayında bir şeyler yapabilenlerin imdadına Allah yetişecektir. Bu mazmunda rivayetler de vardır. Kıyamette alacaklılar müminin etrafını sarınca, Allah tarafından kendilerine şöyle denecektir:

Ey kulumuzdan alacaklı olanlar, bakın cennetin azametli köşklerinden bir köşkü görüyor musunuz? Siz alacaklarınızı bizden isteyin, kulumuzu rahat bırakın. Ondan ne istiyorsanız bizden isteyin. Bu köşkü kulumuzdan el çekenlere vereceğiz.

Ey çare bulan ve kulunu seven Allah'ım! Ey kulunun işlerini düzelten ve yardımcı olan Allah'ım! Bizler senin günahkâr ve aciz kulunuz. Biz de İmam Seccad'ın (a.s) Cuma günü duasında buyurduğunun aynısını tekrar ediyoruz:

Allah'ım, sana yalvarıp yakarmaktan başka hiçbir şey (azap ve gazabından) bizleri kurtaramaz.

Ey Rabbim, ey çocukluğumdan beri lütuf ve terbiyesini benden esirgemeyen Allah'ım!

Artar hüüzün ve gamım geçen her saatte. Kıyamet saati, hesap günü vardır önümde... Allah'ım, sen yardımcı ol bana o saatte... Kuluna uyanıklık ver, kalmasın gaflette... O saatte koru beni şeytandan. Koru iman nurumu, esirgeme lütfünden... Vuslat anı, ruhumu ayık koymayınca, zikrin kalsın ruhumda, unutturma bana...

Dillerin konuşamayacağı o gün gelecek... Ey şu anda konuşabilen diller! Bu dillerle birçok şeyler yapabilirsiniz. Yalvarıp yakarınız. "Allah'ım beni affet." diye dua ediniz. Allah, Kerim ve bağışlayıcıdır. Nitekim rivayette de şöyle denilmiştir:

Allah kötülükleri affıyla örter ve keremiyle iyiliklere çevirir.

Eğer insan Allah'a teveccüh eder ve kendisini bağışlamasını dilerse, Allah da günahlarını siler ve yerine iyilikleri yazar. Her günahın yerine bir tövbe nuru zuhur eder. O günahı da silip süpürür. Ey bağışlayıcı Kerim!

Onlara Allah'ın günlerini hatırlat.

Bugün senin günündür. Yarın da Allah'ın günüdür. Sen burada birçok işler yapabilirsin, gün senin günündür. Meselâ camiye gelip ellerini Allah'ın dergâhına doğru uzatıyor, ihsan ediyor, dilinle yalvarıp yakarıyor, "Ya Rabbi! Ya Allah!..." diyorsun. Ama ölüm saatinde her şey sona ermek-

tedir. O zaman da O'nun ihsan ve lütfünün başlangıcıdır. "O hâlde, gir kullarımın arasına ve gir cennetime." denir.

Rivayette yer aldığına göre özellikle de bu mübarek Ramazan ayı bir nur biçiminde kabirde zahir olmaktadır. Hakeza nakledildiği üzere, kabirde müminin başının üzerinde bir nur, mukabilinde bir nur, solunda bir nur, sağında bir nur ve ayakları tarafında bir nur vardır. Başının üzerindeki nur namazdır. Sağındaki nur Ramazan ayının orucudur. Solundaki nur hac ve ayakları tarafındaki nur ise infak ettikleri şeylerdir. Ama mukabilinde duran nur ise tıpkı bir yıldız gibi parlamaktadır. O kadar nurludur ki, diğer nurların hepsine galebe çalmaktadır. "Bu nur nedir?" diye sorunca da, "Bu nur velâyet nurudur. Muhammed ve Ehlibeyt'inin dostluğudur." denilecektir. Allah'ım, Ehlibeyt'e olan muhabbetimizi daha da arttır.

Ya Rab, gönlümü Hüseyin gamıyla mahzun kıl.

Gönlümüzdeki muhabbetini de fazla...

Gönlümde Hüseyin'in sevgisinden başka

Ne varsa kan kıl ve gözlerimden akıt.

Evet, sevda belirli tarafa götürür insanı, öyle ki sadece bir sevdamız olursa, bir hedefe, bir maksada ve bir gayeye insanı sürükler. "Allah gamınızı sadece kendine has kılsın ve diğer bütün gamları silsin gönlünüzden."

Bir keder ve bir hedef... Ömrümüzün sonunda, Muhammed (s.a.a) ve Ehlibeyt'in civarında olmaktan başka bir hedefimizin olmamasını istemekten daha uygun ne vardır?

5. DERS

Bismilahirrahmanirrahim

Görmez misin, Allah şüphe yok öyle bir mabut ki O'na secde eder ne varsa göklerde ve ne varsa yeryüzünde ve güneş, ay, yıldızlar, dağlar, ağaçlar, hayvanlar... ve insanların çoğu? Ve çoğu da azabı hak etmiştir ve Allah, kimi hor kılar, onu kutluluğa ulaştırıp ona lütuf ve ihsanda bulunan hiçbir kimse bulunamaz. Şüphe yok ki Allah, dilediğini yapar.¹

Hakk'ın Üç Aslı İsmine Aşına Olmak

Daha önceden de belirttiğimiz gibi besmelede yer alan (Esmâ-i Hüsnâ'dan) üç isim "Allah, Rahman ve Rahim" diğer isimlerin aslı ve esası konumundadır. Yani sair isimler bu üç mübarek isimden alınmaktadır. Bu üç ismi tanıyan, anlayan ve hakikatini algılayan kimse, Hakk'ın tüm isim ve sıfatlarını tanımış demektir. Bazı tahkik ehlinin de dediği üzere "Allah" özel isimdir. Yani tüm varlıkların mebdesi ve menşei olan âlemlerin rabbinin mukaddes zatının adıdır. ma araştırmacıların çoğu "Allah" isminin, müştak isim² olduğuna inanır. Dolayısıyla da âlemlerin Rabbinin adlandırılmasında bir münasebete riayet edilmiştir. Bunlara göre "Allah" aslında "ilâh" idi. Daha sonra başına "el" takısı ek-

---

1- Hac/18

2- Başka bir kelimedenden türeyen bir isim. (Mütercim)

lenmiş ve ortasındaki "elif" ise telaffuzu kolaylaşsın diye düşmüş ve "Allah" olmuştur.

"İlâh", "kitab" vezninde olup meful manasında kullanılan bir mastardır. "Elehe" yani "abede" (ibadet etti) demektir. Dolayısıyla "me'luh" ise "mabut" (ibadet edilen) manasına gelir. "İlâh" da meful manasında olduğuna göre, mabut demektir. Yani mutlak mabut... Herkesin mabudu... Yani sadece kendisine ihtiyaç olan zat...

Huzu, huşu ve ubudiyet sadece O'nun karşısında yapılmalıdır. Her muhtaç, ihtiyacını gideren kimsenin karşısında huşu ve tevazu göstermektedir. Buna da ibadet denmektedir. Kendisine boyun eğilen ve itaat gösterilen ise mabuttur. Gerçek mabut da tüm varlıkların ihtiyacını gideren Allah'tır. Varlıkların hepsi muhtaçtır. İhtiyaçları gideren mutlak zat ise sadece Allah'tır. O ise hiçbir şeye muhtaç değildir. Vücudun mertebelerinden her mertebeye ve her mevcuda bakarsan bak, bütünüyle muhtaç durumdadır. Tüm varlıkların ihtiyacını gideren, ama kendisi muhtaç olmayan tek gani, Allah'tır.

Yer ve göklerde olan bütün varlıklar "abd (kul)"dırlar. Tekvin ve yaratılış hasebiyle hepsi "abit (kulluk ve ibadet eden)"tirler ve hepsi de Allah'a mutidirlir. Kur'ân'ın tabiriyle hepsi secde etmektedirler. Kur'ân-ı Kerim de yerde ve göklerde var olan her şeyin Allah'a secde ettiğini beyan etmektedir.¹ Yani sadece akıl sahibi olan insanlar, cinler ve melekler değil, akıl sahibi olmayan varlıklar da Allah'a secde etmektedir.

Sözün başında tilavet ettiğimiz ayetin² de beyan ettiği üzere, gökte ve yerde olan her şey; dağlar, ağaçlar, güneş,

---

1- Meryem/93

2- Hac/18

ay, yıldızlar ve insanlardan çoğu Allah'a secde etmektedir. Bu genel ve umumî secdeyi özet bir şekilde ve herkesin anlayabileceği bir dille açıklamaya çalışacağım.

Secdenin bir hakikati ve mazharı vardır. Secde yani huzu/huşu ve teslimiyetin nihayeti... Temkin, teslim ve zillet izharında bulunmanın en son mertebesi...

Beşer, kendi ihtiyarıyla bu manayı aşikâr kılmak isteyince, alnını toprağın üzerine koymaktadır. Bu haricî secde, huzu ve itaatin nihayetidir. Secdenin hakikati, kahir hâkim karşısında temkin ve teslimiyetin nihayetidir. Bu mana vücüt âleminin tüm cüzlerinde söz konusudur. Hepimiz O'na secde etmekteyiz.

Güneş, yeryüzünün bir milyon üç yüz bin katı bir azamete sahip olmasına rağmen daima secde hâlinededir. Bir an olsun durmamaktadır. Kendisi için takdir edilen yoldan bir lahza olsun sapmamaktadır. Her gün üç yüz elli milyon ton hararet üretmektedir. Böyle azametli bir gezegen bir an olsun itaatten geri kalmamaktadır.

Ay da aynıdır. Daima secde hâlinededir. 29 gün ve gece boyunca muhtelif şekillere girmektedir. Hilalden bedre ve bedirden de muhaka kadar¹ menzillerdeki² seyir keyfiyeti bir gecede gerçekleşmemektedir. Ay bir gece dahi önceki menzilinde durmamaktadır. Daima hareket hâlinededir. Aydan aya hareket ederek on iki ayı kat etmesi gerekir.

Yeryüzü de Allah'a secde etmektedir. Bir lahza olsun hareketinden geri kalmamaktadır. Allah'ın kendisine takdir buyurduğu hareketinde duraklamamaktadır. Dâhilî hareketinde onda yer alan bitkiler de Allah'ın kendisine

---

1- Ayın sonunda olan üç gece, ayın sabah akşam görünmemesi. (Mütercim)

2- Yâsîn/39

takdir ettiği hâl üzeredirler. Buğday tohumundan pirinç yetişmez. Allah'ın kendilerine takdir ettiği üzere ağaçlar da huzu içindedirler. Dağlarda taşlar arasında nasıl ağaçlar yetişiyor! Hepsi de tekvin itibariyle ve yaratılışı gereği Hakk'ın emrine huzu ve itaat etmektedirler. Hepsi de kendisine takdir edilen hadden asla sapmamaktadır.

İster mümin, ister kâfir bütün beşer fertleri vücudunun tüm cüzleriyle Allah'a itaat ve secde etmektedir. Hakk'ın emrine uymaktadır. Beden sisteminizin lahza lahza Hakk'ın emrine itaat ettiğini biliyor musunuz? Yediğiniz yiyecekler Allah'ın tekvinî emriyle bedeninizde hazmedilmektedir. Yiyecekler ulaştığı her uzva adapte olmaktadır.

Binlerce yaprağı olan bir ağacın, bilmem kaç yüz tane de dalı vardır. Köküne bir kova su dökülünce çekim kuvvetiyle su yukarılara çıkmaktadır. Hâlbuki su normalde aşağıya inmektedir. Ama ağacın çekimi Allah'ın verdiği bir kuvvetle onu yukarıya çekmektedir. Sonra da o suyu taksim etmektedir; hem de adil bir şekilde... Uzak ve yakın yapraklar aynı miktarda su içmektedir. Hepsine su erişmektedir. Yakın ve uzak bütün yapraklar su içmektedir. Eşit bir şekilde sudan istifade etmektedir. Hepsi de Hakk'ın tekvinî emrine itaat etmektedir.

Bedenin durumu da aynıdır. Bütün damarlarının yiyeceklerden istifade etmesi gerekiyor. Derinin, kemiklerin, gözün, kulağın ve diğer organlarının hepsi bu yiyeceklerden nasibini almaktadır. Bu, her ferdin organları ve beden melekelerinin tekvinî secdesidir. Bütün hayvanlar ve bitkiler ve hatta tüm varlıklar, kendilerine tayin edilen sınırı aşmamaktadır.

Cümle âlem fermana olmuş tabi

Böylesine cahil kalan insandan gayri...

Hangi mevcuda bakarsan bak, kendisi için tayin edilen yol ve hedefin dışına çıkmadığını görürsün. Hepsi de bu mukadder yolda hareket etmektedir. Gezegenler, zerre miktarınca bu hareket çizgisinden, yörüngelerinden sapmamaktadır.

Başka gezegenlere gönderilen uzay füzelerini bir düşün. Ay, yeryüzünden tam üç yüz elli bin kilometre uzaklıktadır. Aya gönderilen uzay füzeleri sahip oldukları hıza rağmen üç gün üç gece hareket etmektedir. Bu füzeyi uzağa gönderince ayın üç gün sonra aynı yerinde bakı kalacağını da biliyorlar.

Ama âlemdeki nizam ne kadar dakik ve düzenlidir ki, astronomi bilginleri üç gün sonra ayın nerede olacağını da biliyorlar. Onlar ay küresinin insan gibi yalancı ve isyankâr olmadığını biliyorlar. Kendisini Allah'ın kulu bilmeyen insan gibi değildir onlar... Cümle âlemin Allah'ın emrine itaat ettiğini biliyorlar. Bu yüzden ayın da nerede olduğunu ve kendisine tayin edilen yoldan asla ayrılmayacağını biliyorlar.

Venüs gezegeni de böyledir. Uzay gemisi Venüs'e tam üç ayda erişebilmektedir. Allah bu bilginlere ne de güzel bir akıl ihsan etmiş ki, üç ay sonra Venüs'ün nerede olduğunu da biliyorlar. Ne kadar ilginçtir! Bu hesapların hepsi de doğru çıkmaktadır. Bunu hesaplayan fertlerin akli da hakeza insanı şaşırtmaktadır. Ama bu akıl nereden gelmiştir? Allah'tan başka birinden mi?

Hakeza uzay gemisinin parçaları nereden alınmıştır? Çelik ve sair maddelerden yapılmıştır ki, o da Allah'tandır. Elektrik, buhar, benzin, petrol ve sair hareket vesileleri de Allah'tandır. Uzay gemisini harekete geçirmek için akıllarını kullanan o birkaç bin kişinin akıl ve zihnini de Allah'tan başka kim vermiş olabilir? Evet, uzay gemisi de Allah'tandır.

Bu et ve deriden hiçbir şey çıkmaz. Allah'ın verdiği o zihin ve hafıza, Allah'ın elektrik ve buharda kıldığı o kuvvet ve bu meseleleri algılasın ve keşfetsin diye insana verilen bu aklın hepsi Allah'tandır ve O'na dönmektedir.

Cümle âlem fermana olmuş tâbi

Böylesine cahil kalan insandan gayri...

Bütün varlık âleminde yaratıcının fermanına itaat etmeyen bir tek mevcut bulunamaz. İnsanın tekvinî yönü de böyledir. İster istemez mutidir. Milyarderler her ne kadar genç kalmak için ilaç kullansa ve yurtdışına gitse de kendi elinde değildir bu... Yaratılış âleminde mecbur ve mağlupturlar. Hepsi de tâbidirler. Ömür çabucak gelip geçmekte, kuvveler zayıflamakta, dişler dökülmektedir...

Ama bazı iradî cihetler de vardır ki, Allah onları kulun kendi isteğine bırakmıştır. Meselâ namaz kılması, oruç tutması ve benzeri ibadetleri gibi... Tekvinî rükû ve secde değildir bunlar. Zira bu tekvinî rükû ve secdeyi bütün âlem yerine getirmektedir. Daima secde ve rükû hâlinedir bu âlem. Önemli olan, "rükû edenlerle birlikte sen de rükû et" meselesidir. Beşerin işte bu ihtiyar ve irade üzere yaptığı secdesinin değeri vardır. Hakk'ın azameti karşısında secdeye kapanarak "sübhane Rabbiye'l-a'lâ ve bihamdih" demesinin önemi vardır. Yoksa tekvinî secdeyi bütün haşereler de yerine getirmektedir. Yılan ve karınca daima yerlere kapanmış hâldedir.

Bu tekvinî secdenin hiçbir değeri yoktur. Sadece insanın secdesinin değeri vardır. İhtiyar ve irade üzere yapılan itaatlerin önem ve ehemmiyeti vardır. 11 ay boyunca yiyip içebilirsin; ama bir ay Ramazan boyunca bunlardan el çek. Mide ve cinsel şehvetlerden sakın ki, ruhaniyet ve maneviyatın artsın.

Beşerin, Allah karşısında tam bir küstahlık ve cüretle

durduğu hususlar da işbu ihtiyarî emir ve fermanlardadır. Bu ne kadar korkusuzluk, rüsvalık ve bahtsızlık ya Rabbi! İnsan ne kadar da cahildir! Bunca nimet veren ve tüm varlık âleminin teslim olduğu bir yaratıcıya birkaç dakika bile teslim olmaya razı olmuyor musun? İnsan ne kadar bilgisiz ve nankördür!...

Güneş küresi bir lahza olsun O'nun emrinden dışarı çıkmamaktadır. Ama bir avuç kemik ve etten başka bir şey olmayan insan nasıl olur da Allah'ın emirlerine itinasızlık gösterebiliyor?

Namaz vakti geldiğinde Hz. Peygamber'in (s.a.a), Hz. Hasan'ın (a.s) ve diğer Ehlibeyt İmamları'nın rengi solup sararıyor, tamamıyla değişiyordu. Abdest aldıklarında bedenleri titriyordu. İmam Hasan'a, "Niçin abdest alırken hâliniz böyle değişmekte?" diye sorduklarında İmam şöyle buyururdu:

Acaba âlemlerin rabbi olan Allah'ın emrine itaat ettiğimi ve O'nun huzurunda duracağımı bilmiyor musun?

Evet, Allah'ın emri çok büyüktür. Sakın gerektiği şekilde itaat etmekten içtinap etmeyelim. Zira insanın ilmi olursa, Allah'ın azamet ve büyüklüğünü de anlar. Ama hayvan kendisine nimet verenin azametinden ne anlar? O'na şükretmeyi nereden bilir ki? Cahil ve alçak olduğu için de "büyük" nedir anlamıyor.

Her kim ki Allah'ı tanır, o insandır. Aksi takdirde hayvandır. Ehlibeyt'ten rivayet edilen bazı hadislerde şu dua müminlere öğretilmiştir:

Allah'ım, bana kendini tanı. Eğer bana kendini tanıtmazsan, Resul'ünü tanıyamam. Allah'ım, bana Resul'ünü tanı. Eğer bana Resul'ünü tanıtmazsan, Hüccetini tanıyamam. Allah'ım, bana Hüccetini tanı. Eğer bana Hüccetini tanıtmazsan, dinimden saparım.

Öyle bir Allah'tır ki, insana her şeyden ve herkesten daha yakındır. Hatta insana kendisinden bile yakındır.¹

Uzak olmamızın tek bir sebep ve ciheti vardır: İlacın sendedir; ama bilmiyorsun. Hem derdin, hem de ilacın kendindedir; ama anlamıyorsun. Seni Allah'tan uzak kılan şeyler heveslerin ve boş arzularındır. Zira tek hedefin rahat bir hayat ve refah içinde yaşamaktır. Acaba Allah'ın senden razı olmasını istemeyi kendine tek hedef olarak edinmenin zamanı gelmedi mi? Daha ne zamana kadar kendini mihver kılacaksın?

İmam Seccad (a.s) Ebu Hamza Sumalî'ye öğrettiği duasında şöyle buyuruyor:

Allah'ım, sen kullarından gizli değilsin. Onların boş arzularını kendilerini alıkoymuştur.

Eğer bu boş arzu ve emeller ortadan kalkacak olursa, o anda Allah'ı hazır ve nazır görürsün. Her şey ve herkesten daha yakın bulursun. Ama ne yazık ki bu durum geçicidir. Çok geçmeden gafletler insanı yeniden sarmakta ve onu ilk hâline döndürmektedir.

Biharu'l-Envar'da yer aldığı üzere bir şahıs İmam Cafer Sadık'ın (a.s) huzuruna vararak, "Ben şaşkınlık içerisindeyim. Beni Allah'a aşına kıl." dedi. İmam (a.s) şöyle buyurdu: "*Deniz yolculuğuna çıktın mı?*" Adam, "Evet." dedi. "*Gemiye bindin mi?*" buyurdu. "Evet." dedi. "*Acaba deniz fırtınalı olunca ve hiçbir çaren de olmayınca içinden bir kurtarıcının olduğu geçti mi?*" buyurdu. "Evet." dedi. İmam, "*İşte o kurtarıcı Allah'tır.*" buyurdu.

İnsan çaresiz kalmadığı müddetçe daima sebeplere teveccüh etmektedir. Müsebbibi (sebepleri var edeni) görmüyor. Parayı ve malı her şey olarak gören bir insan, "Ya

---

1- Vâkıa/85

Allah!" diyebilir mi? Dili dese bile kalbi asla demez. Evet, eğer paraya olan ilgisini keser ve bilinçli olarak paranın bir hiç olduğunu anlarsa, bu onu kendisine getirir. Paranın hiçbir şey yapamadığı zamanları hatırlamalıdır. Falan şahıs parası benden daha fazla olduğu hâlde kansere yakalandı. Her ne kadar para harcadıysa da bir faydası olmadı. Sonunda da öldü.

Tabibin kendi ustalığına güvendiği müddetçe "Ya Allah!" demesi yalandır. Kendisinden önce de ne kadar büyük tabiplerin olduğunu ve hiçbir yere varamadıklarını hatırlamalıdır.

Eflatun'un hikâyesini doydunuz mu? Eflatun ishal hastalığına yakalanmıştı. Hâlbuki kendisi bu tür hastalıklarda uzman idi. Sonunda komaya girdi. Öğrencileri ona itirazda bulundu. O da birini göndererek bir miktar toz getirtti. Bu toz ilacı su küpüne dökmelerini istedi. Tozu dökünce su kurudu. Eflatun şöyle dedi: "Bu ilacı ben hazırladım. Bu hastalığımda da epey bir miktar kullandım. Ama Allah'ın takdiri karşısında benden ve benim gibilerden hiçbir hayır gelmez. İlaçlar da sadece Allah'ın takdir ve kazasıyla uyum içinde olunca etkili olmaktadır."

Eğer Allah'ı tanıyan biri olmak istiyorsan, her sebebe teveccüh ettiğinde, onun noksan tarafını da göz önünde bulundur. Yani bu sebepten hiçbir eserin görülmediği yerleri de göz önünde bulundur. Hatta bazen tam tersi etkiler yaratmaktadır. "Sebebi bir kenara at, görme!" demiyorlar. Ancak "sebeplerin sebebini de gör" demek istiyorlar.

Bundan tam otuz yıl önce hac seferinde biriyle arkadaş olduk. Çok iyi bir adamdı. Gemi ile ticaret yapan biriydi. O şöyle diyordu: "Benim yeterli sermayem ve yardımcım vardır; bu yüzden ticaret için gemiye binmeye ihtiyacım yoktur. Ama buna rağmen ben yine de isteyerek gemiye

biniyorum. Zira genellikle deniz seferinde fırtınalı havayla insan karşılaşiyor. Gemi, dalgalar içinde çalkalanır. Bazen yelkenler de parçalanmakta ve her taraftan dalgalar hücum etmektedir. O zaman ölümü gözümle görünce 'Ya Allah!' diyorum. Eğer ömrümde 'Ya Allah!' demiş isem, bu durumda demişimdir. Zira tüm sebeplerden yüz çevirme zamanıdır, o zaman."

Evet, göz ve gönül sebeplere takılır ve mal ile birlikte olursa, "Ya Allah!" demeniz "Ya mal!" demeniz mesabesindedir. Sebebin hiçbir işe yaramadığı yerleri düşün, kendini kandırma, insanın hâli öyle olmalıdır ki, sebebin olup olmaması, kendisi için hiç fark etmemelidir.

Bir rivayette de şöyle buyrulmaktadır:

Mümin sahip olmadığı şeylere, sahip olduğu şeylerden daha fazla itimat etmedikçe mümin sayılmaz.

Yani sadece Allah'a yönelmeli ve O'na güvenmelidir. Yani Allah'ın hazinesinde bulunan ve zamanı gelince kendisine nasip olacak olan şeylerle sevinmelidir. Az bir şeyimiz dahi olsa bunun telef olduğunu duyunca ne kadar da rahatsız oluyor, üzülüyoruz.

Bu arkadaş bir olay daha naklediyordu ki, gerçekten de çok ilginç bir şeydir. Biz de bunun gibi öykülerden ibret alarak sebeplerden yüz çevirmeli, kendimize gelmeliyiz. Merhum şöyle naklediyordu:

Seferlerin birinde amcaoğullarım Hindistan'dan, Hindistan cevizi yükleyerek Arap ülkelerinden birine götürüyorlardı. Hareket ettiklerinde Hindistan'ın büyük şehirlerinden biri olan Bombay'dan telgraf çekerek bir hafta sonra ulaşacaklarını bildirmişlerdi. Ama bir hafta, on gün ve iki hafta geçtiği hâlde onlardan hiçbir haber çıkmadı. Tam bir ay geçince artık gemilerinin battığına ve perso-

nelinin de öldüklerine yakın hâsıl ettim. Yoksa bir hafta nere, bir ay nere?

Onlar için bir Fatiha Meclisi de düzenledik. Onların mirasını paylaşmaya başladığımızda aniden gemileri bulundu. Gemileri yara almış, yelkenleri parçalanmış darma-
dağın olmuştu. Onlardan bu kadar gecikmelerinin sebebi-
ni sorunca şöyle dediler: "Denizin ortasındaiken aniden
bir fırtına başladı. Geminin direkleri kırıldı, motoru bozul-
du ve gemi darmadağın oldu. Fırtına dindikten sonra da
rüzgâr gemimizi bir o tarafa, bir bu tarafa götürüyordu.
Gece gündüz tek işimiz, kendimizi gemide korumak ve
batmamaya çalışmaktı. Küçük küreklerle hareket ediyor-
duk. Dördüncü, beşinci günde nihayet içecek suyumuz
kalmadı. Sonunda o kadar susamıştık ki, kürekleri çekme-
ye bile kudretimiz kalmamıştı. İşçimiz son lahzalarını ya-
şıyordu. Ben de hareket edecek kudretten yoksundum. O
lahzalarda dedim ki: 'Ya Rabbi, eğer ecelimiz gelmemiş ve
ömrümüz bakiyse, sen kurtar bizi!' Derken bir bulut parça-
sı başımızın üstünde belirdi ve gemimize yağmur yağmaya
başladı. Hemen bir kap hazırlayarak yağmur suyunu top-
lamaya çalıştık. Ağzımızı açarak yağmurun ağzımıza düş-
mesini sağlıyorduk. Sonra bu bulutun sadece gemimize
yağmur yağdırdığını müşahede ettik. Su kabımızı yağmur
suyuyla doldurduktan sonra aniden bulutun kaybolduğu-
nu gördük. Birkaç gün de Hindistan cevizlerinden istifade
ettik ve sonunda Allah bize kurtuluşu nasip etti."

Allah; yani mabut ve sığınak. Her muhtaç O'na teveccüh etmektedir. O her muhtacın ihtiyacını giderendir. Her mevcut O'na boyun eğmektedir.

Ey herkesin huzu gösterdiği ve her şeyin, azameti karşısında tevazu gösterdiği kimse!

Her varlık Hakk'ın azameti karşısında huzu içindedir. Mevcudatın Allah'a tekvinen nasıl huzu ettiğini anlamak istiyorsan, ölmek üzere olan birinin hâlini düşün.

Ölmek üzere olan kimse baştan ayağa huzu içindedir. Gözlerine bak, ne kadar huzu göstermektedir. Tam bir huşu ve teslimiyet içinde nefes almaktadır. Burada Hakk'ın azamet ve kudreti zuhur etmektedir. Pehlivan olsa, ne kadar güçlü de olsa, işte o anda suratına konan sineği bile kovamaz hâle gelir. Hâlbuki birkaç saat önce ne kadar da güçlüydü! Bu huzu ve tevazu nereden geldi? Bu teslimiyet nedir? Teslim olmaktan başka bir çaresi de yoktur. "Ben gelmiyorum" da diyemez. "Şu anda sabredin sonra gelirim" diye de itiraz edemez.

Özür dilemeleri için izin dahi verilmez onlara.

Allah'tan bizlere kâmil bir iman vermesini dileyelim. Ey Allah! Bizlere yakın inayet et! Bizlere son nefesimize kadar bizimle olacak ve kabre de bizimle gelecek olan bir iman nasip et.

Ey ölümden kudreti, kabirde ibreti, kıyamette adaleti, terazide hükmü, cennette sevabı ve ateşte azabı zahir olan Allah!"

Reislerin ve hep "ben, ben" diyenlerin hâli şu anda nicece! Ey Allah, bizlere asla bizden ayrılmayacak olan bir iman nasip et.

Allah'ım, bana daima kalbimle olacak ve ondan ayrılmayacak bir iman nasip et!

6. DERS

Rahman ve Rahim Olan Allah

Geçen bölümde, besmelede Allah'ın Esmâ-i Hüsnâ'sından üç isim olduğunu belirttik. Önceden de işaret ettiğimiz gibi, "Allah" ismi için birtakım manalar zikredilmiştir. Rahman ve Rahim'in manasına gelince...

İnsan Allah'ı rahmaniyetiyle tanımalıdır. Surelerin ilk başında yer alan besmelelerde de daima er-Rahman diyoruz. Kur'ân'ın diğer bazı yerlerinde de bu mübarek isim zikredilmiştir. O hâlde ilkönce manasını öğrenelim, sonra da buna iman edelim.

er-Rahmani'r-Rahim'in kapsayıcı ve küllî bir manası vardır. Yani rahmet ve merhamet sahibi demektir. Sevgili ve merhametli, zayıfın elinden tutan, muhtaçların ihtiyacını gideren, kimsesizlerin imdadına yetişen ve muhtaçlara yardımcı olan... Birinin rahmeti her ne kadar fazla olursa, ihsan ve yardımı da fazla olur.

Allah-u Teâlâ'nın iki çeşit rahmeti vardır: Birisi, amme (genel) ve tekvinî rahmettir ki, Allah her varlığı yarattığında rahmetiyle yaratmakta ve onu rahmetine mazhar kılmaktadır. İkinci rahmeti ise, has ve özel rahmettir ki, sadece iman ehline aittir. Her kim ki, Allah'a ve ahirete inanır salih amellerde bulunursa, bu özel ve has rahmete nail olur.

"**er-Rahim**", Allah'ın iman ehli için olan özel rahmetine işaretler. "**er-Rahman**" ise, tüm mevcudata şamil olan umumî rahmetine işaretler. "**Rahmeti her şeyi kaplamıştır.**" Küçük-büyük bütün varlıklar, Allah'ın rahmetinin mazharıdır. Her nereye bakarsan, hep rahmet görürsün. Her varlık neye muhtaç ise, ona onu ihsan etmiştir. Her varlık kendi kapasitesi oranında rahmetten nasibini almıştır. O'nun umumî ve kâmil rahmeti, bütün vücut âlemini kaplamıştır. Allah'ın rahmetini bir bir sayabilmek muhaldir. Nitekim Kur'ân'da da şöyle buyruluyor:

Yeryüzünde ne kadar ağaç varsa hepsi kalem, deniz de mürekkep olsa ve bundan sonra da yedi deniz daha mürekkep olup o denize katılsa, gene Allah'ın kelimeleri yazılıp tükenmez. Şüphe yok ki Allah üstündür, hüküm ve hikmet sahibidir.¹

Ama numune olarak yer ve gök âlemlerinden bir-iki misal zikretmek istiyorum. Allah'ın geniş rahmetinin şubelerinden biri, bilginlerin son zamanlarda keşfettikleri genel çekim ile itici ve merkezden kaçış kuvvesidir. Bunca küreler, milyonlarca güneş ve gezegenler, sahip oldukları onca azamet ve hızlı hareketlerine rağmen asla birbirine çarpmamakta ve her biri kendi yörüngesinde hareket etmektedir. Hepsi de kendi dairesinde yol almakta ve Allah'ın rahmaniyet rahmeti olan çekme ve itme kanunu üzere seyretmektedirler. Büyük bir cisimden kopan küçük bir parça, o merkezi olan büyük cisimden kaçmak istiyor. Ama o büyük cisim de onu kendisine çekmekte, cezp etmek istemektedir. Meselâ güneşten kopan yeryüzü küresi, bu ayrılış neticesinde merkezi olan güneşten kaçmak istiyor. Ama güneş de onu kendisine çekmek istiyor. Böylece yeryüzü

1- Lokman/27

güneşten kaçamamakta ve kendi yörüngesinde dönerek hareket etmektedir.

Yeryüzünden kopan ay küresi de, yeryüzü merkezin-den kaçmak istiyor. Ama yeryüzü çekimi onu kendine cezp etmektedir. Şu anda ay dünyadan 350.000 km. uzaklıktadır. Bundan daha fazla kaçamamaktadır. Böylece mezkûr fasılada yer almış olup yeryüzünün etrafında dönmektedir.

Diğer küreler, güneş manzumesi "Wega" adındaki dev gezegen ve yakın bir zamanda keşfettikleri sair galaksiler bütün bunlar üç milyon güneş ve ayı bulmaktadır. Şimdi daha ilginç şeyler naklediyorlar. Allah'ın rahmanî rahmeti olan bu çekme ve itme gücü her yeri kaplamıştır. Eğer bu çekme ve itme gücü olmasaydı, hiçbir küre baki kalmaz, birbirine çarpar ve dağılırdı.

Ayrıca gezegenler arasındaki fasılalar da hayat şartlarını icat etmekte, yaşayışı garantilemektedir. Yeryüzü küresi güneşten 90 milyon mil uzaklıkta bulunmaktadır. Eğer bu fasıla az olsaydı, hayat vücuda gelmezdi. Varlıkların tümü yanardı. Veya ay küresinin fasılası az olsaydı, meselâ bu haddin yarısı olsaydı, gece-gündüz iki defa meddücezrin meydana geldiği denizlerde bu olay o kadar fazla olurdu ki, denizin fersahlarca uzağında bulunan bayındır yerlerden hiçbir eser kalmazdı. Güneş ve ayda öyle bir güç ve kuvvet vardır ki, denizlerin ağır suyunu toplamakta ve sonra da yaymaktadır. Eğer şu andaki fasıla birazcık daha az olsaydı, denizlerin etrafında hiçbir bayındır yer kalmazdı.

Bir de yeryüzünden misal verelim. Hangisini diyelim; denizdeki varlıkları mı sahrada olanları mı; uçanları mı sürüngenleri mi; bitkileri mi cemadatı mı, hangisini söyleyeyim?

Tantavî'nin yazdığına ve Dimyerî'nin "Hayatü'l-Hayavan" kitabında yer aldığına göre bir timsah türü vardır ki,

bir şey yerken üst çene kemiği hareket etmektedir. Yani diğer bütün hayvanların aksine. Bu timsah bir şey yedikten sonra ağzında birtakım kurtçuklar meydana gelmektedir. Bu durumda yaşamı zorlaşmakta ve çok rahatsız olmaktadır. İşte o anda Hakk'ın rahmanî rahmeti imdadına yetişmektedir. Bir kuş vardır ki (mezkûr kitaplarda adını da yazmışlardır) yaratılış ve tekvin hasebiyle timsahın ağzındaki bu kurtçukları yemektir. Bu timsah ağzındaki kurtçuklardan rahatsız olunca ağzını açmakta, bu kuş da gelerek timsahın ağzındaki bu kurtçukları bir bir yemektir. Timsah bu kuşu yemeye cüret etmemektedir. Sebebi ise şudur ki, Allah-u Teâlâ bu kuşun kanadında bir kesicilik özelliği yaratmıştır. Eğer timsah onu yutacak olursa, bu kanatları bir jilet gibi timsahın karnını yarabilme gücüne sahiptir. Bu yüzden de onu yutmaya cüret edememektedir.

Bu mevcudatın ihtiyacı ve ihtiyacın giderilmesi arasındaki rabıtaya bir bakınız. Allah-u Teâlâ tüm mevcudatı bu esas üzere idare etmektedir. Bir de kendimize ve nankörlüğümüze bakalım.

Allah'ın rahmanî rahmeti sadece mümine ait değildir. Mümin olsun veya kâfir, şükreden olsun yahut nankör, her varlık bu cihette müsavidir.

Allah sana ne yapmış? Hangi ihtiyacını karşılamamış? Ana karnında tekvinen muhtaç olduğun her şeyi hâl diliyle Allah'tan istedin ve O da sana ihsan etti.

Rahmanî rahmetiyle ilgili olan yaratılış sisteminin dikkat çekici bazı zarif yönlerini arz etmek istiyorum. İnsan ve hayvan için nefes almak, altı zarurî şeyden biridir. Eğer birisi nefes almazsa ölür. Nefes borularından akciğerlere hava gitmesi gerekir. Sonra da kanın tasfiye olması ve yeneden dışarı çıkması gerekir.

Bunun insan için zarurî bir şey olduğu malumdur. Öte

yandan insan yemek yemeden de edemez. Yemek de çiğ-nemeyi gerektirir. Bu yüzden, yiyeceğin bir müddet ağızda kalması gerekir. Ağızıyla hem nefes almak, hem de yiyeceği çiğnemek zorundadır. Bu şartlarda eğer nefes almak sadece ağza münhasır olsaydı, insanın az bir arayla yiyeceği ağızından çıkarıp nefes alması ve yeniden lokmayı ağızına koyması gerekirdi. Ama bu ihtiyacın giderilmesi için insana iki burun deliği ihsan edilmiştir ki, artık lokmayı ağızından çıkarmasına gerek kalmamıştır. Bazen insan soğuk alarak nezle olmakta ve burnu tıkanmaktadır. Bu yüzden iki burun deliği öngörülmüştür ki birisi tıkanınca diğeri açık kalsın ve ihtiyacını gidersin.

Yemekten başka, meselâ yatarken de eğer insanın burun delikleri olmasaydı, oldukça zorluğa duçar olurdu. İnsan boğulmamak için ağızına bir şey koyup ağızını açık tutmak zorunda kalırdı. Zira ancak bu yolla nefes alarak boğulmaktan kurtulabilirdi.

İnsanın ihtiyaçları nasıl da güzel giderilmiştir! Ama bizler çok gafiliz. Hayvanî hayata dalmışız. Yaratılış düzeni üzerinde tefekkür etmeye, Hakk'ın rahmet ve kudretini tanımaya çalışmıyoruz.

Başka bir nükte daha arz edeyim. Yemek yerken bu hakikatleri hatırlayın ve Allah'a hamdedin. Ağızınıza her lokmayı aldığınızda, "bismillah" deyin ve lokmayı yuttuktan sonra da "elhamdülillah". Karın şehveti sizleri şaşırtmasın. Boğazınızda iki boru vardır. Birisi yemek borusudur; diğeri ise nefes borusu... Bu iki boru birbirinin zıddıdır. Yani yemek borusu mideye bağlıdır. Nefes borusu ise akciğerlere... İki muhtelif sistemdir. Allah korusun küçük bir lokma dahi nefes borusuna girecek olursa, insan boğulur. Mide yerine akciğere giden bir küçük lokma insanın ölümüne sebep olur.

İlginç olanı da şudur ki, bu iki yol arasındaki fasıla ipince bir zardan ibarettir. Bu iki boru birbirine yapışık hâldedir. Bu ne kudrettir ve rahmanî rahmet ne kadar da aşikârdır! Akciğer yolunun önünden ve arkasından mideye yol gitmektedir. İnsanın yuttuğu her lokma ilkönce akciğer borusunun üzerinden geçmekte ve oradan da mideye gitmektedir. Allah-u Teâlâ ne de güzel yaratmış! Küçükdil adı verilen küçük bir et parçası da yaratmış ki, insan lokmayı yutarken nefes borusunun ağzını kapatsın ve böylece lokmanın nefes borusuna kaçmasını önlemesin. Bir ömür sonunda da hâlâ tekvin diliyle Allah'tan nasıl ihtiyaçlarımızı istediğimizi ve böylece de Allah'ın bizlere bunları inayet ettiğini anlayabilmiş değiliz.

Yok idik biz, yoktu isteğimiz de

Hakk'ın lütfü, duyardı demediğimizi de...

Akciğer borusunun üzerine gerilen ve yiyeceğin sızmasını önleyen şu zara bakın! İnsan bazen acele ettiğinde yiyecek parçaları akciğere sızmaya çalışmakta, ama öksürükle dışarı atılmaktadır.

Bütün bunlar insanın ibret alması, anlaması, şakir olması/nimet sahibine şükretmesi içindir. Bu kadar da nankör olmamak gerek. Sizlere nankörlük hakkında da ibret verici bir öykü nakledeyim.

İsfahan'ın hayırseverlerinden biri, Allâme Meclisî'ye büyük bir ilgi duyuyordu. Bir gün cemaat namazından sonra Allâme'nin huzuruna vararak ona şöyle dedi: "Büyük bir belaya duçar oldum. Bana bir yol bulun. Sokağımızın kabadayısı bu akşam bazı dostlarıyla bize gelmek istediğini bildirmiş bulunuyor. Geldiklerinde çalgı aletlerini de getirip bizleri rahatsız etmek istiyorlar."

Merhum Meclisî, "Bu akşam ben de şahsen geleceğim." dedi. Meclisî, mescit yolundan ve misafirler gelmeden

önce söz konusu eve gitti. Aniden kabadayı ve arkadaşları da eve girdiler. İsfahan Şeyhü'l-İslâm'ı Merhum Meclisî'yi görünce, çalgı aletlerini sakladılar ve edepli bir şekilde Meclisî'nin huzurunda oturdular.

Ama kabadayı olan şahıs, ev sahibinden çok rahatsız oldu. Zira Meclisî onların keyfini kaçırmış, yapacaklarına engel olmuştu. Kabadayı olan şahıs şöyle söze başladı: "Sayın Meclisî, biz külhanbeylerinin birtakım güzel sıfatları da vardır. Bu yüzden ilim ehlinde geri kalır bir yanımız yoktur." Meclisî, "Ben sizin iyilikleriniz hakkında hiçbir şey bilmiyorum." dedi.

Külhanbeyi dedi ki: "Sayın Şeyhü'l-İslâm, bizimle hiç muaşeretle bulunmuyorsunuz ki bizim ne gibi iyi sıfatlarımız olduğunu bilesiniz. Meselâ biz çok kadirşinas ve iyilikleri unutmayan kimseleriz. Külhanbeyi, birinin bir lokmasını dahi yiyecek olsa, ömrünün sonuna kadar unutmaz. Kendisine o lokmayı verene asla hıyanet etmez."

Gerçekten de külhanbeylerinin çoğu böyledir. Doğruluk ve yardım ehli kimselerdir.

Allâme Meclisî şöyle buyurdu: "Sizin bu sözünüzü kabul edemem. Kaç yaşındasınız?" "Meselâ kırk yaşındayız." dediklerinde, Meclisî şöyle dedi: "O hâlde neden tam kırk yıldır Allah'ın nimetlerinden yiyor, istifade ediyorsunuz da yine de masiyet ediyor, günah işliyorsunuz! Sizler nankörsünüz..."

Bu sözle külhanbeyinin kalbini yaktı ve onu oldukça etkiledi. Ama gerçekten de bu külhanbeylerinin bir yemini şu bencil muhafazakârların yüzlercesine değer. Ona, "Hacı Efendi sen niye böyle yapıyorsun?" diyebilir misin? Gurur ve kibirden Allah'a sığınırım. Ayet-i şerifede şöyle buyruluyor:

Ona, "Allah'tan kork, sakın." dendi mi suçla, günahla ululanmaya girişir.¹

"Sen kimsin ki, bana bu lafları ediyorsun?" der. Böyle kimselerin yeri cehennemdir. Zira mağrurdur. Allah, mağrur kulları istemiyor. Burada tevazu, acziyet ve alçakgönüllülükten başka hiçbir şeyin faydası yoktur. Şeytan küçük bir tekebbür sebebiyle ne hâle geldi? "Ben Âdem'den daha iyiyim.² O hâlde niye ona secde edeyim?" der demez başına vurdular, horluk ve zillet içinde onu kovdular.³

"Niçin riyakârlık ediyorsun? Niçin su-i zanda bulunuyorsun?" denince bak neler yapıyor! "Ben kırk yıldır söyleyim böyleyim; şunları biliyorum, bunları yapıyorum..." diyerek ortalığı velveleye verecektir. Ama külhanbeyi böyle değildi. Merhum Meclisî ona, "Sen nankörsün, Allah'a itaat etmiyorsun, günahkârsın." deyince, külhanbeyi hiçbir şey demedi. Öylece susup kaldı. Ne desin ki? Zira Meclisî'nin doğru söylediğini görüyordu. Meclisî de artık hiçbir şey demedi.

Külhanbeyi de derin bir düşünceye dalmıştı. Gerçekten de nankör idi. Ama yanlışlık etmişti, bilmiyordu. Allah'a nankörlük ettiğinin farkında değildi. Zira Allah onu nimetlere boğmuş ve aç, çıplak ve susuz bir hâldeyken tüm ihtiyaçlarını gidermiş, ihsanda bulunmuştu.

Toplantı, sona erdi. Herkes evine gitti. Sabah namazından sonra, Meclisî kapının çalındığını duydu. Kapıyı açınca külhanbeyinin olduğunu gördü. "Hüccetü'l-İslâm Meclisî, ben tövbe edecek olursam, Allah bağışlar mı beni?" diye sordu. Meclisî şöyle buyurdu:

1- Bakara/206

2- A'râf/12

3- A'râf/13

Allah Kerim ve Gafur'dur. Her ne kadar da günahkâr olsa, kul O'na yönelince onu bağışlar. Zira senin günahın O'nun saltanatına hiçbir zarar vermemektedir. Sen kendini suçlu, nankör ve kötü bil, inatçı kabul et. Kendini baştanbasa ayıp ve kusurlarla dolu gör. Her ne kadar mütevazı ve alçakgönüllü olursan, o kadar da rahmete yakın olursun. Ne kadar başını önüne eğersen, o kadar aziz olursun. Kendini her ne kadar fakir görürsen, o kadar zengin olursun.

Allah'ın rahmaniyet rahmeti ilginç bir düzendir. Ey rahmeti geniş Allah'ım, tüm varlıklar senin rahmetine boğulmuş bulunuyor.

Ey varlık âleminin her zerresine "er-Rahman" diye ismi yazılı Allah! Hepsi seni övmekte, seni nitelemektedir. Eğer rahimiyet rahmetinle suçlarımı, nankörlüklerimi, küfran-ı nimetlerimi ve körlüklerimi bağışlarsan ne olur?

Nimetleri görmeyen kimse kördür. Hakk'a şükretmeyen dilsizdir.

Ya Rabbi, bütün kötülüklerime rağmen, senin kapına geldim. Allah'ım, yalnızca sana geldim...

7. DERS

Bismillahirrahmanirrahim

Ve rahmetim (bu dünyada) her şeyi kaplamıştır. Fakat (ahirette) çekinenleri, zekât verenleri ve ayetlerime inananları ancak rahmetime mazhar kılacağım. Onlar ki, yanlarında bulunan Tevrat'ta ve İncil'de yazılmış olarak bulacakları şeriat sahibi ümmî peygambere uyarlar ve o kendilerine iyiliği emredip kötülükten nehyeder; temiz şeyleri onlara helâl edip, pis ve kötü şeyleri haram eder ve sırtlarındaki ağır yükleri indirir. Bağlandıkları zincirleri kırar... Artık ona inananlar, onu ululayanlar, ona yardım edenler ve ona indirilen ışığa uyanlardır kurtulanlar, muratlarına erenler.¹

Rahman Sadece Allah'tır

İki mübarek isim olan "Rahim" ve "Rahman" arasındaki fark hususunda birtakım şeyler zikredilmiştir. Ama hepsinden ilgi çekici olanı İmam Cafer Sadık'tan (a.s) nakledilen şu rivayettir:

Rahman özel bir isimdir; ama manası umumî ve geneldir. Rahim ise genel bir isimdir; ama manası özeldir.

Bu iki ismin Allah için kullanılmasının beyanına gelince... "er-Rahman" Allah'ın has isimlerindedir. Varlık âlemine yayılmış olan tam, kâmil ve umumî bir rahmet

---

1- A'râf/156-157

manasınadır. Dolayısıyla da Allah'a münhasırdır. Başkası hakkında kullanılamaz. O rahmet sadece Allah'a mahsus-tur. O hâlde Rahman sadece Allah'tır. Bu yüzden Allah'ın isimlerinden biri olan Rahman'ı, birine ad olarak koymak caiz değildir. Ama birinin adını "Rahim" koymanın sakın-cası yoktur. Hakeza "Abdurrahman" (Rahmanın kulu) adı-nın da sakıncası yoktur. Nitekim bir insana "Allah" adını takmak da caiz değildir. Allah sadece O mukaddes zatın adıdır. Ama "Allah" ve "Rahman"dan başka diğer mukad-des isimlerin kullanılmasının sakıncası yoktur. Kerim, Aziz vb. isimler...

Gerçi bu isimlerde de "Abd" kelimesinin kullanılması daha iyidir. Yani Abdulaziz, Abdulkerim vb... Yani "Abd" kelimesi Allah'ın isimlerinden birine eklenir de öyle kulla-nılırsa daha iyidir. Rahman, Allah'ın özel adıdır.

Umumî rahmetin manası etrafında epeyce durduk. "Rahim" gerçi umumî bir isimdir. Ama manası özeldir. Ra-him, Allah'ın rahmetinin bir mertebesinin beyanıdır. Tüm varlık ve madde âleminde var olan bunca rahmetlerin hep-si Allah'ın ihsanıyla birlikte ve iç içedir.

Rahmetin diğer bir mertebesi ise iman ehline mahsus-tur. Allah müminlere özel bir rahmet hazırlamıştır ki, baş-kalarının bundan bir nasibi yoktur. Bu yüzden Kur'ân'da Allah'ın müminlere has rahmeti ifade edilince, "Rahim" denmektedir. Ama bütün varlıklara şamil olan rahmet ise "Rahman" olarak tabir edilmiştir.

Ahiretle ve insanın kemal mertebeleriyle ilgili olan rahmet, elbette ki umumî rahmetten daha önemlidir. Zira umumî rahmet insanın vücuda gelmesi içindir, insan ise rahim rahmetinin husulü ve tahakkuku içindir. Yaratılış ni-zamı, Allah'ın iman ehline olan özel rahmetinin zuhurunun mukaddimesidir. Allah'ın rahmeti bu madde âlemindeki

herkesi ve her şeyi ihata eder, kuşatır. Ama müminlere has olan rahim rahmetinin zuhurunun da mukaddimesidir.

Ancak rabbinin merhamet ettiği kimseler hariç ve zaten de bunun için yaratmıştır onları.¹

İnsan bu rahmetin bereketiyle ebedî saadetler ve yüce kemallere ulaşmaktadır. Rahim rahmeti, keyfiyet hasebiyle rahman rahmetiyle kıyas dahi edilemez. Gerçi sayı açısından mümin; kâfirler, hayvanlar ve cansızlardan daha azdır. Ama keyfiyet hasebiyle Allah'ın iman ehli için hazırladığı rahmetler sonsuzdur. Haddi ve hesabı yoktur. Kur'ân-ı Kerim'de cennet nimetleri zikredildikten sonra "**Ve yanımızda daha fazlası var.**"² denmektedir. Bunların hepsi bir ve aynı değil, fazlalaşmaktadır. Zira Allah'ın nimeti ve rahim rahmeti sonsuzdur. Cennette var olan ziyafetler de her müminin vücut kapasitesi ve iman mertebesi oranında gerçekleşmekte ve fazlalaşmaktadır.

Yüce Allah'ın [cennetteki] ziyafeti tecelliler olarak tabir edilmiştir. Bu ne nimetler ve ihsanlardır ki, "makam"dan dönünce, sahip oldukları şeylerin yetmiş kat olduğunu göreceklidir. Buna göre her defa yetmiş kat olmaktadır. Ne kadar sonsuz nimetlerdir ki, sürekli fazlalaşmaktadır. Bu Allah'ın ziyafetidir. Hakk'ın iman ehline olan rahim rahmeti sonsuzdur. Nitekim âlemleri de sonsuzdur.

Allah müminlere rahimdir.³

Ama her şeyi kaplayan genel ve umumî rahmeti dünya içindir. Baki ve ebed rahmetine gelince; zaten hayvanlar bunun ehli değildir. Evet, sadece insanlık makamına ulaşanların rahim rahmetinden istifade edebilme ehliyeti

---

1- Hûd/119

2- Gaf/35

3- Ahzâb/43

vardır. Aksi takdirde sadece rahman rahmetinden istifade edebilirler. Gerçi rahman rahmeti için de belli bir istidat ve kabiliyet gerekmekte ve herkes istidadı oranında istifade etmektedir. Suret olarak insan, ama hakikatte hayvan olanların bir şeyler yemekten başka bir hedefi yoktur. Böyle bir insanın diğer hayvanlardan ne farkı vardır? Veya cinsî şehvetlerin esiri olan bir kimsenin domuzdan farkı nedir? Yazıldığına göre domuz, şehvet hususunda çok hayâsız ve utanmaz bir hayvandır. Öyle ki dışısiyle çiftleştğinde bir fersah kovalasan dahi asla dışısını bırakmamaktadır. Şehvetlere dalan bir insan da hakikatte domuz gibidir. Daima göz zinası etmekte, o kadının, bu kadının peşine düşmektedir. Helâl ve haram diye bir şey tanımamaktadır.

Cennet insanların malıdır; hayvanların değil. Daima mide ve cinsî organlarının tatmini için didinen insanın, cennette ne işi vardır? İşi gücü yabancı erkeklere gösterişte bulunmak olan kadınlar da ziynet ve güzelliğini ona buna gösterme telaşındadırlar. Genellikle kadınlar bu belaya müpteladırlar...

Şefaath de "insan" için söz konusudur; hayvan için değil. Cenneti ve Muhammed'i (s.a.a) tanımayan bir kimseyi nasıl olur da Muhammed'in (s.a.a) yanına götürürler?

Fıtraten kör ve sağır olan bir kimseyi, nasıl cennete götürsünler? Zaten onlar için de hiç fark etmez. Kör bir insana renk yönünden kalitesi düşük olan kumaşla çok kaliteli bir malın değeri eşittir. Allah'ın rahim rahmetinden istifade etmenin şartı, istihkak, iman, takva ve insan olmaktır. İnsanın o rahmet için bir kabiliyeti olmalıdır.

Kur'ân-ı Kerim birçok yerde, rahim rahmetinin dünyadan ve maddiyattan ayrı bir şey olduğunu beyan etmiştir. Rahmanî ve dünyevî rahmet, her şeyi kaplamıştır. Yerden arşa kadar her şeyi ihata etmiştir. Ama ahirette böyle

değildir. Ahirette herkesin aynı şekilde istifade edeceğini sanma. Hilkat ve yaratılış âleminde farklılık yoktur. Ama âlem-i emr, darü'- ceza ve ölümden sonraki âlemde, o sonsuz hazine farklılık göstermektedir. Hatta peygamberlerin de birbirinden farklılığı vardır.¹

Hatemü'l-Enbiya Muhammed Mustafa'nın (sellallahu aleyhi ve alihi) sahip olduğu derece ve makamlar, sair peygamberlerden hiçbirine nasip olmamıştır. Müminler de böyledir. Rahim rahmeti herkes için aynı değildir. İnsanlar, ilim ve amel makamında sahip oldukları hazırlık, kabiliyet ve istidatları miktarınca bu rahmetten istifade edeceklerdir. İdrak hususunda vardıkları ufuklar ve amel makamında Allah'a kulluk için yaptıkları fedakârlıklar oranında farklılık göstermektedirler.

Bazı kimseler vardır ki, fedakârlık hususunda canından bile geçmektedir. Böyle bir insan zorla humus veren veya hacca giden müminle bir midir? Evet, Allah yolunda para harcamayı âdet edinen bir kimseyle asla bir olamaz.²

Birkaç saat aç kalmaya dayanamayan bir kimseyle, sahura kalkmadan da oruç tutabilen bir insan bir olur mu? Zorla oruç tutan bir kimseyle sevinç ve şevk içinde oruç tutan bir insan aynı olur mu? Rahman ve rahim rahmeti arasında da birçok fark vardır. Rahmanî rahmetten herkes aynı şekilde istifade etmektedir.

Rahman'ın yaratışında farklılık göremezsin.³

Ama rahimî rahmet asla böyle değildir. Allah korusun, imansız veya Allah'a ve Ehlibeyt'e düşmanlık üzere ölecek olursa, Allah'ın rahmetine nail olamaz. Bu kimsenin

---

1- Bakara/253

2- Secde/18

3- Mülk/3

zahmetten başka hiçbir nasibi yoktur. Rivayette yer aldığı üzere alınlarına da, "Bu, Allah'ın rahmetinden nasipsizdir." diye yazılacaktır. Burada artık rahmete yer yoktur. Gazap yeridir. Cehennem derinliği ve ebedî zindandan başka bir yerleri de olmayacaktır.

Ama eğer iman ehliyse, yani Allah'a karşı huзу ve huşu içindeyse, bir günah işlediğinde Allah'a olan huşu ve korkusu sebebiyle utanır, Allah'ın adı zikredilince titrer ve korkudan rengi değişirse, velhasıl iman üzere ölürse, Allah'ın rahim rahmetine müstahak olur.

İmanı olmayan bir kimse Allah'ın adı zikredilince bile rahatsız olmaktadır.¹ İtina göstermediği gibi oldukça da tembellik ve gevşeklik göstermektedir. Ama imanlı olursa, en zor anlarda dahi Allah'ın zikri onda ilginç bir inkılâp meydana getirmektedir. Allah etsin de insan hayvanlık ve imansızlıktan kurtulsun ve rahim rahmetinin gölgesi altına girsin. Rahmetin ilk gölgesi onu kaplayınca, eşref-i kâinat, peygamberlerin efendisi ve Hatemü'l-Enbiya Muhammed Mustafa'nın (s.a.a) gölgesi onun başı üzerine düşer.

Biz seni sadece âlemlere rahmet olarak gönderdik.²

Bu, Allah'ın rahimlik rahmetidir. Münadi de Muhammed'dir (s.a.a). Mümin de bu Muhammedî nidaya cevap vermekte ve Muhammedî gölgenin altına girmektedir.

Rabbimiz, gerçekten de biz, bir seslenen duyduk, inanç için sesleniyor, Rabbinize inanın diyordu. Hemencecik inandık. Rabbimiz, yarığa suçlarımızı, ört kötülüklerimizi...³

1- Zümer/45

2- Enbiyâ/107

3- Âl-i İmrân/193

Rahim rahmetinin diğerk bir Şubesi de Kur'ân-ı Mecid'dir. İnsan Kur'ân'ı dinler ve amel ederse, günden güne Kur'ân ayetlerinin rahmeti ona Şamil olur ve rahmet üstüne rahmet, tevfik üstüne tevfiğe mazhar kılınır. Böyle bir insanın bu yılı geöen yıldan farklıdır. Her yıl Kur'ân'la daha çok amel etmekte, marifetleri anlama ve algılamaya yeteneği artmakta ve ilâhî rahmetten istifadesi fazlalaşmaktadır.

Kur'ân müminlere ve kendisine sarılanlara Őıfa ve rahmettir.¹

Kur'ân, tevhidi ve yüce Allah'a ibadet yolunu göstermektedir.

Müminlerin yüzüne açılan ve günden güne artan bir başka rahim rahmetinin kapısı ise, tövbe kapısıdır. Nitekim rivayet edildiği üzere bu husustaki ayet-i kerime nazil olunca Peygamber (s.a.a) oldukça sevinmiŐ ve ümmeti bu rahmet ve nimete mazhar oldu diye daima Allah'a Őükürde bulunmuştu. Mezkûr ayet-i Şerife Şudur:

Ayetlerimize inananlar sana gelince de ki: Esenlik size, Rabbiniz rahmet etmeyi kendisine gerekli kılmıştır. Şüphe yok ki içinizden biri bilgisizlikle bir kötülük yapar da sonradan tövbe eder, hâlini düzeltirse, muhakkak ki Allah suçları örter, bağışlar; rahimdir.²

Tevhit ehli olanlar, Allah'ı tanıyanlar ve Allah'ın dergâhında teslimiyet içinde olanlar çok azizdirler.

Onlardan her kim huzuruna gelince onlara ilkönce selâm et.

İman çok büyüktür. Dolayısıyla müminin büyüklüğü de imanı içindir. Zira Allah büyüktür. Allah ile irtibatı olan Şeyler de haddizatında büyüktür. Rivayet edildiğine göre

---

1- İsrâ/82

2- En'âm/54

İmam Muhammed Bâkır (a.s) Kâbe'ye işaret ederek şöyle buyurmuştur:

Allah'a andolsun ki mümin, Allah indinde şu Kâbe'den daha değerli ve muhteremdir. Müminin kalbi Rahman'ın arşıdır.

"Ey Muhammed, bu müminler huzuruna gelince ilkönce onlara selâm et." Resulullah (s.a.a) bu ayet-i şerife indikten sonra şöyle buyurdu:

Ömrümün sonuna kadar terk etmeyeceğim bir şey de selâm vermektir.

Rivayet edildiği üzere bazı müminler, Hz. Peygamber'e (s.a.a) ondan önce selâm vermeyi arzu ediyorlardı. Yolu üzerinde bir duvarın arkasında saklanarak ona selam vermeye çalışıyorlardı. Ama Resulullah (s.a.a) henüz onlarla karşılaşmadan, *"Ey duvarın arkasında saklanan falan şahıs Selâmun aleykum."* buyuruyordu.

Selâm vermenin doksan hasene ve sevabı vardır. Selâma cevabın ise on sevabı vardır. Bu yüzden selâmda önce davranmak müstehaptır. Hatta çocuklara dahi.. Peygamber (s.a.a) camiye girdiğinde ve hutbe okurken ilkönce selâm verirdi. Peygamber'in sünnetinin ihya edilmesi ve selâm vermenin terk edilmemesi tavsiye edilmiştir. Daha sonra, Peygamber'e hitaben şöyle buyruluyor: "Selamdan sonra, Allah'ın şu mesajını da müminlere ilet: Ey müminler, sizin ilâhınız zevali olmayan zatına şu eylemi gerekli kılmıştır ki, namaz kılan, oruç tutan, hacca giden yani Allah'ın emir ve nehiyelerine teslim olan siz müminleri, cehalet sonucu günah işlediğiniz ve arkasından pişman olarak kendinizi ıslah ettiğiniz takdirde bağışlasın. Çünkü O, rahimdir..."

Mümin eğer birinin ardından gıybet eder, sonra da hâlini ıslah eder, helâllik ister, Allah'tan af diler ve tövbe

ederse rahim rahmeti ile müjdelenir. İman, tövbe ve ıslah-tan sonra, Allah mümine lütuf kapılarını açar. Eğer tövbe kapısı olmasaydı, masumlar dışında hiç kimse kurtula-mazdı. Zira günah işlemeyen kimdir? Ama rahim rahmeti, tövbe kapısını açık bırakmıştır. Olur ki, ömrünün sonuna kadar kendine gelir de tövbe eder ve günahlarından piş-man olur. "Ben ne yaptım ki? (Bir günahım yoktur.)" deme. Eğer böyle diyecek olursan, rahmet kapısı yüzüne kapa-nır. Berzah âleminde ne kadar azap göreceğini ve ne kadar günahla bu dünyadan göçeceğini ise sadece Allah bilir. O hâlde burada tövbe kapısından istifade et.

Tövbeden daha kurtarıcı bir şefaâtçi yoktur.

Şefaât kapısı da geniş bir kapıdır. Ama hiçbir şefaâtçi tövbeden daha kurtarıcı değildir.

Peygamberlerin, şehitlerin, âlimlerin ve seyitlerin şefa-ati de Allah'ın rahim rahmetinin kapılarından sayılmakta-dır. Ama umumî değildir. Yani insan tövbeden sarf-ı nazar edip de sadece ona güvenemez. Meselâ "Ben âlimim veya Kerbela'ya gitmiş bulunuyorum, o halde günahlarımdan tövbe etmesem de olur." dememelidir. Evvela şefaatin insana ne zaman ulaşacağı malum değildir. Bazı delille-re göre şefaât en son merhalede insana nasip olmaktadır. Yani berzaktan ve onca azap ve zahmetlerden sonra insa-na şefaât ulaşmaktadır.

Ama hak şudur ki, şahıslar da muhtelifdir. Bazı şahıslar can verir vermez şefaate nail olabilirler. Diğer bazıları ise cehennemde uzun yıllar kaldıktan sonra şefaate nail olur-lar. Biz İmam Hüseyin'in (a.s) şefaatinin bizlere ne zaman ulaşacağını nereden bilebiliriz? Biz şefaati inkâr etmiyoruz; ancak bizlere ne zaman ulaşacağını bilemiyoruz. Bazen gü-nahlar o kadar çoktur ki, şefaatin hiçbir faydası yoktur ve

insan şefaata kabiliyetine de sahip değildir. Bazen de Allah insan için şefaata izni vermez.¹

Bu yüzden Hz. Ali'nin (a.s) "*Töveden daha kurtarıcı bir şefaataçı yoktur.*" sözünü daima göz önünde bulundurmalıyız. Eğer emin olmak istiyorsan, tüm günahlarından tek tek tövbe et. Eğer birinin ardından gıybet etmişsen, ondan özür dile. Eğer birine kin duyuyorsan, kalbinden kinini yok etmeye çalış; kıyamet ve berzaha gitmesine izin verme. "Şefaata ümit ediyorum." deme.

Şefaatin ilk ve esaslı şartı, iman üzere ölmektir. Ömrünün son anında iman üzere öleceğini nereden biliyorsun? Büyük şahsiyetler bu mevzudan korku duymaktaydılar. Ağlayıp yakarıyor, inleyip sızlanıyorlardı. "Acaba ben iman üzere ölecek miyim?" diye endişe ediyorlardı. Birçok insan din ve imandan dem vurduğu hâlde, son anda imansız olarak göçtüler. Sen iman üzere öleceğini nereden biliyorsun? Hem korku, hem de ümit içinde olmalıyız. Kibri bir kenara bırak.

Fırsat eldeyken kendini ıslah et. Eğer birinin hakkı boynundaysa, ölümden sonraya bırakma. İnsan bazen kendi nefisini hesaba çekmeli ve fiillerini kontrol ve muhasebe etmelidir. "Sakin ortağımın hakkını yemiş veya boynumda olan bir borcu unutmuş olmayayım" diyerek kendini hesaba çekmelisin. Alacaklarını unutmadığın gibi, borçlarını da hatırlamalısın.

İnsanın, yatağa düştüğünde (ki ölümden önce insanın yataklara düşmesi de Allah'ın bir nimetidir), öleceğini anladığında ve gideceğini sezdiğinde, kendisini ziyaret etmeleri için evinin kapısını açık bırakması müstehaptır. Hakeza kendisini ziyarete gelen her müminden helâllik

---

1- Enbiyâ/28

dilemesi de müstehaptır. Onların senin üzerinde bir hakkının olmadığını nereden biliyorsun?

Muhtemel hakları bile göz önünde bulundurmalısın ki, sonunda azaba müptela olmayasın. Ziyarete izin vermenin müstehap olmasının bir ciheti de insanın onlardan, iman ehli olduğuna dair şahadette bulunmalarını istemesidir. Son zamanlarda üzerinde "Allah'ım, ben bundan hayırdan başka şey görmedim." diye yazılı bir kâğıdı getirip altını imzalatmaları âdet olmuştur. Yani "Allah'ım, biz bundan sadece iyilik gördük" diye şahadette bulunmaktadırlar. Elbette bu usul ve âdet sahih rivayetlerde yer almış değildir. Ama "Biharu'l-Envar'ın müellifi Allâme Meclisî bir rivayeti görünce böyle bir şeye teşebbüs etmiştir. Gerçi iyi ve güzel bir iştir de. Mezkûr rivayet ise şudur:

Benî İsrail'den olan bir abit riya üzere öldü. Peygamber onun hâinden haberdar olunca cenaze namazına katılmadı. Bazıları giderek onu toprağa verdiler. Peygamber'e, "Niçin falan şahsın teşyiine katılmadın?" diye vahiy nazil oldu. O da, "Ya Rabbi, o şahıs riyakâr idi." diye cevap verince şöyle nida geldi: "Kırk mümin onun iyi bir şahıs olduğuna dair şahadette bulundular; biz de onların şahadetini kabul ettik."

İnsanlara böyle inayet etmesi de Allah'ın rahmetidir. Merhum Meclisî de bu rivayet üzere kırk müminin, kendisinin salah ehli olduğuna şahadette bulunmalarını ve bu şahadetin bereketiyle Allah'ın kendisine rahmet ve fazlıyla muamele etmesini arzulamıştı. Bugün artık ölümlerin çoğu ansızın gelen ölümlerdir. Kriz veya kaza sebebiyle tahakkuk etmektedir. Sefer hazırlığı görmemek çok çetin sonuçlar doğurur. Elbette ahiret fikrinde olmayan ve daima dünyayı düşünenler için böyledir. Bunların ne hayalleri vardı, nasıl öldüler!?

Allah'ın rahim rahmetlerini unutmayın! Ey Allah, bizleri sana, Peygamber'ine, Ehlibeyt'e, Kur'ân'a ve tövbe kapısına iman eden ve tövbe ederek Ehlibeyt'in şefaatinde nasiplenen kimselerden kıl.

Allah'ım, rahmetin benzer büyük bir denize. Bir damla yeter ondan bizlere. Günahkâr kulların pisliğini yıkarsan bir kez olsun o denizde. Zaman denizi bulanmaz da asla cihan nur olur, kavuşur aydınlığa. Biçareyiz hepimiz, kaldık yerli yerimizde. Bağışla bizi, acı sen bu çaresizliğimize...

Emirü'- Müminin (a.s) buyurmuştur ki:

Yüzüne tövbe kapısı açılan kimseye mağfiret kapısı asla kapanmaz.

Bağışlanıp bağışlanmadığını bilmek istiyorsan, tövbe hâlinin olup olmadığına bir bak. Herkes mütevazı ve huşu içinde olduğunu görürse, Allah'ın rahmetine mazhar olacağını bilmelidir.

Ya Rabbi, sen bizlere tevazu ve alçakgönüllülük ihsan et. Bizleri bağışla. İnsanların hakkını eda etme yolunda tevfik ver. Ya Allah! Ya Allah! Ya Allah! ...

8. DERS

Rahimî Rahmetin Bir Şubesi Olan Hayat-ı Tayyibe

Mübarek "Rahim" ismi hakkında sohbet ediyorduk. Dedik ki, rahimî rahmet, hem dünyada, hem de ahirette sadece iman ehli için söz konusudur. Allah'ın mümine dünyadaki ihsanından daha önce bahsettik. Ama şimdi Allah'ın mümine dünyada olan ihsan ve lütfünden bazı örnekler arz edeceğiz. Kur'ân'da Allah'ın mümine olan ihsanlarından biri "Hayat-ı tayyibe" (tertemiz bir yaşayış)¹ olarak tabir edilmiştir. Bu para değil, nimetin hakikatidir. Gerçek zenginlik de budur.

Her kim ki, gerçek bir şekilde Allah'a yönelecek olursa, bu dünyada tatlı ve insanlığa yaraşır bir hayata kavuşur. Dünyada herkes hayattan yakınarak feryat etmektedir. Rahatsızlık izharında bulunmaktadır. Hayat kendilerine çok ağır gelmektedir. Neticede bazı gençler intihara başvuruyorlar. Bu hayattan kurtulmak için kendilerini öldürmeyi bile göze alıyorlar. Ama insan mümin olursa, ona tatlı ve temiz bir hayat ihsan edilir ki, dünyada tam bir rahatlık ve huzur içinde yaşar.

1- Nahl/97

Ayet-i şerife'de yer alan "tertemiz bir yaşayış" ifadesi hakkında Masum İmam'dan bir rivayet nakledilmiştir. Elbette bu rivayette maksat bir örnek ve mısdağ zikretmektir. İmam (a.s) "Hayat-ı tayyibe"yi "kanaat" olarak tefsir etmiştir. Kanaat, yani Allah'ın verdiği şeylere, insanın kani ve razı olmasıdır. Allah'ın kendisine takdir ettiği şeylere teslim olmasıdır. Allah'a iman eden bir kimse, hırs ve tamah ateşinden kurtulur. Cehennem gibi, "Daha yok mu?" demez.

Ama diğer insanlar hırs yüzünden, oldukça zahmetlere katlanıyorlar. Bunların asla huzurları yoktur. Bir saat olsun rahat yaşayamazlar. Daima koşturup dururlar. Asla huzurları yoktur. İmanın alameti kanaattir. Mümin kani-dir. Allah'a iman etmiştir o. Allah her ne yaparsa, tatlı gelir ona. Asla hırs duymaz, tamah etmez ve neticede de günah işlemez...

Hız. Ebuzer'in öyküsünü önceden arz etmiştim. Ebuzer (r.a) Şam'a yerleşince, İmam Ali'nin (a.s) lehine birtakım tebliğ ve çalışmalarda bulundu. Ebuzer sıradan bir Müslüman değildi. Ebuzer hakkında Peygamber (s.a.a) şöyle buyurmuştur:

Gökler Ebuzer'den daha doğru sözlü birisine gölge etmiş değildir.

Ebuzer de Ali (a.s) yolunda tebliğde bulunuyordu. Muaviye onu engellemekten aciz kalmıştı. Yavaş yavaş Muaviye ve Benî Ümeyye'nin kötülükleri hakkında konuştuğunu da duyunca, artık bunu neye mal olursa olsun engellemeğe karar verdi. Mal ve makama oldukça önem veren dünyaperest Muaviye, Ebuzer'i de parayla kandırabileceğini zannetti. Muaviye'nin kurnaz ve akıllı iki de kölesi vardı. Onlara iki yüz altın vererek şöyle dedi: "Eğer bu parayı Ebuzer'e verir ve ona da kabul ettirebilirseniz ikinizi de azat ederim."

Bu iki köle Ebuzer'in huzuruna vardılar ve parayı kendisine vererek, "Bu paralar sizindir." dediler. Ebuzer, "Bunu nereden getirdiniz?" diye sordu. Onlar, "Muaviye'den" diye cevap verdiler. "Acaba kendi şahsi mülkünden midir yoksa beytülmalden mi?" diye sorduğunda, "beytülmaldendir." dediler. "Acaba her Müslümana iki yüz altın verdi mi?" diye sorduğunda dediler ki: "Hayır, sadece size gönderdi. Zira siz Peygamber'in (s.a.a) sahabesisiniz. Bu yüzden sadece size ihsanda bulundu."

Ebuzer, "Ben imtiyaz ve ayrıcalığa razı değilim. Bunca fakir ve zayıf var, niye onlar arasında taksim etmiyor?" dediğinde, onlar, "Siz de muhtaçsınız. Bu yoksulluk içindeki hayatınızı değiştirin. Hayatınıza bir düzen verin." dediler. Ebuzer de, "Şu leğendekiler olduğu müddetçe ben muhtaç değilim." dedi.

Onlar o leğenin altınlarla dolu olduğunu zannettiler. Gidip bakınca iki parça arpa ekmeğinden başka hiçbir şeyin olmadığını gördüler. Ebuzer şöyle dedi: "Birisi iftarlığım, diğeri ise sahurum içindir. Bu da benim için yeterlidir. Yarın da eğer yaşayacak olursam, Allah rızkımı ulaştırır. Günlük yiyeceği olan birinin ne ihtiyacı olabilir ki?"

Onlar Ebuzer'in dinini parayla satın almak istiyorlardı. Ama Ebuzer Allah'ın verdikleriyle yetinip kanaat etmiş ve tamah etmemişti. Sen yarın sağ kalacağını nereden biliyorsun? Şu anda oturup da sadece malından yiyecek olsan dahi bir yıl yeter sana. O hâlde niçin tamah ediyorsun?

Ya Rabbi, bizlere "tertemiz bir yaşayış" ver. Eğer mümin olacak olursan, imanın emniyetinden nasibini alırsın. Sükûnet ve huzur bulursun. Hırs ateşinden kurtulursun. Aksi takdirde haberin dahi olmadan bir ömür yanar durursun.

Resulullah (s.a.a) şöyle buyuruyor:

Açgözlü insan, altından iki dağ arasında dahi olsa yine de huzur bulmaz.

Yani hırs ateşi öyle bir alevlenmektedir ki, insan kendisini daima muhtaç görmektedir. Daima "Benim neyim var ki?" demektedir. Meselâ iki altın dağı dahi olsa, üçüncüsünün peşinde koşacaktır. Meğerki iman gelsin, Allah lütfetsin ve rahmet elini uzatsın da onu kurtarsın. Kumeyl duasında da şöyle buyrulmuştur:

Ya Rabbi, beni taksimine razı ve kani kıl.

Allah'ın rahim rahmetinin mısdakı oldukça çoktur.

Allah'ın mümine dünyada ettiği ihsanlardan biri de, gönlünü açmasıdır. Allah her kimi hidayete erdirmek isterse, ilkönce onun gönlünü açar. Mümine edilen ihsanlardan biri de gönlüne genişlik vermesidir. Yani gönlü çocukluk haletinden çıkmakta, gaybe yönelmekte ve büyükleri tanımaktadır. Gönlü açılınca, kendisi de büyümektedir.

Cömert bir şahıs, ziyafet vermek isteyince, "herkes istediği kadar alsın" diye ilan eder. Ama biri tabak, diğeri tencere, başka biri ise ayrı bir şey getirir. Allah, kabını geniş kılsın ki, ilim ve marifet nuruna tahammül edesin. Böylece "Allah yolunda harcadıklarının kalıcı olduğu" hakikati bir güneş gibi zahir ve açık olsun sana.

İmam Ali (a.s) iman ehlinin sıfatlarını beyan ederken şöyle buyuruyor:

Başkalarının ganimet saydığını, o zarar sayar ve başkalarının zarar saydığını ise ganimet sayar.

Yani o kadar gönlü geniştir ki, maddeye galebe çalmıştır. Sadece Allah için olan şeylerin baki olduğunu çok iyi bilmektedir. Ama nefis ve heva için olan şeyler ise yok oluşa mahkûmdur. Tıpkı kof bir ceviz gibi...

Mümin topluma bakınca gülmekte ve şöyle demektedir: "Bunlar neyin peşindedirler? Sabahtan akşama kadar

neyi düşünüyorlar? Bu daire ve o dairede ne yapıyorlar? Sabahtan akşama kadar muhasebe defterlerini inceleyip duruyorlar!" Niçin amel defterlerinizi incelemiyorsunuz? Seher vaktinde amel defterini de bir incelesene! "Bugün hangi günahları işledin, hangi farzları kaçırdın, bir muhasebe etsene!" Bunlar amellerin gazetesi konumundadır; niçin okumuyorsun?

Gönül genişliğine sahip olmadıkça, insan bu meselelerin peşinden gidemez. Büyük olan ahiret de, büyükler içindir.¹ Oraya ulaşınca mutlak nimet ve büyük saltanatın orada olduğunu görürsün.²

Aklıma bir kıssa geldi. Büyüklerden biri şöyle nakleliyordu: Bir gece hakikat âleminde berzah cennetinden bir manzara gördüm. Geniş caddeleri, uzun ağaçları, çeşitli meyveleri, büyük sarayları içine alan bir yer... En üst yerde bir şahıs tam bir heybet ve azamet içinde oturmuştu. O anda anladım ki bu, dünyayla ilgili bir hadise değildir. Kendi kendime, "Ya Rabbi, bu şahıs kimdir?" deyip durdum. Allah'ın bana bildirmesini istedim. Aniden o şahıs, "Ben bir hamalıım." diye seslendi. Yani şu yük taşıyan ve insanlar nezdinde en zayıf ve hakir mesleği olan bir insan. Ahiret âleminin durumu buradan başka ve ayrı bir şeydir. Mizan ve ölçü farklıdır. Kendisine, "Allah sana bu kudreti nasıl verdi?" diye sordum. Şöyle dedi:

İman ve amel sebebiyle... Asla farzlarımı kaçırmadım. Haram işlemedim. Hiç kimsenin hakkını zayi etmedim. Bilhassa bu üç amele çok riayet ediyordum ki, bu ameller Allah tarafından da kabul oldu. Bu cümleden cemaat namazlarını kaçırmazdım. Her türlü kâr ve maddî yarar-

---

1- İsrâ/22

2- Dehr/20

ları bir kenara bırakıyor, cemaat namazına katılıyordum. 'Müşterim var' demiyordum. Bilakis 'Daha iyi müşterim var ve o Allah'tır' diyerek fani müşteriyi terk ediyor ve baki müşterinin huzuruna gidiyordum.

Akşam olunca iki müşteriniz vardır. Birincisi Allah, ikincisi ise Şeytan'dır. Hangisini seçiyorsunuz? Mescidi mi, sinema ve fesat merkezlerini mi? Ey Rahman'dan çok Şeytan'a itaat eden kimse, Allah'tan başkasına teveccüh etmek doğru değildir.

İmanın alametlerinden biri de, Allah'ın insanı aydınlatmasıdır. Allah, müminin şerif nefsinde aydın bir ışık yakmakta ve mümin de bunun bereketiyle yolunu teşhis etmektedir.¹ Diğerleri heva ve heveslerin zulmetinde boalamaktadır. Hareketleri bir kısırdöngüden ibarettir. Kendi hayalleri etrafında dönmektedirler. Onlara, "Hayatta herhangi bir hedefiniz var mı?" diye soracak olursan bilemezler. Ama müminin bir nuru vardır ki, onun vesilesiyle hayattaki hedefini teşhis ve tespit etmektedir. Sadece Allah'a hizmet edebilmenin düşüncesini taşımaktadır. Her türlü hayır işlerine teşebbüs etmektedir. Bununla sadece Allah'ın kendisine rahmet etmesini ümit etmektedir. Birinin sorununu halledince veya birinin borcunu ödeyince, sadece Allah'ın, kendisini bağışlamasını arzu etmektedir. Hedef ve maksadı bellidir. Ne yapacağını ve ne yapması gerektiğini çok iyi bilmektedir.

Aklı fikri parasında olan bir milyonere, "Ne istiyorsun?" diye soracak olursan, "Şu milyonum iki milyon olsun." der. "Pekâlâ, ondan sonra ne arzun var?" diye soracak olursan, "İki milyonum dört milyon olsun." der. Sonrası ne? Paradan başka bir hedefi yoktur. Ama bu paradan ne kadar

---

1- En'âm/122

götürebileceksin? Öyle bir yere varmaktadır ki, sonunda kör olmaktadır. Karanlıkta dönüp durmaktadır. Hedefi nedir? Bu hâliyle âdetâ "Bankada bir milyarım olsun; o zaman kabre gireyim." demektedir. Bu körlük değil midir? Leş kargaları saldırarak paralarını kendi aralarında taksim edecektir. Ama kendisi bin bir bela ve felaket içinde kabre doğru sürünmektedir. Kendisini soyacaklar ve çırılçıplak bir tek kefen içinde toprağa vereceklerdir.

Ama insan mümin olursa ne yapacağını bilir. Hareketinin hangi hedef için olduğunu ve bu dünyaya niçin geldiğinin farkındadır. Ahirette ne olacağını da bilmektedir. Hedefin teşhisi için, Allah'ın ihsan ettiği o nura sahip olmak gerekir.

Allah'ım, senin ihsanların çoktur. Biz de böyle iflas etmiş durumdayız. Allah'ım! Bu Ramazan ayında bizlere ilim ve marifet nuru ver. Gönül açıklığı ihsan et. Böylece hakikatşinas olalım. Allah'ım! Bizlere kanaat ver, tertemiz bir hayat nasip et, rıza ve teslim makamını ihsan et.

Ebu Hamza duasında şöyle buyrulmaktadır:

Ey Allah! Üstün ihsanların nerede, tatlı hibelerin nerede, güzel islerin nerede, azim fazlın nerede, yüce minnetin nerede, eski ihsanın nerede, keremin nerede ey Kerim?!...

İhsanlar bunlardır işte! Allah'ın ihsanları da azame-tine uygundur. Dünya malını Karun'a, dünya makamını Firavun'a vermektedir. Allah'ın ihsanları ise ilim nuru, ya-kin, marifet, rıza, sabır, şükür, kanaat ve gönül açıklığıdır. Allah'ım, bu ihsanlarını bize de nasip et. Allah'ım, bizlere aydınlık ve hakikat nuruyla birlikte olan bir iman nasip et; biz de marifet ehliyle birlikte olalım, bizlere ihsan edeceğin ilim ve marifet nuruyla önümüzü görelim. Bütün bunlar dünyada var olan rahmetlerdir. Ama berzah âleminde

Allah'ın inayet ettikleri söylenecek gibi değildir. Ne ihsanlar, ne ikramlar ve ne teşrifatlar var!...

On bin melek, mümine tebrik ve teşrif için gelmektedir. Müminin bir sarayı vardır ki, bin kapıya sahiptir. Bu on bin melek bu bin kapıdan gelmekte ve müminin izniyle girmektedirler.

Ve melekler her kapıdan onların yanlarına girerler de, "Esenlik size!" derler, "Sabrettiğinizden dolayı." Gerçekten de dünya yurdunun bu sonucu ne de güzeldir!¹

Allah'ın müminlere bu selâmı da rahimî bir rahmettir.

Allah'ın ahiretteki rahmetinden biri de müminin istediği her şeyin yanında hazır olmasıdır.² Bu dünyada her irade ettiği tahakkuk eden kimdir? Hiç kimse! Ama bu saltanat cennette mümin için vardır. Cennette her ne isterse o olur. Zira o, dünyada Allah'a tâbi olmuş ve arzularını bir kenara atmıştı. Bu yüzden Allah da ebedî saltanatı onun ihtiyarına bırakmaktadır. O, dünyada kırk elli yıl boyunca Allah'a itaat etmişti.

Ölümün ilk anından itibaren artık "beyefendi" olmaktadır. "Bugün Allah'ın günüdür." Allah'ın kullarına ihsan ettiği bir gündür. Kuluna hazırladığı makamları ihsan ve izhar ettiği bir gündür.

Ya Rabbi, bizlere yardım et ki, bir kul gibi yaşayalım. Bencillik ve gösterişler bir kenara çekilsin. "Ben senin zayıf, zelil, hakir, miskin ve mütevazı kulunum."

Kur'ân'da şöyle buyrulmaktadır:

Onlara Allah'ın günlerini hatırlat.³

1- Ra'd/23-24

2- Kaf/35

3- İbrâhîm/5

Bugün senin günündür. Şu anda bir şeyler yapabilirsin. Ama bir gün gelecek ki, hiçbir şey yapamayacaksın. O gün Allah'ın, insanın elinden tuttuğu gündür. Ölümün ilk saati ve kabir, Allah'ın insanın elinden tuttuğu ilk lahzalardır. O gün Allah'ın günüdür. Bugün bir şeyler yapabilir, hareket edebilirsin. O hâlde edebildiğinince kullukta bulunmaya çalış ki, Allah da o günde Mevla'n olsun.¹

Bugün eliniz açıktır. Ama çok geçmeden bu eller kefe-ne bürünecektir. Ellerin açık ve sesin de çıktığı müddetçe ellerini başının üzerine koy ve de ki: "Ey Allah! Bağışla beni!"

Bütün günahlarımdan celal ve ikram sahibi Allah'a tövbe eder ve beni yarlıgamasını dilerim.

1- Muhammed/12

9. DERS

Bismillahirrahmanirrahim

Yedi gök ve yerle onlarda ne varsa hepsi O'nu noksan sıfatlardan tenzih eder ve hiçbir şey yoktur ki, O'na hamdederek noksan sıfatlardan tenzih etmesin. Fakat siz, onların tespih edişlerini kavramıyorsunuz. Şüphe yok O, halimdir, çok bağışlayandır.¹

İlk ve Son Söz Allah'ın Hamdüsenasıdır

Besmele hakkında yeterince sohbet ettik. Besmele'den sonra ilk ayet "**Elhamdu lillahi Rabbi'l-âlemin**" (Hamd âlemlerin Rabbi olan Allah'a mahsustur) ayetidir. Nehcü'l-Belâga'nın birçok hutbeleri, Allah'ın sena ve övgüsüyle doludur. Büyük şahsiyetler konuşmalarında Besmele'den sonra daima Allah'ı hamdederlerdi. Sahife-i Seccadiye'nin şerhinde şöyle bir rivayet yer almıştır:

Âdem'in (a.s) yaratılışı tamamlanınca aksırdı. Allah'ın verdiği bir ilhamla "elhamdulillahi Rabbi'l-âlemin" dedi. Babamız Hz. Âdem'in (a.s) bu dünyada söylediği ilk cümle âlemlerin Rabbi olan Allah'ın hamdüsenasıydı.

Cennet ehlinin cennette sükûn bulduktan sonra söyleyeceği ilk söz Allah'ın hamdüsenasıdır. Kur'ân-ı Mecid de birçok yerde Allah'a hamdüsenaya etmeyi emretmiştir. Sabah

---

1- İsrâ/44

aķşam Allah'a hamdetmeyi unutmayınız. Güneş doğarken ve batarken Allah'a hamdetmekle emrolunmuş bulunuyoruz. Peygamber'in (s.a.a) ömrünün sonunda nazil olan Nasr Suresi'nde de Peygamber'e şöyle emredilmiştir:

Artık Rabbine hamdederek tenzih et O'nu ve bağış dile O'ndan.¹

Yani, Mekke fethedildiği için Allah'a hamdet, O'ndan mağfiret dile. Bu yüzden nakledildiği üzere Peygamberimiz otururken, ayakta dururken, giderken, yatarken, yani bütün hâllerinde Şu cümleleri tekrarlardı:

Allah'ım, sen münezzehsin, sana hamdeder, senden yarlıganma diler ve sana dönerim.

"Niçin bu zikri daima tekrar ediyorsunuz?" diye sorunca da şöyle buyururdu:

Bana ölümümün yakın olduğunu ve bu zikri tekrarlama-mı emrettiler.

Bu mübarek cümleyi tekrarlamanın birçok sevap ve ecri vardır. Defalarca işitmiş ve duymuşsunuzdur. Ben sadece muteber olan bir rivayeti nakletmekle yetiniyorum. Şeyh Saduk muttasıl bir senetle şöyle nakletmektedir:

Bir kimse, "el-Hamdü lillahi kema huve hakkuh (Lâyiğınca hamt Allah'a mahsustur)." derse, kâtip melekler bunun sevabını yazmaktan aciz kalırlar. "Ey Allah! Ne yazalım, sevabının ne olduğunu bilemiyoruz?" derler. Nida gelir ki: "Cümleyi olduğu gibi yazın. Sevabı bize aittir."

Mühim olan, "elhamdülillahi Rabbi'l-âlemin"ın manasını bilmektir. Hamd (Fâtiha) Suresi o kadar önemlidir ki, bir kimse namazda (ilk iki rekâta) bilerek bu sureyi okumazsa namazı batıldır. Bu hamt nedir ki, bu kadar emredilmiştir? Kemal karşısında methetmeye hamt diyorlar. Ama

---

1- Nasr/3

bu kemal bazen zatîdir, yani zatî bir noksanlığı olmadığı sebebiyledir. Bazen de sıfat karşısında methetmektir. Mesela ilmi kâmindir. Varlıklardan iğne ucu kadar dahi olsun hiçbir şey Allah'ın ilminin dışında değildir.¹ İlmin veya ilimle birlikte olan sabrın² veya Hakk'ın sonsuz kudretinin kemali karşısında hamdetmek...

Bazen de medhüsenâ fiiller mukabilinde yapılmaktadır. Meselâ Allah'ın kerem ve bağışı gibi. Muhatap, kâfir olmasına rağmen Allah'ın keremi bu dünyada ona da şamil olmaktadır. Veya bir Müslüman günah işliyor; ama Allah onu bağışlıyor. Hâlbuki ona azap da edebilir.³

Elbette bütün mevcudat Allah'ı senâ etmektedir. Ama insandan daha fazlası beklenir. Bu konu çok dakiktir. Dolayısıyla da herkesin anlaması için biraz sade bir şekilde beyan etmeye çalışacağız. Velhasıl, Allah'ın senâsı ya zatî kemali ya sıfatî kemali veya noksansız fiili sebebiyledir. Yani baştanbaşa hikmet dolu işleri mukabilinde...

Kur'ân'da hamdin emredilmesinin (Nasr/3) manası sadece dilinle "elhamdülillah" demek değildir. Ne dediğini anlamadan, hamdın ne olduğunu bilmeden ve hamdın sadece Allah'a mahsus olduğunu tasdik etmeden, sadece dil ile söylemenin faydası azdır insan için. Bu konunun izahı ileride gelecektir.

Marifet olmaksızın sadece "elhamdülillah" demenin fazla bir yararı yoktur insana. Bütün varlık âlemi hâl diliyle Allah'a "suphanallah" ve "elhamdülillah" demektedir. Kalp teveccühü ve manaların tezekkürü olmadıktan sonra, dille zikretmenin fazla bir faydası olmaz insana. Bu şekil

---

1- Sebe'/3

2- İftitah Duası

3- İftitah Duası

zikir bütün varlıklarda mevcuttur. Ama onlar anlamıyorlar. Yani ilimlerine ilimleri yok onların.

Kur'ân-ı Mecid, "**Hiçbir şey yoktur ki, Allah'ı hamt ve tespih etmesin.**" buyuruyor. Nefiy ve ispat vardır. Yani Allah'ı zikretmeyen hiçbir şey yoktur. Hatta etimiz, cildimiz, ağacın yaprakları, çöldeki çakıllar, yağmur taneleri, velhasıl mülk ve melekût âleminde var olan her şey "suphanallah ve'l-hamdulillah" demektedirler. Ama biz onların tespihini anlamıyoruz. Varlıklar, kendi ilimlerine ilimleri yoktur. Dolayısıyla da Hakk'ı tespih ve hamdettiklerini anlamıyorlar.

Araştırmacılardan her biri bu mevzuda birtakım incelemeler yapmıştır. Özellikle de Hace Nasiruddin-i Tusî'nin bu hususta ilgi çekici bir beyanı vardır. Örneğin diyorlar ki: İlim ve şuur sadece insana has bir şey değildir. Varlığın bulunduğu her yerde şuur da vardır. Ama bunun da mertebeleri vardır. Vücut zayıf oldukça, şuur ve idrak da o kadar zayıf olur. Misal olarak bitkileri gösteriyorlar. Biz bitkilerin şuursuz birer varlık olduğunu zannediyoruz. Ama dikkat ettiğimizde onların da kendilerine göre bir şuura sahip olduklarını görüyoruz.

Büyük ağaçların bitişiğindeki küçük fidan ve bitkiler de büyüdükçe güneş ışınlarından istifade edebilmek için belli bir cihete doğru eğilmektedir. O hâlde bir idrakleri olmalıdır. Nehir kenarlarındaki ağaçlar büyüktürler. İnsan dikkat edecek olursa, bu ağaçların köklerinin suya doğru meylettğini görür. Hiçbirinin kökü su olmayan cihete yönelmemektedir. Zira suyun hayat maddesi olduğunu anlıyorlar.

Yine diyorlar ki: Kabak da çiçek açınca herhangi bir engelle karşılaşır ve hatta bir engelle karşılaşmadan önce hemen cihetini değiştirmektedir.

Tantavî, tefsirinde şöyle diyor:

Son zamanlarda yeni bir ağaç keşfedildi. Araplar buna "mufteris" ağacı diyorlar. Yapraklarının özel bir hassasiyeti vardır. Bir kuş, üzerine konunca yaprakları toplanarak o hayvanı yakalar. Kanını emdikten sonra da açılarak cansız ve kansız hayvanı kendi hâline bırakır!

Gerçekten de bitkilerdeki bu şuur ilginçtir. Bütün bunlar bitkilerin kendi haddinde bir idrakleri olduğunu göstermiyor mu?

Hurma ağaçlarının şuru da ilginçtir. Bazıları dişi ve erkek hurma ağaçlarının seviştiğini bile naklediyorlar. Birkaç ay içinde birbirinden uzakta olan iki hurma ağacı birbirine yaklaşmakta ve tedricen birbirlerine muttasıl olmaktadır. Elbette bitkilerdeki şuur, hayvanlardaki şurudan daha zayıftır. Zira vücutları da hayvanların vücudundan daha zayıftır. Hayvanın vücut mertebesi daha kuvvetli ve şiddetli olduğu için şuuruları da fazladır. Sadece yemek ve içmek hususundaki şuurlarını kastetmiyoruz. Bundan da üstün bir mertebeye sahiptirler.

Nitekim Nahl Suresi'nde de bu hakikat beyan edilmiştir.¹ Meselâ balarısı o kadar küçük olmasına rağmen insanı şaşırtıcı bir şuura sahiptir. Mimarlıkta ustadır. Yaptığı kovanlara bir baksanıza! Altı köşeli bir ev yapmaktadır kendisine. Bu ne şurudur ki, üçgen ve dikdörtgen değil de sadece altıgen bir binayı tercih etmektedir! Altı köşeli bir yapının zaviyeleri, bala yer vermek için tutumluluk açısından en iyi şekildir. Hangi mimar, ev yapımı ve feza açısından bu zaviyelere bile dikkat etmektedir?

Pergelle bile çizecek olsa şu uzun el ve ayaklarıyla nasıl böyle bir yuva yapabilir! Gerçekten de elhamdülillah. Medhüsena sadece Allah'adır. Şuur dediğin nedir ki?

1- Nahl/70-71

Mühendis bey, belki pergelle bile bu kadar latif ve zarif bir ev çizemez.

Balarısı sabah kovanından dışarı çıkınca, hangi çiçeğin üzerine konacağını çok iyi bilmektedir. Hangi çiçekten istifade edip bal üreteceği hususunda şuur ve idraki vardır. Kaç bin tane birden çıkmakta ve hepsi de geri döndüğünde kendi evine gitmektedir. Hiçbirisi yanlışlık yapıp da başkasının evine gitmemektedir. Hepsinin de evi birbirine benzemektedir. Hâlbuki insan bile bazen bu hususta yanlışlığa düşmektedir.

İnsan, gururunu bir kenara bırakmalıdır. Hayvanların bile Allah'a hamdettiğini duyunca, "Nasıl olur da şu şuursuz hayvanlar Allah'a hamdedebilir?" dememelidir. Onların da kendi haddinde bir şuurudur. Allah'ın nimetleri içinde yüzen, anlayan ama Allah'a şükür ve hamdetmeyen insan, hayvandan daha aşağıdır ve hakikatte ondan daha şuursuzdur.

Aklıma şeriatta yer alan edepler hakkında bir rivayet geldi, sizlere de nakledeyim. Bu rivayet hayvanların bakımını hakkındadır. Resulullah (s.a.a) iki şeyi yasaklamıştır. Birisi dağlamaktır. Eskiden hayvanları, kaybolmasın ve diğer hayvanlara karışmasın diye nişane olarak dağlıyorlardı. Bu iş şariat açısından doğru değildir. Hayvanların yüzüne vurmak da doğru değildir. Hayvanın yüzüne tokat vurmak doğru değilse, insanın yüzüne vurmak nasıldır? Dilsiz çocuğuna tokat atan insanın, Allah'a verebileceği ne cevabı olabilir ki? Eğer tokadın yeri kızarırsa iki miskal, morarırsa dört miskal altın diyet vermelidir. Bu ister kendi çocuğu olsun, ister başkasının, fark etmez. Resulullah'ın (s.a.a), "*Hayvanları dağlamayın ve yüzlerine vurmayın.*" demesinin sebebi, onların Allah'ı hamt ve tespih etmeleri sebebiyledir. Ama birçok merkepler vardır ki, kendisine

binen kimseden daha iyi ve şuurlidir. Eşeğe binen çok kişi vardır ki, altındaki eşek, ondan yüz kat daha şerefli. Çünkü eşek asla sövmez; gıybet etmez; kimseye vurmaz; kimsenin haysiyetini çiğnemez. Şu anda hayvanların şuurunu ispat etmeye çalışıyoruz. Sonra da tespih ve hamdın keyfiyeti hakkında sohbet edeceğiz.

Acaba başının üzerinde uçuşan şu kuşların şuursuz olduğunu mu zannediyorsun? Hayır, öyle değildir. Yerdeki bütün hayvanlar ile gökteki tüm kuşlar da insanlar gibi birer ümmettir.¹ Bütün kuşlar, otlayanlar ve sürüngenler de sizin gibi birer toplulukturlar. Hepsi de Allah'a hamt ve tespih etmektedirler. Hepsinin de şuru vardır. Nitekim Kur'an da şöyle buyuruyor:

Kuşları araştırdı da, "Ne oldu?" dedi, "Hüdhüd'ü görmüyorum? Yoksa bir yere mi gidip gizlendi? Onu şiddetli bir şekilde cezalandıracağım. Yahut onu keseceğim yahut da bana (neden bulunmadığının sebebini açıklayan) açık bir delil gösterir."²

Bu esnada Hüdhüd geldi. Ama makul bir özür, kesin bir delil ve sevindirici bir haberle geldiğinden dolayı, Hz. Süleyman (s.a) onu affetti. Hüdhüd şöyle dedi:

Senin henüz bilmediğin bir şey öğrendim ve sana Sebe'den doğru sağlam bir haber getirdim. Orda onlara bir kadının hükümdar olduğunu gördüm. Kendisine her şey verilmiş ve bir de çok büyük tahtı var. Onu ve kavmini, Allah'ı bırakıp güneşe secde eder buldum ve Şeytan onlara yaptıklarını bezemiş de yoldan çıkarmış onları ve onlar doğru yolu bulamıyorlar.³

1- En'âm/38

2- Neml/20-21

3- Neml/24

Hüdhüd bu haberleri Süleyman'a (a.s) getirince, Hz. Süleyman (a.s) şöyle buyurdu:

Öyleyse git şu mektubumu götür onlara; sonra da biraz (öteye) çekil onlardan, bak bakalım ne cevap verecekler.¹

Mektubu yazarak Hüdhüd'e verdi. Mektupta Hz. Süleyman onlara, Müslüman olmalarını, aksi takdirde onlarla savaş için büyük bir ordu göndereceğini bildirmişti. Hüdhüd de mektubu alarak doğrudan doğruya Sebe' kraliçesine götürdü. Kur'ân'da yer alan bu kıssadan da anlaşıldığı gibi hayvanların da şuuru vardır.

Merhum Hacı Nurî, Darü's-Selâm kitabında şöyle naklediyor: Adı aklımda olmayan Necef âlimlerinden biri şöyle diyordu: Evimizde güvercin besliyorduk. Bazen de evimize bir kedi gelip gidiyordu. Bir gün çok sevdiğimiz bu güvercine saldırdı ve götürüp yedi. Çocuklar onu takip ettiyse de bir türlü bulamadılar. Ben de bastonumu yanımda bulunduruyordum. Kediyi görünce, onu tembih etmek istiyordum. Ama birkaç gün asla evimize uğramadı. Buradan da anlaşılıyor ki kedinin şuuru vardır. Uyanıktır. Hıyanet ve hırsızlık ettiği bir eve hemen gitmemek gerektiğini çok iyi biliyordu.

Bir müddet sonra bir gün yavaş yavaş gelmekte olduğunu gördüm. Oldukça ihtiyatlı davranıyordu. Benim onu beklediğimi görüp de kaçmaması için hemen saklandım. Kendi odamda perdenin arkasına gizlendim. O da gelip kütüphaneme girdi. Ben de ardından kütüphaneye girerek kapıyı kapadım.

Kedi kapının kapandığını ve benim de elimdeki bastonum ile kendisine doğru yaklaştığımı görünce, işinin bitti-

---

1- Neml/28

t.me/caferilikcom

<https://t.me/caferilikcom>

www.caferilik.com

ğini ve artık hiçbir kaçış yolunun olmadığını anladı. Aniden kitapların üstüne sıçradı. Oraya buraya koşturup durdu. Sonunda Kur'ân'ın üzerine oturarak yüzünü Kur'ân'ın üzerine yapıştırdı. Adeta Kur'ân'a iltica etmiş, sığınmıştı. Ben hayvanın Kur'ân'a sığındığını görünce, asamı yere bırakarak kapıyı açtım. Kedi de kapının açıldığını görünce yavaş yavaş yürüyerek dışarı çıktı. Ama tövbesinde sadık ve doğru idi. Zira o günden sonra evimizden ne güvercin, ne balık ve ne de et çaldı ve asla ihanette bulunmadı.

İşte bu da hayvanların durumu... İnşallah sonra da hayvanlar ile sair mevcudatın hamt ediş keyfiyetini beyan edeceğiz. Beşerden istenen tespih ve hamdın keyfiyeti de tafsilatlı bir şekilde arz edilecektir. Ya Rabbi, bizleri muvaffak kıl da senin azametini idrak edelim ve nimetlerinin kadrini bilelim.

Biharu'l-Envar kitabında bazı hayvanların Ehlibeyt İmamları karşısında huşu ve tevazu gösterdikleri de nakledilmiştir. Abbasî halifesi Mütevekkil, İmam Ali en-Naki'yi (a.s) yırtıcı hayvanların bulunduğu bir yere atmalarını emretti. Vahşi hayvanların hepsi de aç idiler. Dolayısıyla da İmam'ı parça parça edeceklerini zannediyorlardı. Ama görevliler hayvanların İmam'ın etrafında yerlere uzandığını ve ona saygı gösterdiklerini gördüler. Hayvandır; ama Abbasî halifesi Mütevekkil'den bin kat daha şerefli ve kadirşinastır.

Emirü'l-Müminin'in şahadet günleri yakın olduğu için konuşmama son veriyor ve "Ferhetü'l-Gerra" adlı kitapta yer alan bir rivayeti siz azizlere nakletmek istiyorum. Büyük Şiî âlimlerinden birinden şöyle naklediliyor:

Bir gece Emirü'l-Müminin'in (a.s) kabrini ziyarete gittim. (Elbette bu olay sekiz asır önce olmuştur ve mezkûr kitabın yazarı da Seyyid İbn Tavus'un torunlarından biri-

dir. O zamanlar o geniş çölde İmam'ın (a.s) kabri etrafında birkaç küçük kulübeden başka bir şey yoktu.) Aniden bir ses duydum. Bir aslan sesiydi. Baktım ki, bir aslan Hz. Ali'nin (a.s) mübarek mezarı başında öylece duruyor. İl-könce korktum. Ama sonunda kötü bir niyetinin olmadığını gördüm. Zira kötü bir niyeti olsaydı, beni görür görmez saldırır, parça parça ederdi. Ama Hz. Ali'nin (a.s) mezarının başına gelmişti. Bunun bir sırrı olmalıydı.

Aslan öylece kabrin başında inleyip duruyordu. Hava biraz aydınlanınca da ön ayaklarını kabrin üstüne koyup inlediğini gördüm. Tam bir huzur ve itminan içinde kendisine yakınlaştım. Yanına varınca, büyük bir dikenin ayağına batmış olduğunu gördüm. Ayağı iltihaplanmıştı. Oldukça eziyet ve acı çekiyordu. Ama bu Allah vergisi şuuruyla, Hz. Ali'nin (a.s) müşkülleri hallettiğini çok iyi biliyordu. Bu yüzden ormanlardan çıkıp Ali'nin kabrini ziyarete gelmişti!

Allah etsin de Ali'ye tevessül etmekle, bizim de günahlarımız silinsin. Allah'ın selâmı üzerine olsun ey Emirü'l-Müminin!...

10. DERS

Bismillahirrahmanirrahim

Yedi gök ve yerle onlarda ne varsa hepsi O'nu noksan sıfatlardan tenzih eder ve hiçbir şey yoktur ki, O'na hamdederek O'nu noksan sıfatlardan tenzih etmesin. Yalnız siz onların tespih edişlerini anlayamazsınız. Şüphe yok ki O, azap etmede acele etmez, halimdir ve suçları örter.¹

Tespih, Allah'ı Tenzih ve Tahmit Etmektir

Önceki derste, âlemlerin Rabbini tespih ve O'na hamdetmek hususunda sohbet ettik. Arz edildiği gibi tespih, âlemlerin Rabbini her türlü ayıp ve noksandan münezzehtir. Zat açısından Allah hüdustan ve ezeli olmayıp sonradan vücuda gelmekten münezzehtir. Sıfat açısından ise Allah'ın sıfatları zatına zait ve arız olan bir şey değildir. Yani arız değildir. Fiil açısından da yaptıkları ve yapmakta olduğu şeylerin hepsi hikmet ve maslahat üzeredir. "Suphanallah"ın manası da budur.

Elhamdulillah'ın manasına gelince... Elhamdülillah, var olan tüm kemaller Allah'a aittir demektir. Bütün varlık ve nimetler Allah'ındır. Bu tespih ve tahmit (hamdetmek) de iki kısımdır. Tekvinî ve teşriî (teklifî tespih).

1- İsrâ/44

Tekvinî tespih Kur'ân'ın birçok ayetinde yer alan "**Yedi gök ve yerle onlarda ne varsa hepsi onu noksan sıfatlardan tenzih eder.**" diye buyrulan tespihtir. Sözümlüğün başında tilavet ettiğimiz ayette de bütün varlıkların Allah'ı tespih ettiği hakikati beyan edilmektedir.

Araz ve cevher silsilesinden olan bütün varlıklar, Allah'ı tespih etmektedirler. Ama nasıl ve neyle tespih ve tahmit ettiklerine gelince; bu hususta iki görüş vardır. Âlim ve araştırmacılar tahkik sonunda bu neticelere varmışlardır.

Birinci görüş çoğu araştırmacıların görüşüdür. Bunlara göre tespihten maksat hâl diliyledir. Yani her mevcut hâl diliyle "suphanallah" ve "elhamdülillah" diye feryat etmektedir. Vücut ve tüm özelliğiyle bütün yapılar, yapıcıyı tenzih etmekte ve O'nun hikmet ve kudretini göstermektedir. Sivrisinekten file kadar bütün canlı varlıklar yaratıcısını tespih etmektedir. Sivrisinek sahip olduğu letafet ve zarafetle, "suphanallah, âlemlerin yaratıcısının hiçbir eksikliği yoktur, cimrilik ve kusur diye bir şey yoktur O'nda" diye feryat etmektedir. "Var edenim ve yaratıcım bütün kemalere sahiptir" diye haykırmaktadır.

Allah'ın kudret, hikmet ve kemalini tanımak için hiçbir ağırlığı olmayan şu zayıf ve cılız sivrisineğin vücudunu mütalaa etmek yeterlidir aslında. Sivrisineğin de hem ağzı, hem gözleri vardır. Sindirim ve tenasül organı da vardır. Bundan da ilginç olanı fil gibi bir de hortumunun olmasıdır. Bir üfleme ve hafif bir rüzgârla yerinden hareket eden sivrisineğin hortum şeklindeki iğnesi o kadar sivridir ki, süratle insanın bedenini sokmakta ve kanını emmektedir. Sivrisineğin hortumu bir kıldan daha zariftir. Ama insanın bedenini öyle bir şekilde sokmaktadır ki, insanın kendisi de anlamamaktadır. Anladığında ise o kaçıp kurtulmuştur. Böyle zarif bir hortumun, ortası da deliktir. Allah'ın kud-

retine bak, nasıl da kıldan ince bir şeyin ortasını delmiş ve boru şeklinde yaratmıştır. Böylece insan ve hayvanın bedene konmakta ve bu hortumun deliğinden kanı bir pompa gibi yukarı çekmektedir. Ne kadar da akıllıdır! Ve ne de ilginç bir hissi vardır! Ona elini kaldırdığını fark etmekte, elinin hareketinin sesini dahi işitmekte ve firar etmektedir. İşte Sivrisinek ve benzeri hayvanlar, hâl diliyle yaratıcılarının noksanlık ve ayıbının olmadığını ve bütün kemallere sahip bulunduğunu feryat etmektedir.

Bütün ağaçlar da böyledir. Uçan ve otlayan hayvanların bedenleri de böyledir. Kuşların kanatlarındaki her tüy hâl diliyle "suphanallah" ve "elhamdülillah" demektedir. Allah'ı hamt ve tespih eden bir dilleri vardır.

Hâl diliyle tüm mevcudatın Allah'ı hamt ve tespih ettiğini anlamak için çok dikkatli olmalıyız. Hattatın yazdığı bir satır yazı, onu yazanın güzel yazısı olan bir kimse olduğuna şahadette bulunmaktadır. Onun bu hususta noksanlığı olmadığına tanıklık etmektedir. Acaba şu yüz, göz, kulak, burun, kaş, ağız ve sair organların da yaratıcının ilim, kudret ve kemali ile bütün noksanlıklardan münezeh olduğuna tanıklık etmediği düşünülebilir mi?

Bir grup marifet ehli ise, bundan daha üstün bir manaya inanmışlardır. Onlar diyorlar ki:

Biz Kur'ân-ı Mecid'in ayetleri, Ehlibeyt'ten nakledilen mütevatir rivayetler ve dış şahitlerden de bütün varlık ve mevcudatın belli bir şuurunun olduğunu anlamaktayız. Bütün melekût Allah'ın zikriyle doludur.

Melekût, batın manasındadır. Mevcudatın zahiri-ne mülk âlemi diyorlar. Bu âlemin sırrına ve batınına ise melekût diyorlar. Bizlere görünmeyen ve gizli olan âlem, melekût âlemi olarak adlandırılmaktadır.

Yücedir, münezzehtir O mabut ki, her şeyin melekûtu O'nun elindedir ve hepiniz O'na döndürüleceksiniz.¹

Zayıf karıncanın bile melekûtu vardır. Gaybı onun melekûtudur. "Suphanallah" ve "elhamdülillah" onların melekûtudur. Gerçi onların mülkü sessizdir. Zahiri sessizdir. Ama batnında bir velvele, kaynaşma ve fısıltılar vardır. Hepsi "elhamdülillah" ve "suphanallah" zikrini söylemektedirler.

İnsan melekût âlemini görebilecek olursa, hayret ve şaşkınlık içinde kalır. Bütün çöl çakıllarının, taşların ve mevcudatın Allah'ı tespih ve tahmit ettiğini görür. Bütün ağaçların yapraklarının melekûtu "suphanallah" ve "elhamdülillah" demektedir. Bu, lisan-ı hâl ile değildir; hepsi de zikretmektedirler. Ama bizler anlamıyoruz. Yüce Allah Kur'ân'ın birçok yerinde bu hakikati beyan etmiştir. İnsanın mülk diliyle de melekût lisanı gibi daima gece gündüz tespih etmesi gerekir.² Nitekim bütün mevcudatın batın ve melekûtu zikir hâlidir. Siz insanlar da vücudunuzun melekût zikrini aşikâr kılmalısınız. Dilinizle de zikrederek onu melekûtunuza mutabık hâle getirmelisiniz...

Eşyanın melekût şuuru ve hayvan, nebat ve cemat (cansız) âleminde olan bilinç hakkında Kur'ân ve rivayetlerden birtakım örnekler arz edeyim ki, madde ötesinde bir takım hakikatlerin gizli olduğu açıkça anlaşılmuş olsun. Gerçi madde âleminde birçok şey sessiz ve suskundur. Zilzâl Suresi'nde sarih bir şekilde şöyle buyrulmaktadır:

O gün (yeryüzü) bütün haberlerini anlatınca...³

Yeryüzünün zahiri sessiz ve suskundur. Ama Allah-u Teâlâ melekûtunun şuurlu olduğundan ve kıyamet gü-

---

1- Yâsîn/83

2- Ahzâb/41

3- Zilzâl/4

nünde şahadette bulunacağından haber veriyor. Üzerine oturduğun ve Kur'ân okuduğun yeryüzü tanıklık edecektir. Üzerine oturup da günah işlediğin yeryüzü de tanıklık edecektir. Sünnî ve Şîî muhaddislerince nakledilen bir rivayette yer aldığı üzere Hazremut'tan bir grup insan Resulullah'ın (s.a.a) huzuruna vararak ondan mucize talebinde bulundular. Peygamber, mescitteki çakıl taşlarından bir avuç alarak şahadette bulunmalarını emretti. O anda taşların, "Allah'tan başka bir ilâhın olmadığına şahadet ederim ve şahadet ederim ki Muhammed O'nun resulüdür." dediğini oradakilerin hepsi işitti. Daha sonra da Resulullah'ın elindeki bu çakıl taşlar "elhamdülillah" ve "suphanallah" dediler.

Bu kıssada taşların tespini diğerlerine duyurmak, Peygamber'in mucizesi idi. Aksi takdirde sıradan insanlar melekûtî tespini duyamazlar. Zahirde çakılıp kalan bir insan, nasıl olur da melekûtî sesleri duyabilir? Bu sadece tabii olmayan bir yoldan ve Allah'ın takdiriyle olabilir.

Kurumuş hurma ağacının hikâyesi de sahîh ve yakın bir hadisedir. Kurumuş hurma ağacı cemad ve cansızlar hükmündedir. Peygamber'in mescidinin kenarında kurumuş bir hurma ağacı vardı. Peygamber (s.a.a) namazı bitirince bu ağaca yaslanıyor ve Müslümanlara konuşma yapıyordu. Bir gün mümine bir hanım Peygamber'e şunları arz etti: "Ya Resulallah, sizler artık yaşlandınız. Müslümanlara ayakta durarak sohbet edince yoruluyorsunuz. Oğlum marangozdur. Eğer izin verecek olursanız, oğlum üç basamaklı bir minber yapsın da konuşma esnasında üzerine otursunuz." Peygamber (s.a.a) de izin verince, oğlu üç basamaklı bir minber yaptı ve mescide getirdi.

Resulullah namazını bitirince minbere çıkmak istedi. Kurumuş hurma ağacının kenarından geçince aniden

ağaçtan acı bir inilti duyuldu. Peygamber geri döndü. Bütün ashap ona teveccüh etti.

İşte bu melekûtî aşktır. Zahiri kurumuş bir ağaçtır. Ama melekûtü canlıdır, şuur sahibidir. Tespih ve tahmit etmektedir. Melekûtü, Muhammed'i (s.a.a) tanımaktadır. Bunun üzerine Resulullah o kurumuş ağacı bağrına bastı ve onu teselli etti.

Cemadat (cansızlar) âleminin melekûtunun idrak, şuur ve anlayışı olduğunun birçok şahitleri vardır.

Birçok rivayet vardır ki, kabirlerin gece gündüz üç defa nida ettiğini beyan etmektedir. Bu nida melekûtî bir lisan iledir. Bunun hâl diliyle olduğunu söylemenin hiçbir ciheti yoktur. Kabir üç defa, "*Ben yalnızlık, korku ve karanlıklar eviyim.*" diye nida etmektedir. Bizim nerede olacağını bilemediğimiz kabrimiz de böyle nida edecektir.

Diğer bir rivayette kabirlerin, "*Ben cennet bahçelerinden bir bahçe veya cehennem çukurlarından bir çukurum.*" diye nida ettiği de yer almıştır.

Hakeza rivayet edildiğine göre, müminin bedeni kabre konunca onunla konuşmaktadır. "Benim üzerimde yürüdüğün günler ben lezzet alıyor, hoşlanıyordum." demektedir mümine... Ama günahkâr ve kâfir birinin bedeni, ölünce ona şöyle demektedir: "Benim üzerimde olduğunda bir günah işleyince çok rahatsız oluyordum. Dolayısıyla da benim altına gireceğin ve de seni şiddetle sıkacağım günleri bekliyordum."

Bitkiler âleminin melekûtî şuur ve konuşması hakkında bir numune daha arz edeyim. Şafîî âlimlerinden biri nakletmektedir ki (Şia kaynaklarında da yer almıştır): Bir gün Resulullah (s.a.a) ve Emirü'l-Müminin (a.s) Medine hurmalığının yanından geçerlerken uzaktan bir hurma ağacının, "Bu, Muhammed Resulullah'tır." ve Ali (a.s) ya-

nına varınca, "Bu da veliyyullah, vasilerin efendisi, hidayet imamlarının imamı olan Ali'dir." diye seslendiğini duyular. Hurma ağacı muhabbet ve sevgisini izhar etmektedir. Peygamberin (s.a.a) risaleti ve Ali'nin (a.s) velâyetine tanıklık etmektedir. Peygamber bu hurma ağacından bir miktar yedi ve o ağacı da "Sayhanî" olarak adlandırdı. Günümüzde de Medine'nin hurmalarından en iyisi Sayhanî hurmalığındaki hurmalardır. "Sayhanî" adı da o günkü hurma ağacının ettiği "sayha" (nida, sesleniş) münasebetiyle seçilmiştir.

Hayvanlar hakkında da birçok örnek ve şahit Kur'ân-ı Kerim'de yer almıştır. Daha önce hayvanların şuur, idrak ve hamdı hakkında Kur'ân-ı Kerim'den bir numune (Hüd-hüd olayını) arz ettim. Neml Suresi'nde de karınca ile Hz. Süleyman kıssası zikredilmiştir. Karıncanın melekûtu nasıl da zuhur ederek Süleyman'la konuşmaktadır! Ben sadece işaret etmek istedim. Hayvanların zahirine bakma! Onlar zahiren suskundur. Sükûtu mülk âlemine aittir. Ama melekûtu konuşkandır.

Müfessirlerden biri, meselenin şahidi unvanıyla ilginç bir nükte zikretmiştir. "Her şeyin melekûtunun konuştuğunun en açık ve kesin şahidi şu ayet-i şerifedir." diyor:

Onlar da, "Her şeyi konuşuran Allah, bizi de konuştu..." derler.

Allah bütün varlıkları konuşan birer varlık olarak yaratmıştır. Melekûtları şu anda da konuşmaktadır. Mülkleri ise (insanlar dışında) sessiz ve durgundur. Hayvanların zahiri suskundur. Ama melekûtları hem Peygamber'i, hem de İmamları çok iyi tanımaktadır. Medinetü'l-Maaciz kitabında Masum İmamlar'ın hayvanlarla ilgili birçok kerametleri yer almıştır.

11. DERS

Bütün Övgüler Allah İçindir

"Elhamdülillah" cümlesinde "el" takısının cins için, "lillah" kelimesindeki "lam"ın ise aidiyet için olduğunu söylüyorlar. Yani övgü ve hamdın cinsi, sadece Allah içindir. İster zahirî olsun, ister batınî; ister dünyevî olsun, ister uhrevî, tüm nimetler karşısında hamt ve senada bulunmak Allah'a münhasırdır. Her hayır ve iyilik karşısında yapılan övgü Allah içindir; Allah'a mahsustur. Her kim her ne kadar övgüde bulunursa bulunsun, hamt bizzat Allah'a mahsustur.

İnsan "elhamdülillah" deyince bu, umumî olarak tüm yaratılış düzenine şamil olan bir övgüdür. Güneş, güneşin ışınlarının ulaştığı şeyler, bitkiler, hayvanlar ve beşerin iradî fiillerine kadar tüm nimetler karşısında yapılan hamtlar Allah içindir. Bu umum ve istiğrakın (şümülün) şahidi ise, büyüklerin sözleridir. Meselâ İmam Cafer Sadık (a.s) şöyle buyuruyor:

Babamın (İmam Muhammed Bâkır'ın -a.s-) yüklü bir katırını kaybolmuştu. Babam, "Eğer Allah-u Teâlâ bana bu merkebi geri döndürecek olursa, ona layığına hamt edeceğim." dedi. Birtakım kimseler katırını aramaya koyuldular. Sonunda bularak babamın huzuruna getirdiler. Babam, "elhamdülillah" dedi. Sonra da şöyle buyurdu: "Bu ham-

da bütün hamtları sığdırdım. Allah'ın hamdından hiçbir hamdı terk etmedim."

Evet, "**elhamdülillah**" gerçi kısa bir cümledir, ama siz onun özel ve genel manasına teveccüh ediniz. Bütün övgüler, Allah'a mahsustur. Bütün nimetler O'nundur. Besmeleden sonraki ilk kelime "elhamdülillah"tır. Müslümanlar bunun manasını öğrenmeli, gece gündüz tekrar etmeli ve daimî zikirleri hâline getirmelidir.

"Elhamdülillah"ın mana ve hakikati, tevhid-i efalîdir.

İslâm dini tevhit dinidir. Her Müslüman, her hayır ve nimetin kendisine ulaşmasını ve her şerrin kendisinden uzaklaşmasını Allah'tan bilmelidir. Beşerin ihtiyarî fiillerinde ortaya çıkan tüm hayırlar da, hakikatte Allah'tandır. Meselâ zahir hasebiyle tabip doğru teşhis etmekte ve ilaç yazmaktadır. Sonunda da hasta iyileşmektedir. Şimdi, bu hastaya şifa veren tabip midir yoksa ilaç mı? Hiçbirisi... Zira her ikisinin de tersini gösteren örnekleri vardır. Yani bunun hilafı da duyulmuş ve görülmüştür. Eğer Allah tabibe akıl vermeseydi, hafızası olmasaydı, nasıl teşhis edebilirdi? Eğer ondan hafızasını alacak olursa, tüm dert ve dermanları unuttur. Ancak Allah isterse, doktor doğru bir şekilde teşhis edebilir.

Senin müşkülünü halleden, elinden tutan ve seni kaldıran bir insana da, eğer Allah güç vermemiş olsaydı ve kalbine merhamet duygusunu koymasaydı, seni kaldıracabilir miydi? O hâlde bil ki, Allah sana nimet ihsan etmiştir. Her nimeti, her ne kadar vasıta olursa olsun, Allah'tan bilmelisin. Müslüman bazen bu yüzden şirke düşmekte, ama bunu kendisi de anlayamamaktadır. Nimetleri sebeplere (vasıtalara) dayandırmakta ve sebeplerin müsebbibini unutmaktadır. Bir bahçeye girdiğinde veya güzel kokulu bir gülü gördüğünde, "tabiata baksana neler ya-

ratmış!" diyor. Tabiat mı yaratmış? Tabiatın şuuru mu var? Tabiat nedir? Kendi kendine mi böyle olmuş? Her mevcut, mahlûk ve mümkün olan şey, şuur ve hikmet sahibi bir yaratıcıya muhtaçtır.

Tatlı bir karpuz yiyince "tabiat neler yaratmış!" diyor. Tabiat kelimesi nedir? İdrak ve şuur sahibi birini bulmak gerekir. Bu onun işidir deyiniz. Acaba karpuz kendiliğinden mi böyle tatlı olmaktadır? Bir tek çekirdekten, bunca karpuz vücuda gelmekte ve kendisi de yüzlerce çekirdek vermektedir.

"Tevhid-i Mufazzal" diye meşhur olan hadiste, İmam Cafer Sadık (a.s) şöyle buyuruyor:

Karpuz ve kavun ağır olduğundan saplari da yoktur. Ceviz ağacı gibi gövdesi olsaydı ve karpuz da onun dallarına asılı bulunsaydı, dalları kırılır ve ağırlığına tahammül edemezdi. Bu yüzden yer üzerinde yetiştirilmektedir.

Hadisin başka bir yerinde şöyle buyurmaktadır:

İyice düşün, baksana yazın sıcak olduğundan ve insan da susadığından, meyve olarak kavun ve karpuz yaratılmıştır. Ama kışın hava soğuk olduğundan insan az susamakta ve suya az ihtiyacı olmaktadır. Ama yazın insan çok susamaktadır. Bu yüzden her mevsime uygun meyveler yaratılmıştır.

"Her nimeti için Allah'a hamdolsun!"

Bazı Müslümanların farkına varmadan nasıl şirke düşüklerini beyan etmeye çalıştım. Bu yüzden karpuz görünce "Tabiat neler yaratmıştır!" demeyesin. Tabiat nedir ki, bunca şeyi yaratabilsin?

Gül ve güzel kokuları görünce, "Tabiat neler yaratmış!" diyerek küfre düşmemelisin. Veya kendin gibi olan başka bir yaratığı övmemelisin. Hamt ve sena Allah'a münhasırdır. Kur'ân-ı Kerim'de şöyle buyrulmaktadır:

Gemiye bindiler mi din hususunda yalnız O'nu tanıyarak ihlâsla Allah'ı çağırırlar. Fakat onları karaya çıkarıp da kurtardık mı o zaman derhal şirk koşarlar.¹

Cahil ve nankör insan, denizde gemisi tufana kapılıncaya hemen Allah'ı çağırmakta ve "Ya Allah!" demektedir. Özellikle de motorun çalışmadığı ve geminin rüzgârla hareket etmek zorunda kaldığı zamanlar. Ama Allah onları kurtarıncaya ve sağ salim gemiden indirince, "Ne de güzel bir rüzgârdı, ne de ilginç bir hadiseydi!" derler. Tek bir defa olsun, "Allah'ım, bizleri denizin dalgalarından kurtardığın için şükürler olsun!" dememektedirler.

Denizdeyken muvahhit, sahilde ise müşrik oluyorsun! Rüzgâr mı seni kurtardı, yoksa Allah mı?

Birçok şahıs yataklara düşünce, "Ya, Rabbi", "Ya Allah" diye inlemektedir, iyileşince hemen "Falan doktor imdadıma yetişmeseydi, şimdi çoktan ölmüştüm" veya "Eğer falan şahıs bana bakmasaydı, şimdi ölmüştüm" demektedir. Her şeyden söz etmektedir. Hatırlamadığı tek şey ise Allah'tır. Hâlbuki "elhamdülillah" demesi gerekirdi. Allah'tan başkasına (doktor, ilaç, para, falanın yardımı vs.) hamdetmemesi icap etmektedir. Zira birçok hastalar aynı hastalığa yakalandığı hâlde, iyileşemeyerek kabirlere girdiler. Hâlbuki doktor ve ilaçları da aynıydı.

Şifa verenin sadece Allah olduğunu anlaman için aksi durumlara da teveccüh etmen gerekir. Daha önceleri de söylediğim gibi Şiraz'ın maruf ve meşhur doktorlarından birinin oğlu tifo hastalığına yakalanmıştı. Ama doktor yanlış teşhiste bulunarak ona sıtma ilaçları verdi. Sonunda da oğlu öldü. Zira Allah, doktorun doğru teşhis etmesini iste-

---

1- Ankebût/65

memişti. Allah istemedikçe ne doktor doğru teşhis edebilir, ne de ilaçların bir tesiri olur.

Şifa bulunca müşrik olmamaya dikkat et. Yataklara düşünce "Ya Allah, Ya Rabbi" diye inliyordun; şimdi de "el-hamdülillah" de.

Her nimetin şer ve afetten korunmasının çaresi Allah'a hamdetmektir. Her hasta iyileşince, her fakir zengin olunca, "elhamdülillah" demelidir. Bâtinî nimetler de böyledir. Bağışlanan ve tövbe tevfiği elde eden her günahkâr "el-hamdülillah" demelidir.

Hamdolsun verdiği her nimetlere... Hamt O Allah'a ki, nimetlerini sayanlar, methine ulaşamazlar ve cehdedenler hakkını eda edemezler.

Bu bahsimizin tekmili için gerekli meseleleri de arz edeyim ki, tevhidimiz sabit ve sağlam olsun. Kendin kendini, Allah'tan başka hiçbir kimseyi müstakil bir şekilde övmemeye alıştır. Müşrik olmam diye kendini avutma. Müstakil bir şekilde başkalarının da seni övmelerine razı olma. Bu şirktir. "Elhamdülillah" ile çelişmektedir. Kendini bu hususta eğitmelisin. Övgü ve hamt, iyilikler karşısında methetmek demektir. Eğer bir iyilik yapar da "Ben böyle yaptım" dersin veya "Falan şahıs şu iyilikleri yaptı" diyerek müstakil bir şekilde onu övecek olursan, Allah'ı unutmuş olursun. İnsanın Allah'ı unutarak müstakil bir şekilde birini övmesi ise, şirkin bir mertebesidir. Hatta bu övgü kemaller karşısında dahi olsa... Bu âlimdir, şu bilgin-dir gibi...

Bu övgüler müstakil ve Allah'tan bağımsız bir şekilde olursa şirktir. Aksi takdirde sakıncası yoktur. İmam Cafer Sadık'tan (a.s) şöyle rivayet edilmiştir:

Birisi, falan şahıs olmasaydı ben ölmüştüm derse bu şirktir.

Bunun hakikati küfürdür, Zira Allah'ı unutmaktadır. Hatta birisi babası hakkında da böyle diyecek olsa şıktır.

Sahip olduğunuz nimetlerin hepsi Allah'tandır. Sakın Allah'ı unutmayasınız. O'nun yerine başka birini ilâh edinmeyesiniz. "Ben onu kurtardım" veya "Falan şahıs onu kurtardı" demeyesin. Bir mahlûka bu işte üstünlüğü verecek olursan helâk olursun. Nitekim İmam Cafer Sadık (a.s) sözünün sonunda *"Eğer kul, 'Allah bana yardım etmeseydi ve falan şahsı imdadıma yetiştirmeseydi, helâk olurdu.' derse, bunun sakıncası yoktur."* buyurmaktadır.

Kendine nispet ederek, "Allah bana tevfik verdi de böyle yaptım" veya "Falan şahsa Allah tevfik verdi de şöyle yaptım" diye söyle. Allah'ı unutan bir kimseye yazıklar olsun! Yüce Allah'a mahsus olan sena "elhamdülillah"tır. Bunu Allah'tan başkası için kullanmak, yani "elhamdu ligayrilah" (hamt Allah'tan gayrisi içindir) demek küfürdür.

Eğer methetmek istersen, doğrusunu söyle. "Allah falan şahsa yardım etti de bu kitabı yazdı, cami yaptırdı, hastayı tedavi etti..." demelisin. Doktor iyileştirdi diyerek, Allah'ı unutmamalısın. Mahlûkun kendiliğinden hiçbir şeyi yoktur. Yarar ve zarar onun elinde değildir. Eğer tabibin kendisi şifa veriyorsa, kendisinin hasta olmaması gerekirdi. Ölümünü ertelemesi icap ederdi. Veya övdüğün şu zengine baksana, sonunda çırılçıplak soyarak kabre koyacaklardır onu...

Tarihte yazıldığı üzere sultanlardan biri, kefensiz olarak gömüldü. Tarihte de "kefensiz ölen sultan" diye anılmaktadır. Zahiren Sultan Harezmsah olması gerekir. Odukça muktedir bir sultan imiş... İzzet dönemi sona erip de savaşta yenilince, ordusundan ayrılıp adalardan birine gidiyor. Orada hastalanıyor, sonunda da ölüyor. Bir müddet

sonra birkaç şahıs tarafından cesedi bulunup kefenlenmeden toprağa gömülüyor. Bunlardan ibret almak gerekir.

Allah'ı unutmayınız. Sadece bela ve musibet anında "Allah!" demeyiniz. Daima hayrın sadece Allah'ın elinde olduğuna inanmalısınız. Var olan hayırların tümü, O'nun yed-i kudretindedir. O'nun her şeye gücü yeter. O isterse her müşkül hallolur. Her zorluk onun nezdinde kolaydır.

Ey nezdinde zorluklar kolay olan kimse!

Sizlere bir de İmam Ali Naki'nin (a.s) bir kerametini nakledeyim. İmam Ali Naki'nin kuyumcu bir komşusu vardı. Abbasî halifesinin veziri, onu huzuruna çağırarak kıymetli bir yüzük taşı ona verip altınla kaplamasını istedi. Kuyumcu da onu alarak kaplamak isterken çekiç darbesiyle kıymetli yüzük taşı ikiye bölündü. Bu yüzük taşı kırılınca, asıl değeri de kaybolmuş oldu. Kuyumcu üzülerek İmam Ali Naki'nin (a.s) yanına vardı ve durumu açıkladı. İmam, *"Allah kadirdir. Sakin ol. Ümitsizlenme. Her zorluk Allah'ın yed-i kudretinde kolaydır."* diyerek ona nasihat ve tavsiyede bulundu.

Bilahare vezir tekrar kuyumcuyu huzuruna çağırtdı. Kuyumcu da vasiyetini ederek vezirin huzuruna vardı. Vezir ona şöyle dedi: "Ben bu yüzüğü hanımlarımdan biri için yaptırmak istiyordum. Ama benim iki hanımım vardır. Bunu duyan diğer hanımım da aynı yüzükten istiyor. Bende bu yüzükten başkası olmadığından senden mümkünse bu yüzük taşını ikiye ayırmanı ve her birine bir yüzük yaptırmayı istiyorum. Böylece sana bol miktarda para da vereceğim." Kuyumcu ise, "Bu zor bir iştir; ama sizin talihinize kaldı; belki de olabilir." dedi. Sonra da birçok miktarda para alarak İmam'ın huzuruna vardı ve ona teşekkür etti. Dolayısıyla insan daima Allah'a güvenmeli ve ümidini kesmemelidir.

Nehcü'l-Belâğa'da da İmam Emirü'l-Müminin Ali (a.s) şöyle buyuruyor:

Sadece Rabbinize ümit bağlayın ve sadece günahlarınızdan korkun.

Bu hikmetli sözleri büyük zahmetler neticesinde öğrensen bile çektiğin zahmetler boşa gitmemiştir. Hz. Ali'nin vasiyetini unutmayın ey müminler! Allah'tan başka hiç kimseye ümit bağlamayın. Nimet ve hayırlar O'nun elindedir. O'ndan isteyin tüm ihtiyaçlarınızı.

Hiç kimse ve hiçbir şeyden de korkmayın. Günah işlemekle Allah'ın emrine muhalefet etmekten korkun. Sakın fakirlikten korkmayasınız. Hastalıklardan korkmayasınız. Hatta hiçbir zorluktan da korkmayın. Allah'a inanan bir insan neden korksun ki? Evet, Allah'a muhalefetten korkmalısın. Zira O'nun nazar-ı lütfünden düşebilirsin. O hâlde günahlarından kork. "Günahlarımın bağışlanıp bağışlanmadığını bilmiyorum" de. "Cehaletlerim, nankörlüklerim ve şirklerim ıslah oldu mu, olmadı mı bilemiyorum" diye yakın.

Hz. Hüseyin'in (a.s) son veda konuşmasında da bu hakikat vardır. Çocuklar ve hanımlar etrafını sarıp da "Bizleri Medine'ye geri gönder. Bu çölde bu düşman topluluğu içinde ne yaparız?" deyince, Hz. Hüseyin (a.s) bir tek sözle onları ümitlendirdi. Tevhit dersini Hz. Hüseyin'den almalıyız. Hz. Hüseyin (a.s) onlara şöyle buyurdu:

Hepinizi Allah'a emanet ediyorum. O en iyi vekildir.

Allah da onun ailesini çok iyi korudu. Aksi takdirde bu, şereften yoksun düşmanlar bir kişiyi diri bırakmazlardı. Öyle düşmanlar ki, süt emen çocuğa bile merhamet etmemiş, öldürmekten çekinmemişlerdi...

12. DERS

Astronomi ve Anatomi İlmini Bilmeyen Kimse Kâmil Olamaz

Bazı bilginlerin zahmetlere katlanarak yaptıkları tahkik ve araştırmaları sonucunda ilerleyen ilimlerden biri de, astronomi ilmidir. Astronomi ilmi, âlemlerin Rabbini tanıma da oldukça etkilidir.

İbn Sinan'ın dediği gibi: "Heyet (astronomi) ve teşrih (anatomi) ilmini bilmeyen kimse Allah'ı tanımak hususunda acizdir." Üst âlemden, kürelerden, sonsuz fezadan ve hakeza kendi bedeninin yapısından haberi olmayan bir kimse, Allah'ın azametini nereden anlayabilir?

"Ey azameti göklerde olan Allah'ım!" Önceden âlemin dokuz felekten ibaret olduğunu zannediyorlardı. Yalnızca Ay, Merih, Güneş vs. Ama bugün güçlü teleskoplarla gökleri tarayanların bizzat kendileri bilmedikleri şeylerin, bildiklerinden çok çok daha fazla olduğunu itiraf ediyorlar.

Arapça bir kelime olan "Mecre" Kehkeşan ve Samanyolu demektir. Bazen kuzeyden güneye doğru uzandığı görülen çizgiye Arapçada "mecre" denmektedir. "Mecre" su yolu manasına gelen "mecra" kelimesindedir. Yani suyun yeryüzünde hareket etmesi gibi yukarıda da beyaz bir çizgi göze çarpmaktadır. Türkçe ise Samanyolu denmekte-

dir. Arabayla saman getirdiklerinde yol boyunca arabadan dökülen samandan adeta bir yol vücuda gelmektedir.

Bu Samanyolu'nda Allah bilir kaç milyon yıldız vardır. Her Samanyolu'nda milyonlarca yıldız olduğunu söylüyorlar. Bizim Samanyolu'nda 150 milyon yıldız vardır. Şu ana kadar yaklaşık iki bin Samanyolu keşfedilmiştir. Yaklaşık beş yüz milyon Samanyolu'nun daha keşfedilmesi mümkündür. Her Samanyolu'nda ise milyonlarca yıldız vardır. Samanyolu'nda yer alan yıldızlardan biri de güneştir. Güneş, Samanyolu'nda yer alan yıldızların ortancısıdır. Güneş oldukça yaşlı bir yıldızdır. Nur ve ışınları gün geçtikçe azalmaktadır. Yerküresi de güneş sistemine ait bir gezegendir. Güneş sistemi milyonlarca Samanyolu manzumesinden sadece biridir.

Bir avuç toprağın (insanın) bu varlık âlemleriyle ne nispeti olabilir? Allah'ımızın daimî cömertliği, sabit keremi ve sürekli bir infakı vardır. İnfakından biri de bu güneşidir. Eğer yeni ilimleri mütalaa etmişseniz bilirsiniz ki, her gün güneş küresinin 450 bin tonluk bir miktarı ısı ve ışığa dönüşmektedir. Yıllarca etrafına ışık saçmakta ve manzumesine ışık göndermektedir. Bu infak miktarı gerçekten de ilginçtir. Başmakalelerden birinde "Güneşin cömertliği" diye yazıldığını okuyunca tebessüm ettim. Güneşin kendiliğinden sahip olduğu neyi var ki? Böyle nur ve hararet saçan Allah'tır. Hararetinden denizler buharlaşmakta, bitkiler yeşermekte ve hayvanların bedeni sağlam ve düzenli hâle gelmektedir.

Her yıl bilmem kaç milyon besin maddesi yerküreden ağaçların köklerine ulaştırılmaktadır. Böylece kök, sap, dal ve meyveler vücuda getirmektedir. Bu toprak vasıtasıyla bitkilerin büyüme ve gelişme maddeleri artış kay-

detmektedir. Denizin milyarlarca ton suyu buharlaşarak bulutları oluşturmakta ve bu bulutlardan da yağmurlar vücuda gelmektedir.

Ölü topraklar sulanmakta ve kurumuş bitkiler yeniden hayat bulmaktadırlar. Yıl boyunca milyarlarca yaprak, ot ve taneler hayvanlara yem olarak verilmektedir. İnek ve koyun gibi süt veren hayvanlar da milyonlarca ton süt infak etmektedir. Tabii ki eti de işin cabası...

Bütün bunlar Allah'ın insanlara infakıdır. Her gün milyonlarca balarısı Allah'ın sofrasından yemekte ve tatlı bal-lar yapmaktadır.

Allah-u Teâlâ'nın bütün bu infaklarından hiçbirisi, O'nun ilâhî ve ezeli ebedî makamına lâıyk bir infak değildir. Bunca maddî nimetlerin infakının, Allah'ın yüce makamıyla münasebeti yoktur. Zira hepsi de fanidir. Güneş ve yer vasıtasıyla verdiklerinin tümü fanidir. Giyecek ve yiyecekler yok olucudur. Allah'ın ebediyet makamıyla münasebeti olan infak ise ebedî infaklarıdır.

Sonsuz nimetler, ebedî ihsanlar ve sınırsız bağışlar ise, sadece insana münhasırdır. Zira insan dışındaki tüm hayvanlar, fani ve yok olucudur. Baki kalacak olan ise, Allah ve insanın ruhudur. Allah sizleri ebedîlik için yaratmıştır. Daima olmanız için vücuda getirmiştir.

Sizler beka için yaratıldınız; fena için değil.

Orada artık ölüm söz konusu değildir. Ölüm bedene aittir, ruha değil. İnsan anne karnında dört aylıkken ruha kavuşmakta ve sonra da hâliyle ruhu tekâmül etmektedir. Ölüm beden içindir. Hayvanî cihet yok olmaktadır. Ama insanın ruhu da, Allah'ın bekasıyla bakidir. Ölüm anında mümine şöyle hitap edilir:

Ey mutmain (iyiden iyiye inanmış, şüpheden kurtulmuş) can, dön Rabbine O'ndan razı olarak ve rızasını kazanmış bulunarak.¹

Bedenin ölmesi, ruh hayatının kemalinin evvelidir. İnsanın nefs-i natikasının ilk visalidir. Allah'ın ebedî infaklarına ulaşmanın başlangıcıdır. O hâlde Allah'ın ebedî infakları sadece insan içindir. Zira Allah insanı mükerrem kılmış, yüceltilmiştir.²

Güneş, yer ve benzeri infaklar, Allah'ın maddî infaklarıdır. Ama ebedî infakları, sonsuz rahmetleri ve daimî nimetleri sadece insan içindir. Ölüm sonrasında mümin tamamıyla rahmet ve güzellik içinde bulur kendini.

İmam Zeynelabidin (a.s), Ebu Hamza Sumalî duasında şöyle buyuruyor:

Ya Rabbi, seninle görüşmede rahatlık, kurtuluş ve keramet karar kıl. Allah'ım, bizim ölümümüzü rahatlığımızın başlangıcı kıl.

Allah'ın insan için olan ebedî nimetleri, ölüm ve sonrası içindir. Fakat bu ihsanlara nail olmak için, insanın bir istidat ve hazırlık içinde bulunması gerekmektedir. Ama genellikle insanın Allah'ın azim ihsanlarını kabule istidadı yoktur. Ne yazık ki istidat ve kabiliyetin olması gerekmektedir. Hazırlık ise, insanın Allah'ın kendisine verdiği kuvveleri O'nun yolunda kullanmasıdır. Böylece büyüdükçe ruh genişliğine kavuşsun ve mutlak azim olan Hak Teâlâ'dan (c.c) azamet elde etsin.

Allah ile alışverişte bulunan insan büyüktür. O, gayb âlemiyle irtibat kurmuştur ve Allah'ı her yerde hazır ve nazır olarak görmektedir. O ilâhî saltanat, mert insanlarındır.

1- Fecr/27-28

2- İsrâ/70

Mertlik ise infaktan hâsıl olmaktadır. Allah'ın sana verdiği beden, mal ve diğer nimetleri O'nun yolunda harcayacak olursan, büyüsün ve o ebedî ihsanlara nail olursun.

Allah'a borç verecek olan kimdir? Eğer büyüme ve Allah'ın o ebedî ihsanlarına kavuşmak istiyorsan, sana verdiği bu fani şeyleri ver ve baki şeyleri al. Meselâ Allah hepimize dil vermiştir. Ama bu emanettir. Bir gün gelecek ki, bu dilinle her ne kadar kelime-i tevhidi söylemek istesen de söyleyemeyeceksin. Ama şu anda konuşabiliyorsun; o hâlde Allah'ın razı olmadığı şeyleri söyleme. İşte bu, Allah'ı hesaba katarak hareket etmek demektir. Mümkün merteye iki kişinin arasını ıslah etmeye çalış.

Araları bozulup da geçinemeyen karı kocanın arasını ıslah et. Sakın dilini şeytanlık yolunda kullanarak ortalığı ateşe vermeyesin... Hayırdan başka bir şey deme. Dilini Şeytanın hizmetine verme. Hiç kimsenin ayıbını araştırma. Dilini Allah'a borç ver. Ayıpları örtmeye çalış. Kimseye iftira etme! İnsan bu diliyle Allah ile ne kadar da çok alışverişte bulunabilir? Dilini Allah yolunda kullanabilen kimdir? Hakeza göz de böyledir.

Acaba gözünü kimin hizmetinde kullanıyorsun? Gözünü Rahman'a mı, yoksa Şeytan'a mı borç veriyorsun? Kalbini nasıl? Kalbini Allah'a mahsus kılmalı, Allah ve Allah'ın velilerinin muhabbetiyle doldurmalısın. Peygamber (s.a.a) şöyle diyor Rabbine:

Allah'ım, Hasan ve Hüseyin'i sev ve onları seveni de sev!

Allah'a hamt ve şükürler olsun ki bizler, Hasan (s.a) ve Hüseyin'i (a.s) sevenlerdeniz. Dolayısıyla da onların şefaatine nail olmamız ümit edilir...

13. DERS

Bismillahirrahmanirrahim

Allah'ım! Bizim musibetimizi, dinimizde karar kılma!...

Maddî Musibetlere Tahammül Etmek Kolaydır

Bela bazen mala, bazen bedene ve bazen de insanın yakınlarına nazil olmaktadır. Malı kayboluyor veya çalınıyor. Bedeni hastalanmakta, zarar görmekte, arabasıyla kaza geçirmekte, bedenine musibet nazil olmakta ve bazen de akrabalarından biri hastalanmakta veya ölmektedir. Bütün bunlarım hepsi arızî musibetlerdir.

İmam (a.s) dua ederken bizlerden şöyle dememizi istiyor: *"Ya Rabbi, dinimiz musibete uğramasın."* Malımı yitirsem de ne önemi var? Çıplak doğduk ve çıplak olarak da gidiyoruz. Evin mi yanmış; ne önemi var? Hastalanınca da bilahare ya ilaçla iyileşir veya ölürsün, o zaman da rahat olursun.

Zorluk ve bela insanı musibettede kılmamalıdır. Zira bunların hepsi de fani ve yok olucudur. Hatta göz kör olur veya zayıflarsa, yine de geçicidir. Bedene nazil olan musibet de önemli değildir. Ne yazık ki, din musibeti öyle değil... "Dinim aşınmasın." Ramazan ayım geçen yılki gibi olmasın. Kalbim geçen yıl Allah'a teslim ve muti idi; ama bu yıl nasıl? Din musibetinden sakının. İnsan Allah'tan uzak düşmektedir.

Gerçek musibet budur. Bir farzın kazaya kalmış veya bir günah işlemişsen, hakikî bela budur.

Gerçekten de Ehlibeyt İmamları hakikatleri nasıl da dua diliyle bizlere öğretmektedirler! Bazıları duaları sevap için okuyorlar. Elbette duanın sevaplarını inkâr etmiyoruz. Ama duanın ehemmiyeti; duanın metni, dua haleti ve o manayı Allah'tan istemektir.

"Allah'ım musibetimizi dinimizde karar kılma!" Ya Rabbi, dinim aşınmasın. İmanım zayıflamasın. İnsanın dünyada ocağının sönmesi ve evinin yıkılması, zor ve önemli bir hadise değildir. İnsanın ahiretteki evi yıkılmasın, ocağı sönmesin, yeter. Peygamber efendimiz (s.a.a) Şabanî Hutbesi'nin sonunda şöyle buyuruyor:

Ya Ali, bu mübarek ayda, sakalını başından dökülen kanlarla boyayacaklar.

Ali (a.s), "*Acaba dinim sağlam kalacak mıdır?*" diye sordu. Ali (a.s) böyleydi. Bizler ne diyoruz?

Kartalın tüy döktüğü yerde zayıf sivrisinekten ne beklenir?!

Ali (a.s), dini musibet görmesin diye endişe içindeyken bizler ne diyoruz? Peygamber (s.a.a) ona, "*Evet dinin sağlam kalacaktır.*" deyince çok sevindi ve rahatladı. Bu mukaddime, arz etmek istediğim netice içindir.

Çoğu Müslümanların algılamadığı ve son zamanlarda İmam Zeynelabidin'in (a.s) duasında rastladığım dinî musibetlerden biri, Allah'tan başkasına hamt ve şükretmektir. Başkasını övme, dinde musibettir. Eğer bir insan, müşkülünü halledecek olursa, imanını kaybetmekte, küfre düşmektedir. O şahsı müessir görüyor ve övüyorsun. Başkasına sena edince, dini yıpranmaktadır. Elhamdülillah demesini batıl kılmaktadır. "Hamt falan şahsa ki, işlerimi yaptı" demektesiniz. Hâlbuki "Hamdolsun Allah'a ki, falan şahıs vasıtasıyla işlerimi düzeltti" demen gerekir.

Sahife-i Seccadiye'nin "Mekarimu'l-Ahlâk" duasında da ilginç cümleler yer almıştır. İmam Seccad (a.s) şöyle buyuruyor:

Allah'ım, ben mahlûkattan birine el açmadıkça dilenci sayılmam. Eğer böyle yapacak olursam, o şahıs ya işlerimi yapar, ya da yapmaz. Eğer becerecek olursa, onu sena etmeye müptela olurum ve onu överim. Bu ise tevhitte uyuşmamaktadır.

Elbette insanlara teşekkür etme de demiyor. Mahlûka da teşekkür etmek gerekir. Ama Allah'ı da unutmaman gerekir. Sana verdiği parayı da eğer Allah istemeseydi veya ona vermeseydi, nereden sana verebilirdi? Hâlbuki birçok benzeri şahıslar, varlıklı oldukları hâlde vermemektedirler.

Bir yere kadar vasıtaya da teşekkür etmek gerekir. De ki: "Allah sana bereket versin, seni mükâfatlandırsın. Allah seni hayra vesile kıldı..." Yoksa mahlûk nedir ki, müessir ve müşkülli halleden olsun? Ama müstakil bir şekilde mahlûku övecek olursan, dinine musibet nazil olmuş demektir. Birinden bir şey istediğimde bana vermeyince hemen onu eleştiriyor ve kınıyorum. Ama işlerimi yapınca da hemen teşekkür ediyorum.

Birçok düşmanlık, hicran ve darılmaların kaynağı da budur. Muhataptan beklediğinin aksini görünce darılmakta, ayrılmaktadır. Bu da dinin musibetidir. Zira eğer Allah, işlerinin bu şahıs vasıtasıyla olmasını isteseydi olurdu. Ama Allah böyle bir hayrın onun vasıtasıyla yapılmasını istemedi. İşler Allah'ın elindedir.

Tehlike önemlidir. Zira mahlûku övmek veya kınamak bazen dine zarar getirmekte ve dinî açıdan felaketzede kılmaktadır insanı. İnsan Allah'a hamdedeceğine mahlûka hamdedecek olursa, dininden olur. Kınama hâlinde de işlerinin olmamasının sebebinin Allah'ın istememesi olduğunu inkâr etmiş olmaktadır.

Allah'ım, Muhammed'e ve Âl'ine rahmet gönder. Haysiyetimi, kudretliliğinle kuru ve makamımı fakirlikle alçaltma ki, rızkımdan yiyenlerden rızık talep edeyim ve şer kullarımdan ihsan dileyeyim. Böylece de bana verenleri (bahşişte bulunlar) övmeye, esirgeyenleri ise kınamaya müptela olayım. Hâlbuki gerçek velinimet sensin, onlar değil.¹

Senin işlerini yapan şahsı hakikatte Allah muvaffak kılmıştır. Sana itina etmeyi de Allah muvaffak kılmamıştır. Bilahare perde arkasında bu hakikat vardır. Mahlûku övmemek ve yermemek gerekir. Mahlûku müstakil görmek şirkittir. İşlerini yapmayınca Allah onu muvaffak kılmadı diye ona acıman gerekir. Ona düşman kesilmemelisin.

"**Elhamdülillah**", yani her nimet ve kemal karşısında mutlak hamdüsena Allah'a mahsustur.

"Elhamdülillah" cümlesinin hemen ardından üç sıfat zikredilmiştir. Bu sıfatlar Allah'a hamdetmenin neden gerekli olduğuna işaret etmektedir. Yani "Niçin hamt Allah'a mahsustur?" Zira Allah, âlemlerin Rabbidir, Rahman ve Rahim'dir, din (ceza) gününün sahibidir.

Eğer bu sıfatlar açıklığa kavuşacak olursa, hamdın Allah'a mahsus olmasının sebebi de anlaşılabilir olur. İmanın temel esası tevhitir. İman tevhit üzere kuruludur.

"**Rabbü'l-âlemin**", âlemdeki varlıkları kemale ulaştıran demektir. Kundaktaki çocuğun kemali büyümesidir. Anlaması, yürümesi, yemesi, kuvvelerinin kâmil olması, rüşte ermesidir. Her mevcudun terbiyesi istenen kemale ermesidir.

Tohumun kemali yeşermesi, dal budak salması, meyveye durması ve yeniden tohum vermesidir. Her şeyin terbiyesi, kemal yolundaki seyridir.

1- Sahife-i Seccadiye, "Mekarimu'l-Ahlâk" duası

"Âlemîn", "âlem" kelimesinin çoğuludur. Ortak özelliği olan şeylerin topluluğuna "âlem" denmektedir. Bitkiler âlemi, hayvanlar âlemi, madenler âlemi, insanlar âlemi, aşağı âlem, yukarı âlem vb. Bazen de küllî ve genel olarak "ulviyat" ve "sufliyat" denmektedir. Bazen de her küreye ve bazen de Samanyolu'na "âlem" denmektedir.

Âlemlerin belli bir sayısı yoktur. Bazen on sekiz bin, bazen bir milyon, bazen bir milyar, bazen dokuz yüz bin, bazen yetmiş sekiz bin âlem var denilmesinin sebebi, ölçünün farklılığı sebebiyledir. Yani âlemlerin sayısı, âlem olma ölçüsünün ne olduğuna bağlıdır.

Bütün bunlar mülk ve hissedilen âlemlerdir. Eğer his ötesi ve görülmez varlıkları da hesaplayacak olursak, hissedilen âlemlerin sayısının birkaç katı olur. Görülmeyen şeyler daha fazladır. Melekler, şeytanlar ve cinlerin de âlemleri vardır. Üst âlemleri melekler doldurmuştur. Bazı meleklerin safı doğudan batıya kadar uzanmaktadır. Hepsi de Allah'ın yaratığıdır. Allah bilir, her lahza ne kadar melek yaratmaktadır.

Allah, âlemlerin Rabbidir. En küçük bitkiden tut yukarılara kadar, saplı sapsız, dikenli dikensiz, yemişli ve yemişsiz tüm bitkilerin birer âlemi vardır. Hepsinin de terbiye edicisi Allah'tır.

Allah tane ve çekirdekleri çimlendirip çatlatandır.¹

Çiftçinin toprağa saçtığı şu tanelerin rabbi ve terbiye edicisi kimdir? Toprağın altına giren tohum nasıl ikiye ayrılmaktadır? Bir bölümü yerde kalmakta, diğer bölümü ise yeryüzüne çıkmaktadır. Nohut ve mercimeğin terbiye edicisi de Allah'tır. Meyveleri kim yaratmaktadır? Yedi-

---

1- En'âm/95

kudretine baksana neler yaratmış! Hurma çekirdeğini o sertliğine rağmen ikiye yarmaktadır. Hurma çekirdeğini yaran, Allah'ın terbiyesidir. Hurma ağacını büyüten, dal ve yaprak veren, sonra da salkım hâline getiren Allah'tır. Nasıl da kurumuş üzüm ağacından üzümler yaratmaktadır. Bahar mevsiminde bu kurumuş dallar nasıl da yeşermekte ve sonra da küçük ve ekşi koruklar vücuda gelmektedir. Nasıl da Allah'ın terbiyesi onun kemiyet ve keyfiyet açısından hareketini idare etmektedir. Koruk yavaş yavaş tatlılaşmakta ve o küçük taneler büyümektedir. Bu tatlılık nereden geldi? "**Âlemlerin Rabbine hamdolsun!**"

Âlemlerden biri de bitkiler âlemidir. Meyve ve yiyecekler âlemidir. Hamda lâıyk olan da bütün bu âlemlerin Rabbi olan Allah'tır. Kime hamdetmek gerekir? Vasıtaya mı, yoksa alıp da sana veren kimseye mi? Yoksa yeraltındaki tohumu bu mertebeye çıkarana mı?

Allah'ın hangi terbiyelerini arz edeyim? En iyisi güneşi ele alayım... Yeni heyet (astronomi) ilminde yer ve sair manzume kürelerinin terbiye kaynağı olan güneş hakkında ilginç nükteler zikretmektedirler. Güneş merkezinde yetmiş milyon derece sıcaklık olduğunu söylüyorlar. Dünyada sıcaklık yüz dereceyi bulacak olursa, tüm sular kaynamaya başlar. Eğer yetmiş milyon derecelik bir sıcaklığa ulaşacak olursa ne olur? Her gün tam 450 milyon ton hararet güneş merkezinden sair kürelere intikal etmektedir.

Yeryüzü küresi, güneş ailesinden sayılmaktadır. Güneşin hem ısısından, hem de nurundan istifade etmektedir. Eğer güneş ışığından mahrum kalacak olursa mahvolur. Hayat şartları tamamıyla yok olur. Bu hararet, nur ve çekim kuvveti yeryüzü canlılarının terbiyesine sebep olmaktadır. Yer küresinde Allah'ın terbiyesi güneş vesilesiyle hissedilmektedir. 90 milyon mil uzaklıktaki güneşten

dünyaya gönderilen bu hararet, direkt olarak yerküresine ulaşmış olsaydı, bir tek bitki salim kalmaz, hepsi yanardı. Tüm canlılar ateş alırdı.

Allah-u Teâlâ bunu önlemek için bir de atmosferi yaratmıştır. Güneşten gelen hararetin çoğu burada depolanmakta ve yeryüzüne ulaşmamaktadır. Rabbu'l-âlemin nur ve harareti mevcudatın yaşayabileceği bir derecede yeryüzüne göndermekte ve onları terbiye ve idare etmektedir. Eğer bu atmosfer olmasaydı ve güneşin ışınları ve harareti direkt bir şekilde yeryüzüne ulaşıyorsa, her şey ateş alır, hiçbir canlı salim kalmazdı.

Hakeza her gün milyonlarca meteor (göktaşı) diğer kürelerden yerküresine gelmektedir. Takriben üç milyon civarında olduğunu söylüyorlar. O taşları filme de almışlardır. Sürekli yeryüzünü taşıyorlar adeta. Eğer bir engel olmasaydı, tüm yeryüzü darmadağın olurdu. Saniyede elli kilometre hızla hareket etmektedirler. Bir dakikada üç bin kilometre yol kat etmektedirler. Hangi kurşunun böyle bir sürat ve hızı vardır. Eğer bu taşlar direkt olarak yeryüzüne isabet etseydi, tüm yeryüzü delik deşik olur ve hiçbir canlı yaşayamazdı. Gerçekten de Allah'ın terbiye eli, neler yaratmış! Atmosferdeki mezkûr hararet mahzeni, taşları eritmekte, un ufak etmektedir. Bazen göklerde bir yıldızın süratle bir yerden bir yere hareket ettiği ve sonra da görünmez hâle geldiği müşahede edilmektedir. Buna "yıldız kayması" diyorlar. Bu mezkûr göktaşlarıdır ki, atmosferde ateş almakta ve sonra da sönmektedir.

Atmosferi kim böyle yaratmış? Elbette ki, insanı yeryüzünde yaratan ve yeryüzünü onun için bir dinlenme yeri kılan mukaddes zat yaratmıştır. Yeryüzünü emniyet ve huzur yeri kılmıştır. Taşlardan korumuş, yok olmaktan kurtarmıştır. İşte bu yüzden hamdın Allah'a mahsus ol-

duğunun burhanı da açıklığa kavuşmuş oldu. Niçin hamt Allah'a mahsustur? Zira âlemleri terbiye ve idare eden O'dur. Terbiye eli kurtçuktan, güneş sistemine kadar tüm mevcudatı idare ve terbiye etmektedir. Rabbü'l-âlemin olduğu için de akıl hükmünce tüm âlemin O'na hamdetmesi gerekir. Varlık âleminin tümü O'nun mahlûkudur. O'nun, tarafından terbiye edilmiştir.

Kul, Mevla'sından başkasına gider mi? Mahlûk yaratıcısından başkasına sığınır mı?

"Küfe Mescidi Münacatı"nda Hz. Ali (a.s) şöyle buyuyor:

Ey Mevla'm, ey Mevla'm! Sen rabsin (terbiye eden), ben merbub (terbiye edilen)... Merbuba rabbinden başkası merhamet eder mi? Ey Mevla'm, ey Mevla'm! Sen Halik'sın (yaratıcı), ben ise mahlûk... Mahlûka yaratıcısından başkası merhamet eder mi?

Ey terbiye eli benimle olan Allah'ım! Benim Rabbim sensin. Senden başka bir Rabbim yok. O hâlde senden başkasına hamdüsena etmem. Elimi de sadece sana doğru uzatırım. Ben sana muhtacım. İhtiyacımı da sen karşıla...

Kur'ân-ı Mecid'de, peygamberlerin dilinden nakle-dilen duaların hepsi de "Rab" lafzıyla başlamaktadır. O hâlde biz de şöyle demeliyiz: "Rabbim, mürebbim! Eğer sen bana merhamet etmeyecek olursan, kim bana merhamet eder. Günah yükümü kime götüreyim? Kim bu kara yüzümü aklaştırabilir? Ya Rabbi, ya Rabbi, Ra rabbi... Sen bizim Rabbimizsin. Ama ne yazık ki, biz senden başkasına hamediyoruz. Nefsimize ve hevamıza uyuyoruz. Hâlbuki sana itaat etmemiz gerekirdi.

Allah'ım, bizlere vaat ettiğin nimetler hakkı için, bizlere sadece sana hamdüsena etme tevfikini inayet eyle...

14. DERS

Tevhit ve Yalnızca Allah'a İtaat Etmek

Bahsimiz "**İyyake na'budu**" cümlesine gelip dayandı. Yani: Ya Rabbi, ben sadece sana ibadet ederim. Allah'ım, ben sana kul olurum. Senden başka hiç kimseden korkmam ve senden başka hiç kimseye de itaat etmem. Senden başkasına huzu göstermem. Allah'ım, mal nedir? Makam da neyin nesidir? Eş nedir? Biz, muvahhidiz!...

Ya Rabbi, ben sadece sana kulluk etmek azmindeyim. Ama ben tek başıma bunu yapamam. Ben bütün kayıtlardan kurtulup, sadece sana ibadet etme hususunda tek başıma muvaffak olamam. İnsanın bütün evham ve hayallerini terk edebilmesi çok önemli bir meseledir. Muvahhit olmak ve sadece "Allah" demek, çok ağır ve zor bir hadisedir. "Dinim düzelsin yeter. İster dünya düzelsin, ister düzelsesin. Bana sadece dinim lazımdır." demek çok güçtür. Bu bir avuç toprak (insan), böyle diyebilecek olursa, artık sadece Allah'a teveccüh ve iltifat eder. Fani olan her şeyden yüz çevirir. Baki olan Allah'a yönelir. Fani olan şeylere bağlanmak doğru değildir.

Yer ve gökleri yaratan Allah, beni ve tüm mevcudatı da yaratmıştır. Sadece O'na yönelirim. O'ndan başka her şeyden yüz çeviririm. Mal, makam ve şöhretten el çekerek sadece Allah'ın kulu olurum. Ya Rabbi! Senden yardım di-

lerim. Bu önemli mesele sadece senin yardımınla vücuda gelebilir. Bu yardımını daimi kıl. Sen yardım et ki, senin daimî kulun olayım.

Allah'a kulluk çok önemli ve zor bir meseledir. Bu kulluğu devam ettirebilmek ise daha zordur. Denediniz mi, insan birinden öğüt ve nasihat duyunca oldukça güzel ve manevî bir halete girmektedir. Allah'a kulluk etmeye azmetmekte, Allah'tan başkasına bağlılığını kalbinden söküp atmaktadır. Ama eve veya pazara gidince nefis, heva ve şehvetlerin etkisine girmekte ve gaflete dalmaktadır. İnsan tek başına olursa, ne şeytanla, ne de kendi nefsiyle baş edemez. İnsan, tek düşüncesi ahiret ve gayb âlemi olacak bir duruma gelmelidir. Cisim, madde, su, ekmek, kadın ve benzeri şeylere bağlanan bir insanın bütün bu bağlılıkları bir yana iterek, "Allah'tan başka bir ilâh yoktur" demesi için büyük bir himmete ihtiyacı vardır. Yücelik gerektirmektedir. Öyle bir hadde ulaşmalıdır ki, dinini para, eş ve sair şeylerden daha değerli olarak kabullenmeli ve dininin şehvete mağlup olmasına tahammül etmemelidir.

Herkes Allah'ın yardımına muhtaçtır. Peygamber'den tut, bayağı insanlara kadar herkes Allah'ın yardımına mazhar olmadıkça, işlerinde başarılı olamaz. Bir lahza olsun yardım etmez ve onları kendi hâllerine bırakacak olursa, hemen şeytanların hücumuna maruz kalırlar. Şeytanlar asla insanın sağ salim kurtulmasına izin vermezler. Edebildikleri kadar dinine, o da olmazsa dünyasına ve hayırlara ulaşmasına engel olmaya çalışırlar. Kimin gücü kendine, şehvetlerine ve şeytanlara yetebilir?

Hepsinden de kötüsü insanî şeytanlardır. Bir tek vesveseyle işlerini bozar. Meselâ insanın yanına vararak, "Duyduğuma göre sen de hurafelere tutulmuşsun. Hacı hocalarla düşüp kalkıyormuşsun" gibi laflar eder durur.

İşte burada insan yalnız kalır; Allah'ın yardımı ve meleklerin ilhamı olmazsa etkilenir ve yolunu şaşar. Ama ilâhî yardım olursa, bu insandan ve cinden şeytanların vesveselerini etkisiz hâle getirir.

İnsanı muhkem ve sabit kılan irade de, Allah'ın yardımı ile müyesser olmaktadır. Şeytan bizi Allah'tan ve hakikatten ayırmak istiyor. Vesveseler de şehvetler ile uyum içindedir. İnsanın kalbine şüphe sokmaktadır. İnsanın işini bitirmedikçe ondan el çekmemektedir. Sen, "Allah'ım! Sadece senden yardım dilerim. Şeytanlara engel ol ki, vesveselerinden etkilenmeyeyim." diye dua et. Hatta dünyevî şerler karşısında da Allah'tan yardım dilemelisin. Dünyevî şerler de bir iki tane değildir ki? Meselâ evinden çıkıp da dönünceye kadar, başına bin bir bela gelebilir. En azından bir motosiklet sana çarpar da beyin kanamasından ölür gidebilirsin. Velhasıl, her açıdan yardıma muhtacız.

Anlattıklarım ile irtibatlı olarak ve sıkılmayasınız diye rivayette yer alan bir hikâyeyi nakledeyim sizlere. Bu rivayet Biharü'l-Envar'ın 6. cildinde İmam Cafer Sadık'tan (a.s) nakledilmiştir. Rivayetin hâsılı şudur:

Benî İsrail arasında Cerih adında bir abit vardı. Uzlet köşelerinde ibadet ve Allah'ın zikriyle meşgul idi. Ama âlim değildi. Bir gün annesi seslenerek kendisiyle işi olduğunu söyledi. Ama Cerih itina etmedi ve zikrine devam etti. Zavallı annesi gitti yeniden geldi. Rivayette annesinin Cerih'le ne işi olduğu zikredilmemiştir. Ama Cerih yine oralı olmadı. Annesi yeniden gelerek seslendi ve "Cerih, bana baksana, senin yardımına ihtiyacım var." dedi. Ama abit yine itina etmedi ve zikrine, ibadetine devam etti.

Allah insanı cahil abitlikten korusun! Eğer bu zikrin Allah'ın emrine itaat içinse, Allah-u Teâlâ ebeveyne ihsanda bulunmayı, onlara itaat etmeyi emretmiştir. Hatta eğer müs-

tehap bir namazla meşgul iken annesi insanı seslerse, hemen namazını terk etmeli ve annesinin emrine koşmalıdır.

Velhasıl, üçüncü defasında Cerih'in annesi rahatsız oldu ve kalbi kırıldı. Eğer insan annesinin kalbini kıracak olursa, öyle bir ziyan görür ki asla telafide edemez. İnsan için meydana gelen birçok bela ve musibet de, kim bilir belki de anne ve babanın ahıdır. Elbette anne-babanın evladından rahatsız olması, hayatta olmalarına münhasır bir şey de değildir. Eğer evlat anne-babasını vefat ettiğinde anmazsa, berzah âleminde de rahatsız olurlar. O hâlde, anne ve babanızın hayırlarını unutmamaya çalışın. Anne ve babasının vasiyetiyle amel etmeyenin vay hâline!...

Velhasıl Cerih'in annesi de rahatsız olunca şöyle dedi: "Ey Benî İsrail'in ilâhı, sen ona yardım etme ve onu kendi hâline bırak." Yani o bana itina etmediği gibi, sen de ona yardım etme ve itina gösterme. Ertesi gün zinadan hamile olan fahişe bir kadın abidin evinin yanında bir eve taşındı. Doğum yaptıktan sonra da, "Bu, abit kul olan Cerih'in çocuğudur." dedi. İnsanların çoğu zaten tahkik ehli değildir. Her insanın da hâliyle birtakım düşmanları vardır. Bilahare abidin etrafını sararak, "Niçin bu fahişe kadınla zina ettin? Utanmıyor musun?" dediler. Zavallı abit, "Ben asla böyle bir şey yapmış değilim." dedi. Ama avam bundan ne anlar? Çok geçmeden birkaç saat içinde abit kulun fahişeyle zina ettiği haberi dört bir yana yayıldı. Zavallı Cerih'in ibadetgâhına dökülerek sakalından tutup çektiler, yüzüne tükürdüler ve kötü sözler ettiler. "Ey hain, senin iyi bir insan olduğunu zannediyorduk." dediler. Hiç kimse "Gelin de bir araştıralım!" demiyordu.

İşte bu, Allah'ın, insanı yardımsız bırakmasının neticesiydi. Allah yardım etmeyince onlar da istediklerini yaptılar. Zavallı abidi hâkimin yanına götürdüler. Şehir halkı bağırıp

çağırarak meselenin doğru olduğunu söyleyince, hâkim de meselenin doğru olduğuna yakın getirip abidin asılmasını emretti. Eskiden birini asmak istediklerinde, koltuk altlarından bir iple bağlayıp yukarı çekiyor, öylece bırakıyorlardı. O da ya açlık ve susuzluktan veya korkudan ölüp gidiyordu. Şu andaki gibi asıp da bir anda öldürmüyorlardı.

Annesi duyunca, ağlayarak oğlunun yanına koştı. Oğlunu görünce figan etmeye başladı. Cerih annesine şöyle dedi: "Anne niye ağlıyorsun ki? Bu bela, senin bana ettiğin bedduanın bir neticesidir. Sen, 'Allah'ım, onu yardımsız bırak.' diye beddua ettin. Allah da bana yardım etmeyince işte böyle oldu." Oradaki bazı kimseler yeni bir şey duyuyorlardı. İşte Allah'ın lütfüyle bunların aklı başına geldi ve "Cerih, mesele nedir?" diye sordular. Cerih hakikati söyledi. Yavaş yavaş olup bitenler halk arasında yayılmaya başladı. Elbette Allah-u Teâlâ tembih ve tedip ettikten sonra telafi de etmektedir. Zira rahmeti gazabını geçmiştir.

Şimdi de Allah'ın bu abidin durumunu nasıl telafi ettiğine teveccüh ediniz. Oraya toplanan halk, "Eğer yeni doğan bebek senin iffetli olduğuna şahadette bulunacak olursa, biz de kabul ederiz." dediler. Gidip çocuğu getirince, Cerih şöyle dedi: "Ey Allah'ın yaratığı! Allah'ın izniyle kimin çocuğu olduğunu söyle." Çocuk dile gelerek, "Ben falan çobanın çocuğuyum." diye itirafta bulundu. Hâkim durumu öğrenince, yanına geldi ve onu aşağı indirdiler. Kendisine ihtiram gösterdiler. Böylece çektiği zahmetleri de telafi edilmiş oldu. Ama yeterince tedip de edildi.

Bu dünyada kendisinden intikam alınmış oldu. Ama sonradan Allah-u Teâlâ telafi etti. Kendisine yardım etti. Cebbar olan Allah-u Teâlâ onun durumunu yeniden düzene soktu. Böylece Cerih tam bir emniyet ve huzur içinde yerine döndü.

Müslüman dünyevî ve uhrevî tüm işlerinde hâliyle ve diliyle Allah'tan yardım istemelidir. Namazdayken ve oruç tutarken Allah'tan yardım dile. "Allah'ım, hacılara yardım et ki, hac ve umre merasimini sahih ve sadece senin rızan için yerine getirsinler. Eğer Allah yardım etmezse, kim yerine getirebilir? Meselâ şu namaz huşu sahibi olmayan kimseler için çok ağır gelmektedir.¹

Müslümanlar arasında öyle gençler vardır ki, dağları dahi yerinden sökebilecekken, yaz sabahında iki rekât namaz kılmaya hâlleri yoktur. Birçok sıhhatli gençler vardır ki, nefislerini yenerek oruç tutamamaktadırlar. Ama seksen yaşındaki yaşlı ne de kolay bir şekilde oruç tutmaktadır! Birçok şahıslara para için can vermek, Allah yolunda can vermekten daha kolaydır. Ama bazı kimseler de vardır ki, mallarının büyük bir kısmını Allah yolunda infak etmektedirler. Eğer Allah'ın yardımı olmazsa, engeller kendiliğinden ortadan kalkar mı?

Sizlere o zavallının hikâyesini anlatayım: Müminlerden biri mescitte birkaç arkadaşıyla oturmuş sohbet ediyordu. O yılın kıtlık yılı olduğunu ve müminlerin nasıl da darlık içinde bulunduğunu konuşuyorlardı. Bu şahıs sohbetten etkilenince dedi ki: "Bizim evin ambarında çok miktarda buğday var. Gidip fakir fukaraya dağıtacağım." Dostları, "Çok iyi olur; ama eğer şeytan bırakırsa." dediler. Mezkûr şahıs, "Şeytan hiçbir şey yapamaz. Ben şimdi gidip dediğimi yapacağım." dedi.

Eve gidip ambarın kapısını açmak istediğinde karısı önüne çıkarak, "Ne yapmak istiyorsun?" diye sordu. Kocasını, "Bu buğdayların bir miktarını fakirlere vermek istiyorum" deyince, karısı, "Sen delirdin mi? Biz muhtaç hâle

---

1- Bakara/45

geliriz. Bu ortamda herkes evine buğday getirmek istiyor, sen ise evdeki buğdayları halka dağıtmak istiyorsun!" de-yip kocasına engel oldu ve adam mescide geri döndü.

Arkadaşları etrafına toplanarak şöyle dediler: "Bir riva-yette, 'İnsan Allah yolunda bir şey vermek için elini cebine soktuğunda, yetmiş şeytan elinden tutmaktadır.' denmek-tedir. Yoksa bu hadisin mısradaki hâline mi geldin?" Adam, "Benim yetmiş şeytandan bir haberim yok. Ama şeytanla-rın anası bana engel oldu."

Böylece sizlere engelleri de açıklamış oldum. Eğer Allah'ın yardımı olmazsa, engeller ortaya çıkar. Bazen ev-deki kadın hayra engel olur. Bazen çocukların ya da dos-tun veya yabancı bir şahıs sana engel olur. Hepsinden de önemlisi nefis ve şeytanın vesvesesi insan için en büyük engel teşkil etmektedir. Bazen de insanı imanından etmek için, insana temel inançları hakkında vesvese vermektedir. Meğerki Allah'ın lütfü insanın hâline şamil olsun ve onun elinden tutsun. Bil ki, dinî işlerinde de Allah'a muhtaçsın, uhrevî işlerinde de Allah'ın lütfüne ihtiyacın vardır. Bir ri-vayette de Hz. Musa'ya şöyle hitap edildiği yer almıştır:

(Ey Musa!) Yemeğinin tuzunu dahi Allah'tan iste. Eğer Al-lah dilemezse, her yerde bol olan şu tuz bile, senin için kıt olur.

Eğer bu dünyadan imanla gitmek istiyorsan, gerçek bir şekilde, "Sadece senden yardım dilerim." de. Hatta farz iba-detlerini dahi eda etmek istiyorsan, "Allah'ım, sadece sen-den yardım dilerim." de. Eğer Allah yardım edecek olursa, öyle bir şekilde yardım eder ki, akıllar hayran kalır.

Bu hususta Kur'ân-ı Kerim'deki bazı misalleri özet olarak sunmak istiyorum: Firavun sahip olduğu kudretle sihribazları kendine cezp etmiş, onlara ikramda bulun-

muş ve onlara büyük bir makam vaadinde bulunmuştu.¹ Onları kendine yakınlardan kılacağını söylemişti. Dilenci bir sihirbaz, hükümet vaadini işitince ne olur? Ama bütün bunlara rağmen Allah'ın lütfü onların hâline şamil oldu. Hz. Musa'nın (a.s) ejderha olan asası, onların sihirlerini yutunca Allah'ın inayet ve yardımına mazhar oldular. Böylece Hz Musa'nın (a.s) hak ve peygamber olduğunu, onlar gibi bir sihirbaz olmadığını anladılar. Zira onların bütün sihirlerini yok etmişti. Bu yüzden hep birlikte secdeye kapandılar.² Firavun onca seyirci arasında bunların secdeye kapandığını ve onların, "**Musa ve Harun'un Rabbine iman ettik.**" dediklerini görünce, "**Ben izin vermeden mi ona iman ettiniz?**" dedi ve sonra onları şöyle tehdit etti: "**Elinizi ayaklarınızı çaprazlama kestireceğim ve hurma dallarına astıracağım sizi. O vakit bilir anlarsınız hangimizin azabı daha çetin ve daha sürekli.**"

Hâlbuki sihirbazlar para ve makam elde etmek için gelmişlerdi. Bir anda bütün bunlardan el çekiyorlar. Hatta Firavun'un tehdidine dahi aldırış etmeyerek, "Önemli değil." diyorlar. Allah yardım edince, kalpler nasıl da muhkem ve sabit oluyor. Bir saat önce ne hâldeydiler ve şu anda ne hâldeler? Şehvetlerinden kurtuldukları gibi, "Allah yolunda can vermeye de hazırız." diyorlar.

Bir de mümine bir hanımın öyküsünü nakledeyim sizlere: Firavun'un karısı Asiye örnek bir kadındı. Firavun'un çok sevdiği bir kraliçeydi. Firavun'un evinde, kâfir ve isyankâr bir kadındı. Hz. Musa'nın (a.s) başından geçenler sırasında Asiye de iman ediyor. Hâlbuki kocası Firavun nasıl bir adamdı?!

1- A'râf/113-114

2- Şuarâ/46

Saray kuaförü, Asiye'nin iman ettiğini duyunca hemen Firavun'a haber verdi. Firavun da araştırınca haberin doğru olduğunu gördü. Dolayısıyla da Asiye'nin annesine, onu inancından döndürmesini söyledi. Ona göre Asiye deli olmalıydı. Zira akıllı bir insan böyle refah içinde bir hayatı terk eder mi? Annesi Asiye'nin yanına gelerek şöyle dedi: "Firavun cani bir insandır. Onun ilâhlığını inkâr ettiğin takdirde seni öldürmekten çekinmeyecektir." Asiye şöyle dedi: "Allah yolunda öldürülmekten daha şerefli ne olabilir ki? Asla korkmuyorum!"

Firavun'un uyku ve rahatı kaçtı. Gerçekten de evdeki hanımının dahi Firavun'a muhalif olması, Hanlığını inkâr etmesi ve "lâ ilâhe illallah" demesi, Firavun için çok ağır bir şeydi. Bu yüzden onu daima tehdit ediyor, korkutuyordu. Ama hiçbir faydası olmadı. Sonunda onu, Kur'ân'da da zikredildiği üzere çok ağır bir işkenceye tâbi tuttu. Yani dört çiviyle yere çakmalarını emretti. El ve ayaklarını çiviyle yere çakarak yakıcı güneş altında susuz bir hâlde kendi hâline terk etmelerini ve onu tövbe edinceye, bağlandığı dininden dönünceye ve Hanlığına inanıncaya kadar kendi hâline bırakmalarını emretti.

Asiye yeniden Allah'ın lütuf ve yardımına mazhar oldu. Bir ömür naz ve nimet içinde yetişen, ipek ve kıymetli kumaşlar giyen bedeni, şimdi yakıcı güneş altında dört çiviyle yere çakılmıştı. Ama Allah'ın lütfü imdadına yetişti. İlkönce gölgelik olsun diye kendisine bulutları gönderdi. Böylece güneşin kavurucu sıcağından kurtulmuş oldu. İşkencesi ağırlaşınca Allah'a yakardı ve Allah'tan kurtuluş diledi, "Kovulmama karşılık ya Rabbim, bana cennette bir saray inayet eyle. Beni Firavun ve yardımcılarının elinden kurtar." diye dua etti. Ve duası kabul oldu. Ölmeden önce

ona cennetteki yerini gösterdiler. Rahat bir şekilde canını alarak, onu Firavun ve adamlarından kurtardılar.

Allah ve iman yolunda elde edilen bu cesaret de, Allah'ın yardımıyla hâsıl olmaktadır. Zira bazen kadınlar, bir tek söz ve vesvese karşısında dahi teslim olmaktadır. Ona, "Hicapsız dışarı çıkma." diyorlar, ama kabul etmiyor. Heveslerini terk edemiyor. Zira kendisine gerici demelerinden korkuyor ve onlara teslim oluyor.

Bugünkü sohbetimizin neticesi, "**Sadece senden yardım dileriz.**" ayetiydi. Eğer Allah'ın yardımı olursa, insan cehennem kapısına kadar dahi gitmiş olsa onu kurtarır. Sahife-i Seccadiye şerhinde şöyle denmiştir:

Resulullah (s.a.a) zamanında ayyaş bir genç vardı. Babası her ne kadar öğüt verdiyse, fayda etmedi. Gençlik gururu onun söz dinlemesine engel oluyordu. Babası sonunda onu evden kovdu. Bilahare mezkûr genç hastalandı. Babasını çağırdılar. Ama o kabul etmeyerek, "Ben onu evlatlıktan attım." dedi. Genç öldü ve baba onun cenaze merasimine katılmadı. Başkaları gidip onu teşyi ve teşhiz ederek toprağa verdiler. Geceleyin babası rüyasında oğlunun derli toplu ve çok yüce bir yaşayış içinde olduğunu gördü. Babası, "Sen benim oğlum musun?" diye sordu, "Evet" dedi. "Nasıl oldu da bu hâle kavuştun?" diye sordu. Evladı şu cevabı verdi: "Ben ölünceye kadar da aynı hâl üzereydim. Ama ölmek üzere olduğumu görünce ve bana yakın olan babamın dahi beni terk ettiğini öğrenince hemen 'Ey merhametlilerin en merhametlisi!' dedim. Bir lahza sadık bir kalple Allah'a yöneldim.

İşte insan cehennem ağzına kadar gelmişken, Allah'ın yardım ve rahmeti onu kurtarmaktadır. Bir tek "Ya Allah!" ibaresi bile onun işlerini düzeltebilmektedir. "**Sadece senden yardım dileriz.**" demenin de çok büyük bir etkisi vardır. Sahife-i Seccadiye'de şöyle denmektedir:

Ey insanlara merhamet etmeyene dahi merhamet eden ve hiç kimsenin kabul etmediği bir insanı dahi (sana teveccüh edecek olursa) kabul eden Allah!... Günahları fazla olan, zaman ve mekânın asla kabullenmediği ve melekût âleminin rahatsız olduğu bir kimseyi (sana teveccüh edince) sen kabul ediyorsun.

Kovulan tüm kullar, Allah'a teveccüh edecek olursa, Allah onları kabul etmektedir. Allah'ım! Bu gece de beni rahmetinden mahrum bırakma. Ey merhametlilerin en merhametlisi, ey kerem sahiplerinin en kerimi ve ey duyanların en iyi duyanı! Rahmetin hakkına şimdi bizleri bağışla, bizlere rahmet et. Cehalet ve zayıflığımıza acı. Bir an olsun bizleri kendi hâlimize terk etme. Eğer bizleri kendi hâlimize bırakır ve yardımcı olmazsan, helâk oluruz. Camide, evlerde, pazarda, seferî veya mukim iken, velhasıl bütün hâllerimizde sen bizlere yardım et. Ey her zayıfın yardımcısı'... Bütün hâllerimde senden yardım dilerim. **"Sadece senden yardım dileriz."** Kendini ona emanet et ki, hem dünyan, hem de ahiretin güzel olsun.

15. DERS

Her Varlığın Yaratılış Hedefi Onun Kemale Ermesidir

Her varlık, bir hedef ve kemal için yaratılmıştır. Hurma çekirdeği hurma ağacı olmak ve hurma vermek için yaratılmıştır. Bununla da beşerin hurma yemesi, Allah'ı tanıyan ve kabullenen biri olması ve de hurma yedikten sonra "Allah-u Ekber" demesi amaçlanmıştır.

Gül tohumunun kemali de gül ağacı olması, müminlere gül vermesi ve güzelliğinden müminlerin lezzet almasıdır. Bu güzel gülü görünce, yaratıcısını övmek gerekir. Gerçekten de ne de güzel yaratmış! Gülü koklayıp da kokusundan lezzet alınca, Hz. Muhammed (s.a.a) ile Ehlibeyt'ine (a.s) salâvat getiriyor musun?

Peki, insanın kemali nedir? İnsan niçin yaratılmıştır? İnsan diğer hayvanlardan farklıdır. Bütün yaratıklar insan için ve insan da âlemlerin Rabbine yakınlaşmak için yaratılmıştır. Bu tabiat âleminde birkaç gün zahmet çekerek, âlemlerin Rabbine yakın olması hedeflenmiştir.

Bayağı insanlar, zahirî sultana yakınlaşmak için zahmetlere katlanırlar. Böylece bir mal, makam ve özel bir statü elde etmek isterler. Belki de bu isteklerine kavuşurlar. Ey akıl sahibi insan! Minimum mülkü bunca manzume ve gezegenler olan ve dergâhında bütün sultanların dilendiği Allah'a

yakın olabildiğın takdirde, nasıl bir kudret ve makam elde edeceğını biliyor musun? Hz. Ali (a.s) şöyle buyuruyor:

Bana izzet olarak sana kul olmam yeter...

"Ey insan, her şey senin için yaratılmıştır ve sen de Allah için..." Her şey yok olacaktır, ama sen kalacaksın. Ölümle yok olmayacaksınız. Üstelik hayatında daha da bir kâmil olacaksınız. Ölünce sadece elbise değıştiriyorsun. Kirli çamaşırlarını çıkararak, yeni ve temiz elbiseler giymiş oluyorsun. Burada madde seni özgür bırakmıyor. Cismanîlik elbisesinin birtakım sınırları vardır. Ama ölünce bu rahatsızlıklardan tümüyle kurtulmaktadır insan.

Evet, insan başka âlemler için yaratılmıştır. Burada imtihan edileceksin; ama başka âlemler için yaratılmışsın.

Nehcü'l-Belâğ'a da yer alan bu cümle insana bir yıllık nasihat için yeterlidir. Burası için yaratıldığını sanıyor ve sadece dünya için üzülyörsün, yanılıyorsun.

Ey mümin! Mevla'n Hz. Ali (a.s), ahiret âlemi için yaratıldığını söylüyor. O hâlde kendini Kevser Havuzu'nun başında Ali (a.s) ile birlikte olmaya hazırla. Asla harap olmayacak evlere hazırlıklı ol. Dünyevî evlere gömölüp kalma. Asla tamire ihtiyacı olmayan, içinde süt, bal ve su nehirleri akan, yazı kışı olmayan bir mekâna ihtiyacın var senin. Orada daima nesim rüzgârları esmektedir. Daima olgun meyveleri vardır. Daima yemyeşil, safalı ve zahmet-siz bir bağ istemiyor musun?

Tümüyle rahatlık ve hoşluk içindedir orası...

Öyle bağlar peşinde ol ki, rüzgâr estiğinde yaprakları kımıldamakta ve hep "suphanallah" demektedir. Kuşları Allah'ı zikretmektedir. Hem de çok tatlı bir sesle...

Sizler daha büyük ve yüce bir âlem için yaratıldınız. Sizin kemaliniz de, o derece ve makamlara ulaşmanızdır. O

derecelere ulaşmanın yolu nedir? Biz yaratılış gayemiz olan bu kemallere ulaşmak istersek, hangi yolu kat etmeliyiz? Yol Kur'ân'da beyan edilen yoldur. Bunun dışındaki yolların tümü sapıklık ve dalalettir. Allah'ın yolunu bizzat Allah beyan etmelidir. Ahiret yolu, sırat-ı müstakim ve istenilen kemallere ulaşmanın yolu nedir? Bunu, Allah'ın insanlara açıklaması gerekir. Allah-u Teâlâ, Kur'ân-ı Kerim'de birkaç yerde bu yolu açıkça beyan etmiştir. Hepsinden de daha açık bir şekilde Yâsîn Suresi'nde şöyle buyurmuştur:

"Ey Âdemoğulları, sakın Şeytan'a kulluk etmeyin. Şüphesiz yok ki o, apaçık bir düşmandır size" diye emredip söz almadım mı sizden? Ye bana kulluk edin ancak, budur doğru yol.¹

Doğru yol, sizleri istenilen kemale ulaştıran sırat-ı müstakim ve kendisi için yaratıldığınız o yüce makama ulaşmanın yolu, Allah'a kulluk yoludur. Allah'a kulluk eden kimse, kulluğun doğru yolundan sapmamalıdır. Bazen tanrılaşmak ve bazen de şeytanlaşmak istememelidir. Daima Allah'ın kulu olunuz. Doğru yol budur.

Kul, nedir? Kulluk müstakil (bağımsız) olmamaktır. Biz kendi başımıza hiçbir şeye sahip değiliz. Bu dil, kulak ve göz bizim kendi malımız değildir. Hepsi de Allah'a aittir. Bu esas üzere, hayatını sırat-ı müstakim üzere bina edecek olursan, doğrudan doğruya cennete ve eğer hep "ben, ben" diyecek olursan, direkt olarak cehenneme gidersin. Kuvvetim, uyanıklığım, kalem gücüm, kemalim, ilmim ve okuryazarlığım dediğin müddetçe helâk olmuşsun, yolu kaybetmişsin demektir. Ey kemal yolunda seyretmek isteyen kimse, kul olman gerekir. Kul kimdir? Mevla'sının bir dediğini iki etmeyen kimsedir.

1- Yâsîn/60-61

Yaratıcımızın buyurduğu ilk tavsiye, namaz yoludur. Dolayısıyla da önemine binaen biraz bahsetmek istiyorum. Vaktinde kılınan namaz da sıradır. Namaza önem vermek ise, onu her işten önce eda etmektir. Öğle namazı vaktinde "Şu anda işim var" demeye hakkın yoktur. Acaba namaz da iş değil midir?! Para kazanmayı bir iş bilen ama namazlarını sadece işi gücü olmadığı zamanlar kılan Müslümana, yazıklar olsun! Namazı kazaya kalsın kalmasın hiçbir endişe taşımayan Müslümanlara veyl ve azap vadesi dahi verilmiştir.¹ Namazı küçümseyenlere azap vadesi verilmişse, namaz kılmayanlara ne demeli?

Namaz kılmamak için yüzlerce bahane buluyorlar. "Allah'ın bizim namazlarımıza ne ihtiyacı var?" diyorlar. Yazıklar olsun böylelerine!...

Bu demagojiyi Şeytan koymuştur dillerine... "Allah Kerim ve Rahim'dir. Allah herkesi amelsiz de cennete götürür" diyorlar. Cahil adam! Allah'ın değil, senin ihtiyacın var. Eğer getirdikleri bu delil doğru olsaydı, çiftçinin de tohum ekmemesi gerekirdi. Sadece ekinleri toplama anında gidip de ekinlerini toplaması yeterdi. Niçin tohum serpmekte, toprağı sürmekte, sulamakta ve başına bekçi dikmektedir? Niçin bütün bu işleri görmektedir. Allah bu işleri yapmadan ve zahmetlere katlanmadan da ona ürün veremez mi?

Şeytanî sözlerden biri de şudur: Kendisine "Niçin namaz kılmıyorsun?" dediklerinde, "İnsanın kalbi temiz olsun yeter." diyorlar. Biz bu cümlenin manasını anlayamadık. Maksatları müşhil ilaçlar kullanıp da midelerini temizlemek midir? Yoksa maksatları insanın batını mıdır?

Namaz kılmayan bir insanın batını, her şeyden daha pistir. Eğer namazı terk eden birisi onu inkâr edecek olur-

---

1- Mâûn/5

sa, o zaman da necis olur. O hâlde nasıl olur da kalbi temiz olur?

Bazı cahiller ise diyorlar ki: "Kıyamet gününde azap edecek olurlarsa, 'Allah'ım!' derim, 'Falan şeyi benim için yapsaydın, ben de namaz kılardım." Bunlar batıl sözlerdir. En azından böyle olmayacağına ihtimal versene! Meselâ "Ben mersiye okuyan biriyim. Hz. Hüseyin'in (a.s) kölesiyim." diyor. Kabir, ilk gecesinde bu lafları ettiğinde sana, "Hayır bu doğru değil, sen paranın kölesiydin. Niçin kendini İmam Hüseyin'e (a.s) nispet ediyorsun" diyebilir...

İmam Hüseyin seni ne zaman köleliğe kabul etti ki? Ne zaman Hüseyin'in (a.s) adını yüceltmek için minbere çıktın? Ne zaman insanları İmam Hüseyin (a.s) için ağlamaya davet ettin? "Sen, meclisin büyüsün ve işlerin tutsun diye minbere çıktın." demeyeceklerine ihtimal dahi vermiyor musun?

Kendi kendine birtakım hayaller kurmak, akıllı insanın işi değildir. Akıllı insan, "Belki böyle olmaz ve belki de kabul etmezler." diyerek ihtimalleri de değerlendirir. "Ben bir kitap yazdım. Yarın işlerimi sorsalar, ben de dine yaptığım hizmetleri söylerim." diyorsun. Ama kıyamette böyle dediğinde, "Sen kendini göstermek ve meşhur olmak istiyordun. Şahsın söz konusuydu, din değil; ilmini gösteriş yapmak ve çevreni genişletmek, meclisini büyütmek düşüncesindeydin." diye itiraz edeceklerine en azından bir ihtimal versene! Sen böyle diyeceklerine inan. Mağrur olma. Bu hayallerin fikir ve akıl noksanlığındandır. Kemal yolu bu değildir; kemal yolu Allah'a kulluk yoludur. Doğru yol Allah'a ibadet ve kulluk yoludur. Bir kolu da namazı ilk vaktinde eda etmektir. Niçin bu kadar uzaklara gidiyor, kendini kaybediyorsun?

Şeytan yolunda attığın her adım seni cehenneme yaklaştırmaktadır. Eğer nefesine uyacak olursan, yerin ateş ve

cehennemdir. Ramazan ayının orucu da, cennet yoludur. Terk etmek ise ateş yoludur. Bütün farzlar böyledir. Günah olan her şey ise cehennem ateşidir. Ebu Cehil karpuzu eken birisinin, kavun beklemesi ne kadar mantıksızsa, günahkârın cenneti ümit etmesi de o kadar mantıksızdır.

Sen kendi elinle kendine ateş hazırladın, gül bahçesi mi ümit ediyorsun? Sen kabrine ateş doldurmuşsun, haram mal yemişsin, sahibinin razı olmadığı mallarda tasarufta bulunmuşsun. Sende ölüm vaktinde huzura çıkarak fiiliyet bulan ateşin maddesi vardır. İnsan bazen öyle zulümler işlemektedir ki, daha kabrin ilk gecesinden itibaren ateşle karşılaşmaktadır.

Yazıldığına göre Kaçar Hanedanı döneminde, saray adamlarından biri ölünce, cenazesini alıp Kum kentine getiriyorlar. Ona bir hücre tutuyorlar ve bir de Kur'ân okuyan bir kari tayin ediyorlar. Kari aniden kabirden ateş çıktığını görünce kaçıyor. Sonradan hücrede olan halı ve benzeri şeylerin de yandığını görüyorlar. Hepsi de bu hararetin dünyevî bir ateş ve hararet olmadığını anlamışlardı. Zira ateş kabirden yukarı yükselmişti. Kabri o kadar ateş doluydu ki, dışarı sızmıştı.

Sen ateş tohumu saçmışsın, gül toplamak mı istiyorsun? Kabrinin üstüne bin buket gül de koysalar, batın pisliklerin olduğu müddetçe, ne faydası var?

Elbette gönlümüzü neşe ve sevinçle doldurmaliyiz. Allah'ın lütfünden ümidi kesmemeliyiz. Gururlanmamalıyız. Daima korku ve ümit arasında olmalıyız. Belki Allah da bir lütufta bulunur.

Muhaddis-i Nurî'nin üstadı olan büyük müçtehit Merhum Şeyh Abdülhüseyin Tahranî, Kerbela'da ilim havzasındayken bir gün şöyle diyor:

Dün gece ilginç bir rüya gördüm. Sadık bir rüya olup olmadığını bilemiyorum. Meşhur bir soydan olan Mirza Abdunnebi'yi rüyamda gördüm ki, tam bir huzur ve rahatlık içindeydi. Bu şahsı Tahran'dan tanıyorum. Ayyaş ve serserinin biriydi. Kendisine, "Bu makamları nasıl elde ettin?" diye sorunca şöyle dedi: "Bir müddet önceye dek çeşitli azap ve belalara müptelaydım. Şahsî mülküm olan Talegan'daki bir tuz madenini Hz. Hüseyin'e (a.s) vakfetmiştim. Gelirini Necef-i Eşref'e göndermelerini ve bu gelirin onda birini de İmam Hüseyin'in (a.s) yas merasimleri için harcamalarını vasiyet etmiştim..." Bu rüyanın sadık olup olmadığını bilemiyorum." O anda Molla Nazar Ali Taleganî de orada hazır bulunuyormuş. Bunları duyunca şöyle dedi: "Bu rüyanız doğrudur. Zira Talegan'daki tuz madeni meselesi doğrudur. Her yıl gelirini buraya benim yanıma gönderiyorlar. Ben de her yıl Hind Mescidi'nde yas merasimleri düzenliyorum."

Bazen de işte böyledir. Hz. Hüseyin'in (a.s) yas merasimleri sebebiyle Allah'ın lütfüne mazhar oluyor insan. Bu yüzden de daima ümit ve korku arasında olmalıyız. Tam ümitsizliğe düşmek üzereyken Hz. Hüseyin'in şefaatinin bereketiyle kurtuluşu hatırlamalı ve ümidini kesmemelisin. Hayır işlerin de kabul edilmiş olabilir. O kabrin ateşlerini de bu hayırlar söndürebilir. Bu hayırlar da ateşe dökülen sular gibidir. Hışmını ve gazabını yenmenin melekût sureti de kabir ateşinin üzerine su dökmektir. Gazap hâlinde iken kendini kontrol et. Huzurunu kaçırma. Kalk yürü, su iç... hâlini değiştir, duymamış gibi ol...

Sakın sıla-i rahmi terk etmeyesin. Sıla-i rahimde bulunarak kabir azabına su dök. Velhasıl, her günah sırat-ı müstakimden sapmaktır. Cennet yolu sulh ve sefadır. Cehennem yolu ise niza, cidal ve düşmanlıktır. Hangi yol-

dan gideceğini artık biliyorsun. Cömertlik, kerem ve minnetsiz ihsan cennet yoludur. Cimrilik ise cehennem yolu... Dilinle gücün oranında hayır söylemen, cennet yoludur. Emin ol, onun bunun ayıbını ört!... Bunun mukabili ise cehennem yoludur. Eğer Allah'ın gazabından kurtulmak istiyorsan gazaplanma.

Rivayette yer aldığı üzere birini ateş, çepeçevre kuşattığında şöyle bir nida gelmektedir:

Bu şahsın bizim yanımızda bir emaneti vardır. Bizim için gazabını yenmiştir. Bugün ise bu işini mükâfatlandırma günüdür.

Kabir ateşini söndürenlerden biri de, gizlice sadaka vermektir. Yani Allah yolunda gizlice infakta bulunmaktır. Öyle ki, bir eliyle verdiğini diğer eli bilmemelidir. Hiç kimseye dememelidir. Hatta kendi kendine de söylememeli ve unutmaya çalışmalıdır.

Kabir ateşini söndüren şeylerden biri de Allah korkusuyla dökülen gözyaşlarıdır. Eğer kötülüklerini hatırlar, azabı ve zorlukları düşünür de korkar, titrer ve Allah korkusuyla bir damla gözyaşı dökerek olursan, ateşi söndürür, etkisiz hâle getirirsin...

16. DERS

Yardım Dilemek İnsanın Hayatında Bir Zarurettir

"İyyake na'budu (sadece senden yardım dileriz)." ifadesi hakkında biraz daha bahsettikten sonra "ihdine's-sırata'l-müstakim" ayetinde bahsedilen "hidayet" hakkında konuşacağız. "İyyake na'budu" kulun sadece Allah'tan yardım istediğinin ifadesidir. Acaba bu yardım dileme ibadî ve gayr-i ibadî bütün işlerde mi geçerlidir? Bunun biraz izaha ihtiyacı vardır.

İbadetler dışındaki işlerde yardım dileme, beşer hayatının bir gereğidir. Beşer tek başına yaşayamaz. Bütün işlerinde yardıma muhtaçtır. Meselâ erkek, kadından yardım almadıkça tek başına aile teşkil edemez. Her ikisi de yiyecek, elbise ve mesken meselesinde birbirine muhtaçtır. İnsan hastalandığında da, doktora ve ilaca ihtiyacı vardır. Hakeza hayatında birtakım bela ve musibetlere duçar olduğunda da, ona buna müracaat etmektedir. Meselâ borç almak zorunda kalınca, birilerinden yardım istemektedir.

İbadet olmayan işler dışında Allah'tan başkasına müracaat etmenin hükmü nedir? Bu konu bir tevhidî mevzu olduğundan bütün Müslümanlarca dikkate alınmalıdır. "Sadece senden yardım dileriz" sözü, genel olarak ibadetlerdedir. İbadet etmek isteyen bir insan, sadece Allah'tan

yardım istemelidir ki, vazifesini eda edebilsin ve Allah'ın emaneti olan namazı hakkıyla kılabilsin. Ayet-i şerifede şöyle buyruluyor:

Şüphesiz ki biz arz ettik emaneti göklere ve yeryüzüne ve dağlara, derken onlar, onu yüklenmekten çekindiler ve ondan korktular ve insan, onu yükledi.¹

Bu emanetin tefsirlerinden biri de namazdır. Allah'ım, sen bana yardım et ki, bu emaneti eda edebileyim. Namaz, oruç ve hac farizalarını eda edeyim. Şeytan ve nefsin elinden kurtulup da, amellerimi halis bir biçimde sadece senin için gerçekleştireyim.

"**İyyake na'budu**", yani sadece sana ibadet ederiz. "**İyyake nestain**", yani bu tevhidi ibadeti eda etmede sadece senden yardım dileriz. Ama ibadet dışındaki işlerde, Allah'tan gayrisine müracaat etmenin hükmü nedir? Meselâ birbirinden alman borçlar ve sosyal ihtiyaçların giderilmesi hususunda isteme ve ricaların hükmü nedir? Genel olarak İslâm, mümkün olduğunca istemeyi nehyetmiştir.

Müslüman mümkün olduğunca, kendini ihtiyaçsızlığa alıştırmalıdır. Ama bazen şer'i bir mesele söz konusu olursa istemek vaciptir. Örneğin hastadır; doktordan ilaç istemelidir. Veya zor bir belaya müptela olmuştur; başkalarına danışması gerekir. Veya susuzluk ve açlıktan ölmek üzere; hemen diğerlerinden yardım dilemelidir. Ama zaruri durumlar dışında, mümkün olduğu kadar istememeye çalışmalıdır. Meselâ bir rivayette şöyle nakledilmiştir:

Sofranın başına oturunca arkadaşına, "Bana şu yemekten ver." deme. Önünde olandan ye, doyarsın.

Elbette bu nehiy, keraheti ifade etmektedir. Yani mekruhtur. Haram değildir. Bu, insanın kendisini ihtiyaçsızlığa

---

1- Ahzâb/72

alıştırmayı içindir. Müslüman böylece kendisini Allah'tan başkasına muhtaç görmeyecek ve dilenen elini mahlûka doğru uzatmayacaktır. Elbette bu, cüzî veya küllî bütün işlerde söz konusudur.

Nehyedilen şeylerden biri de borçlanmaktır. Mümkün olduğu kadar borç almaktan sakın. Gerçekten de insanın borçlanması zillettir. İnsan mümkün merteye sabretmeli, acele etmemelidir. Ne yazık ki Müslümanlar, günümüzde ihtiyaçlarını gidermek için değil, mallarını çoğaltmak için borçlanmaktadır. Servetleri fazlalaşsın diye borç dilenmektedirler. Gelirleri çoğalsın diye mallarını ipotek ettirmekte ve borçlanmaktadır. Oysa Müslüman, mümkün olduğu kadar borç altına girmemelidir. Özellikle de borcunu ödeyemeyecek durumda olanlar asla borçlanmamalıdır. Sen ödeyemeyecek isen, niçin borçlanıyorsun?

İman ehli birisi, tanıdık bir kasabın önünden geçiyordu. Onu çağırarak, "Bugün et istemiyor musun?" diye sordu. "Hayır." dedi. Kasap, "Bugün çok iyi etim var. Götürsen iyi olur." dedi. Mümin şahıs, "Hakikate bakarsan et alacak param yok." dedi. Kasap, "Önemli değil, eti götür parasını sonra ödersin." dedi. Mümin, "Sana sonradan paramı öderim diye söz vereceğime, karnıma söz veririm. İnşallah para elime geçince, sana güzel bir et alacağım diye mideme söz verecek olursam daha iyi değil mi? Sana söz vermemele, mideme söz vermemin farkı ise şudur: Birisi başkalarının minneti altında kalmak ve borç dilenmek, diğeri ise tam bir özgürlük içinde borçlanmamak ve tahammül etmek demektir." O hâlde genel olarak başkalarından bir şey istemek nehyedilmiştir.

Vesailü'ş-Şia ve diğeri bazı kitaplarda yer aldığı üzere, Peygamber (s.a.a), Ebuzer ve Selman gibi yedi veya dokuz büyük sahabîyle oturduğu bir sırada şöyle buyurdu: "Di-

yeceğim şeyler hakkında her kim bana söz verirse, ben de onun için cenneti garantilerim." Ashap, "Ya Resulallah, sen her ne buyurduysan biz itaat ettik." dediler. Resulullah (s.a.a), "Siz başka bir şey için de söz vermelisiniz ki ben de sizlere cenneti garanti edeyim." buyurdu. Ashap, "Siz ne buyurursanız biz hazırız." dediler. Resulullah (s.a.a) da, "O hâlde hiç kimseden bir şey istemeyin." buyurdu.

Elbette dediğim gibi zaruret hâli bunun dışındadır. Yani bazen gerçekten de istemek zorunda kalınca, bunun hiçbir sakıncası yoktur.

İmam Cafer Sadık (a.s) yukarıdaki rivayetle ilgili şöyle buyuruyor:

Resulullah'a (s.a.a) bu hususta söz veren sahabîler, gerçekten de sözlerinde durdular. Hiç kimseden bir şey istemeye çalışıyorlardı. Öyle ki, sofraya başında uzakta bulunan suyu bile hiç kimseden istemiyor ve kalkıp kendileri içiyorlardı. Veya biri merkebine bindiğinde elindeki kamçı yere düşünce birinden istemiyor, inerek kendisi alıyordu.

Hiç kimseye rica etme ve kimsenin minneti altına girme. Eğer kör veya topal olsaydın, o başka...

İslâm Müslümanın tevekkül ehli olmasını ve kendisini gani ve sadece Allah'a muhtaç görmesini istiyor. Mecbur kalır da birinden bir şey istemek zorunda kalırsan, yine de sadece Allah istediği takdirde müşkülünün o şahıs vasıtasıyla hallolacağından gaflet etme. Eğer Allah istemezse, hiçbir müşkülün hallolmaz.

Eğer borç istemek ve yardım dilemek anında bu manayı göz önünde ve zihninde bulundurmazsan, şirkin her çeşidine müptela olursun. Birinden yardım dileyince ümidini Allah'a bağla, işleri Allah'tan bil. Eğer Allah dilerse, işlerin onun eliyle ıslah olur. Ama sırf ona buna güvenerek bir işi göreceksin olursan, dinin tehlikeye düşer. Eğer sade-

ce işlerini düzeltecek ümidiyle onun yanına gidecek olursan, iki ihtimal var: Ya işlerini yapar ya da yapmaz. Her iki hâlde de tehlikesesin. Zira eğer işini yapacak olursa, hemen onu methiyeler saymaya başlarsın, "İnsanların müşkülünü halleden sensin; keşke bu şehirde senin gibi birkaç kişi daha bulunsaydı!" diyerek hamt ve övgüde şirke düşersin. Hamdı sadece Allah'a has bilmelisin.

Önceden hamdın manasında kul ve mahlûka hamdetmenin "elhamdülillah"ın muhtevasıyla çeliştiğini tafsilatıyla beyan etmeye çalışmıştık. Allah'ı kulun verdiği o değersiz şeyler karşısında terk ettin. Hâlbuki bunu da Allah onun kalbine ilham etti. O da hakikatte Allah'ın malını sana vermiştir. De ki: "Senin elinle işimi halleden Allah'a şükürler olsun." Ona müstakil bir şekilde övgüler yağdırmaman gerekir.

Eğer işlerini yapmaz da sana ihsanda bulunmazsa, bu sefer de gıybetini eder, haram olan kin ve düşmanlığa müptela olursun. Oraya onun ümidiyle gittin. Ama Allah senin ümidini boşa çıkardı.

Hepimiz böyleyiz. Eğer birinden bir şey isteyince bize vermeyecek olursa, hemen düşman kesiliyoruz. Rahatsız oluyoruz. Hâlbuki rahatsız olmamamız gerekir. Evet, "Allah onun vasıtasıyla bir hayrın gerçekleşmesini istemedi. Allah müşkülümü halletme tevfikini ona vermedi." demelisin. Kul Allah'tan başkasına ümit bağladığı müddetçe, şirke düşme tehlikesi vardır. Bu hususta söylenecek en güzel söz İmam Zeynelabidin'in (a.s) Sahife-i Seccadiye'de söylediği şu sözlerdir:

Ey Allah! Muhammed ve Âl-i Muhammed'e rahmet gönder ve kolaylık vererek yüzümün suyunu koru. Sıkıntıya düşmek neticesinde haysiyetimi çiğnetme ki senin kullarına muhtaç olmayayım ve kötü insanlara el açmayayım.

Yoksa rızkı vermenin veya kesmenin senin elinde olduğunu unutup başkalarını bana bir şey verdikleri için övme veya benden bir şeyi esirgedikleri için kınama bedbahtlığına duçar olurum...

O hâlde ey Müslüman, mümkün olduğu kadar hiç kimseden bir şey isteme. Eğer mecbur kalırsan, o zaman da bir şey istemeden önce şirke düşmemeye dikkat et. "Allah'ım, senin ümidinle gidiyorum. Eğer maslahat görüyorsan işlerimi onun eliyle ıslah et." diye dua ediniz. Allah'a ümit bağlayarak borç, doktor veya emanet peşine düşününüz. Kullardan istediğiniz her yardımı Allah'a ümit bağlayarak isteyiniz. "Allah'ım, sadece senden yardım dileriz." Hatta küçük ve cüzi işlerimizde dahi...

Rivayetlerde işlerin arkasından koşmak ve insanlardan bir şeyler istemek hususunda birtakım emirler yer almıştır ki, müminlerin buna riayet etmesi gerekir. Birine ihtiyacın olduğunda birkaç şeyi riayet etmen gerekir. İmam, *'İnsanlara muhtaç olduğunda git müminlerden iste.'* demektedir. Yani imanı ve Ehlibeyt'e sevgisi olmayan kimselerden bir şey isteme. Sen düşmanlardan bir şey istemekten çok daha aziz ve üstünsün. Zira kıyamet gününde dünyada kendisine ihsanda bulunan şahıs, "Ey mümin, benim senin üzerinde hakkım var. Şimdi eda etmelisin." diye feryat edecektir. Bu yüzden kendisine hakkını eda etmesi gerekir. Eğer Allah indinde bir ihtiramı varsa, ona şefaatte bulunur veya azabını hafifletir. O hâlde, insan niye iman ve Allah ile hiçbir işi olmayan insanların borcu altına girsin ki? Zira yarın kıyamet gününde ona cevap vermek ve hakkını eda etmek zorunda kalacaktır.

İkinci direktif ise aslı nesebi olmayan kimselerden bir şey istememen ve onlara el açmamandır. Muteber bir aslı olmayanlara ağız açma...

Hakeza hayâsız kimselerden de bir şey istememelisin. Zira hayâsı olmayanın hakikatte hiçbir şeyi yoktur. Hayâ da genellikle gözde zuhur etmektedir. Bu yüzden rivayette de, "*Hayâ sahibi birinden bir şey isteyeceksen, gündüz iste.*" denmektedir. Zira gündüz göz gözü görmekte ve hayâ zuhur etmektedir.

Hadislerde, görmemişlerin yanına gidip onlardan bir şeyler istemek de nehyedilmiştir. Uzun müddet fakirlik çekmiş ve birdenbire gözü para görmüş kimselerden bir şey istememelisin. Rivayette böyle birinden bir şey istemek, engerek yılanının ağzına elini sokup da ondan bir dirhem çıkarmaya benzetilmiştir. Zira böyle birisi o durumda parayı çok sever. Para sevgisinin kalbinden silinmesi çok zor bir şeydir. O hâlde onun reddi ve düşmanlığına duçar olmamak için, önceden bir şey istememek daha iyidir.

Konu, Usul-i Kâfi'de ise şöyle yer almıştır:

Bir şahıs Emirü'l-Müminin'in (a.s) huzurunda "Allah'ım, beni kullarına muhtaç kılma." diye dua edince, İmam (a.s), "*Öyle deme.*" buyurdu. "*İnsanlara muhtaç olmayan kimdir ki? İnsan, hayatında başkalarına muhtaçtır.*" "O hâlde, ne diyeyim ey Emirü'l-Müminin?" diye sorduğunda İmam (a.s) şöyle buyurdu: "*Allah'ım, beni alçak ve soysuz kimselere muhtaç kılma diye dua et.*"

Yani Allah'ım beni, alçak, rezil, hayâsız, kasavetli, imansız ve soysuz kimselere muhtaç kılma.

Emirü'l-Müminin (a.s) hakeza şöyle buyurmuştur:

Allah'ım, beni uhdesinden gelemeyeceğim imtihanlara tâbi tutma...

O hâlde, "Allah'ım, beni imtihan etme." demek yersizdir. Bilahare imtihan vardır. Mal ve evlat birer imtihandır. Makam ve mevki bütünüyle imtihandır. Dolayısıyla "Allah'ım, beni saptırıcı belalara duçar kılma." diye dua et-

mek gerekir. Fitne de imtihan ve çetin mükellefiyetler manasınadır. Bazı fitneler çok tehlikelidir. Bazen insan fakirlik sebebiyle dinsizlik tehlikesiyle karşı karşıya kalmaktadır. Allah'ım, bizleri, saptırıcı olgularla imtihan etme!...

Resulullah'tan (s.a.a) şöyle nakledilmiştir:

Eğer Müslüman, birinden bir şey istemede, ne gibi bir zilletin olduğunu bilseydi, asla başkalarından bir şey istemezdi. Hakeza eğer birinin isteğini reddetmenin (neticesinin) de ne olduğunu bilseydi, asla kimsenin isteğini geri çevirmezdi.

Bu rivayette de yer aldığı üzere, insan mecbur kalmadığı müddetçe insanlardan bir şey istememelidir. Ama eğer sizden bir şey isterlerse, asla geri çevirmeyin. Rivayetler bizim amel etmemiz içindir. Size muhtaç olan herkes dilenci olacak değildir ki? Sizden gelip de bir çare veya bir adresi sorsalar da, onlara yardımınızı esirgememeniz gerekir. Bazen insan birini reddedince, birçok hayırlardan mahrum kalmakta ve sonradan çok zor belalara duçar olmaktadır.

İmam Zeynelabidinn (a.s) bu manayı Ebu Hamza Sumalî'ye de ifade etmiştir. Ebu Hamza, "Efendim, bizden bir şeyler isteyen kimselerin hepsi müstahak değiller ki!" diye arz ettiğinde, İmam (a.s) şöyle buyurdu:

Hepsinin de müstahak olmadıklarını nereden biliyorsun? Belki aralarında müstahak kimseler de vardır. Yakup'un (a.s) başına gelen belaların senin de başına gelmesinden korkmuyor musun? Yakup (a.s) kendi ailesi için bir koyun kesmişti. Tesadüfen o gün, fakir bir mümin de onun evinin etrafında, kendisine de yiyecek bir şeyler versinler diye dolaşıyordu. Açlık ve çaresizlikten Peygamber'in evinin etrafında geziniyor, ama isteğini dile getirmek istemiyordu, kendiliğinden bir şeyler versinler istiyordu. Ama Yakup'un (a.s) ailesi müsamahakârlık edince bu değerli

mümin açlıktan düşüp bayıldı. Ertesi gün Yakup'un (a.s) Yusuf tan (a.s) ayrılığı meselesi ortaya çıktı. Yakup (a.s) tam yirmi yıl boyunca ağlayıp durdu. Aynı gece ona şöyle hitap edildi: "Belaya katlanmanı gerektiren bir iş yaptın. Allah'ın dostlarından birini mahrum bıraktın!

Eğer Allah için birinin ihtiyacını giderecek olursan, Allah'ın rahmet ve bereketlerine mazhar olursun. Dünya ve ahirette Allah'ın fazl-u keremini görürsün.

Allah-u Teâlâ, müminin bir ihtiyacını gideren kimsenin, biri dünyada, yetmiş ikisi ise ahirette olmak üzere tam yetmiş üç rahatsızlık ve hüznünü giderir.

Allah'ın yardım ve lütfüne muhtaç olacağın o zorluklarda Allah imdadına yetişir ve elinden tutar senin. Ahmed b. Muhammed b. Halid-i Barkî'nin öyküsünü duymuşsunuzdur belki. Bu da İmam Cafer Sadık'ın (a.s) kerametlerinden biridir. Bu şahıs, "el-Mehasin" kitabının sahibi olup İmam Hasan Askerî'nin (a.s) muasırı olan büyük âlimlerden biridir. Mezkûr şahıs şöyle diyor:

Hükümete on bin dirhem vergi veriyordum. Buna karşılık olarak vezir olan Ebu'l-Hasan Maderanî de her yıl on bin dirhemi "ödül" olarak bana geri veriyordu. Dolayısıyla da benden aldıklarını yeniden bana geri çeviriyorlardı. Bu vergiyi ise Kaşan'da sahip olduğum köy sebebiyle benden alıyorlardı. Velhasıl, benden bir şey almış olmuyorlardı. Ama her yıl birini göndererek benden bu vergi borcumu tahsil ettiler. Ben de kalkıp İran hâkimi Kuktin'in veziri olan Maderanî'nin yanına gittim. Sonunda Rey şehrine girerek mezkûr vezirin bulunduğu yere doğru hareket ettim. Bu esnada yaşlı ve iffetli bir şahısla karşılaştım ki, yaralanmış, kan revan içinde kalmıştı. Oldukça kan kaybetmişti. Hâlinin nasıl olduğunu sorunca şöyle dedi: "Ey Ahmed, her ikimiz de Ehlibeyt'in dostlarıyız. Ben musibete uğra-

dım. Ne olur bana yardım et." "Ne oldu söylesene?" diye sorduğumda şöyle dedi:

"Ben zengin ve Ehlibeyt'in dostu olan biriyim. Casuslar beni İran'ın hâkimi olan Kuktin'in aleyhinde faaliyet göstermek ve komplo hazırlamakla suçladılar. Kuktin de bazı kimseleri göndererek bütün malıma el koydu. Beni de o kadar dövdüler ki, malumunuz. O kadar kan kaybettim ki, neredeyse ölecektim. Ailemden de uzak düştüm. Eğer mümkünse bana yardım et."

Barkî diyor ki: Eğer Maderanî'ye bu yaşlı şahsın işini söyleyecek olursam, artık kendi işimi söyleyemem. Üstelik hiçbirimizin de işi olmayabilir, diye oturmuş düşünüyorken, elimdeki kitabı açtım. Kitabın evvelinde İmam Cafer Sadık'ın (a.s) şöyle buyurduğu yer almıştı:

Her kim bir müminin hacetini giderirse Allah da onun hacetini giderir.

Sevindim, İmam Cafer Sadık (a.s) ne yapmam gerektiğini gösterdi bana, diyerek kalktım ve o yaşlı müminin işini halletmeye gittim. Böylece Allah da benim hacetimi giderir, diyordum kendi kendime. Maderanî'nin yanına varınca şu ayeti okudum:

Allah'ın sana verdiği mal menal yüzünden ahiret yurdunu aramaya bak ve dünyadaki nasibini de unutma ve Allah sana nasıl ihsan ettiyse, sen de ihsan et...¹

Maderanî, erdem sahibi ve değerli bir Şi'iydi. Ehlibeyt'e büyük bir sevgisi vardı. Kuktin'in veziriydi. "Selamun aleykum Ahmed, bu ayeti okumandan maksadın nedir?" diye sorunca şöyle dedim: "Malı yağmalanmış ve acımasızca vurulmuş olan yaşlı bir mazlum kastediyorum. Zavalıya ithamda bulunarak ne hâle getirmişler." Ebu'l-Hasan,

---

1- Kasas/77

"Onun mümin ve suçsuz olduğuna inanıyor musun?" diye sordu. "Evet, O Ehlibeyt'in dostu ve taraftarıdır." dedim. Maderanî hemen yaşlı adamın dosyasını getirterek işlerini düzeltilti. Bütün mallarını geri verdi. Bir takım elbise ve şahsî bineğini de ona hediye olarak gönderdi. Ardından da, Ahmed ona hiçbir şey demeden bir kâğıt alarak şöyle yazdı: "Ahmed'e on bin dirhem verin. Bu parayı da kendisinden alınan vergi yerine kabul edin." Ayrıca başka bir havaleye de şöyle yazdı: "On bin dirhem de bizlere ettiği hizmet mukabilinde Ahmed'e takdim edilsin." Yani bizlere yardım etti de Ehlibeyt dostlarından birine yardımcı olduk. Onu zulümden kurtardık.

Ben elini öpmek istedim. Ama Maderanî elini saklayarak şöyle dedi: "Amelimi batıl kılmak mı istiyorsun? Böyle yaptığın için ayaklarını öpmem gerekir."

Ehlibeyt'in muhabbeti neler yapıyor! Böyle hizmet ediyor, mal veriyor, sonra da kendisini mahcup görüyor.

Saili/Dilenciği kapınızdan mahrum etmeyiniz. Bizlere böyle emretmişlerdir. İmam Zeynelabidin (a.s) de Ebu Hamza Sumalî duasında şöyle buyuruyor:

Allah'ım, bizlere dilenciği kapımızdan geri çevirmememi zi emrettin. Sen bu işe daha layıksın.

Allah-u Teâlâ da bir saili (bir şey isteyen) geri çevirmekten hayâ etmektedir. O hâlde gelin de O'nun dergâhına yönelelim. Sana geldik Ya Rabbi! "Arzun için açacaksan, Allah'a açmalısın, Kerim, Rahim, Vedud ve Gafur olduğunu unutmayasın!..."

Eğer Allah'ı tanıyacak olursan, asla başkasına el açmazsın. Rivayette de yer aldığı üzere ellerinizi duaya kaldırdığınızda, teberrük olsun diye ellerinizi başınıza ve yüzünüze sürün. Zira Allah kendisine uzatılan bir eli boş

çevirmez. Hem de Ramazan ayında ve Allah'ın evinde (camilerde) kalkan elleri!...

Allah-u Teâlâ böyle halis elleri yakinen geri çevirmez. O hâlde tembellik ve ihmal etme. Allah'tan ne ihtiyacın varsa iste. Allah'ım, bizleri bağışla!..

Şeyh Şuşterî "Hasais" kitabında şöyle yazıyor:

Peygamber (s.a.a) insanlardan bir şey istemeyi nehyetti. Hz. Hüseyin (a.s) de asla kimseden bir şey istemezdi. Ama bilemiyorum ne oldu ki, Aşura gününde kundaktaki çocuğu, şer saldırganların karşısında tutarak onlardan çocuğun telef olmaması için su istemek zorunda kaldı? Çocuğu; soysuz, kalbi kasvetli, imansız ve alçak kimseler karşısına çıkarmak da bir musibettir. Ama ne yapabilirdi ve çocuğa su verebilmek için nereye gidebilirdi ki?...

17. DERS

Bismillahirrahmanirrahim

Sizler, insanlar için çıkarılmış en hayırlı ümmetsiniz. İyiliği emreder, kötülükten sakındırır ve Allah'a iman edersiniz.¹

İyiliği Emretmek İslâm'ın Zaruriyatındandır

Usul-i Kâfi'de Emirü'l-Müminin'den (a.s) nakledilen bir hadis-i şerifte, iyiliği emretmek ve kötülükten sakındırmak, imanın şubelerinden ikisi olarak beyan edilmiştir. Bu iki şubeye sahip olmayan bir insanın, imanının esas rüknü yok demektir. İyiliği emretmek ve kötülükten sakındırmak önemli ilâhî farizalardan olup İslâm dininin zaruriyatındandır. İyiliği emretmek ve kötülüklerden sakındırmak, Kur'ân-ı Kerim'de takriben on yerde İslâm ümmetinin iki önemli özelliği olarak zikredilmiştir.

İmam Ali (a.s) de son vasiyetinde şöyle buyurmuştur:

İyiliği emretmek ve kötülükten sakındırmayı asla terk etmeyin.

Ey Ali'nin (a.s) dostları, Mevla'nızın tavsiyesini unutmayınız.

Aksi takdirde kötüler size musallat olur. O zaman da her ne kadar dua etseniz kabul olmaz.

1- Âl-i İmrân/110

İmam Muhammed Bâkır (a.s) şöyle buyuruyor:

İyiliği emretmek ve kötülüklerden sakındırmakla farizalar eda olunur, beldelerde emniyet sağlanır ve adalet her yere yayılır.

Vesailu's-Şia'nın "İyiliği Emretmek ve Kötülüklerden Sakındırmak" babına bir bakın; bu hususta ne kadar da çok rivayet vardır. Bu konuda önemli olan, iyiliği emretmenin ve kötülüklerden sakındırmanın hükümlerini ve bundan maksadın ne olduğunu bilmektir. Sakın, bu önemli ilâhî farzımız kazaya kalmassın.

Müslüman kimse, bütün ilâhî farzlara amel edip başkalarını da buna teşvik etmelidir. Hakeza ilâhî haramları da her Müslümanın terk etmesi gerekir. Başkalarını da bundan sakındırmalıdır. Meselâ her Müslümana namaz kılmak farzdır. Aynı zamanda eli altındaki her Müslümanı ve dostlarını da namaza teşvik etmelidir. Namaz kılmayanları gücü oranında namaza zorlamalıdır.

Kötülüklerle ilgili olarak da, meselâ yalan söylemeyi terk etmek farzdır. Dolayısıyla birinin yalan söylediğini görünce, onu bundan sakındırmak gerekir. Kendin gıybet etme ve gıybet eden herkese de engel ol. Kötülükten sakındırmak sana vaciptir. Ne gıybet et, ne de gıybete kulak ver. Biri gıybet edecek olursa, ona engel ol.

Cehennem ehli olmamak için çalışmak sana farzdır. Eşin ve çocuklarının da cehennemlik olmasına izin vermemelisin. Aksi takdirde sen de bundan mesulsün. En azından başka bir Müslümanın da cehennemlik olmasına izin verme. Farz olan ilâhî borçlarını (humus, zekât, adak vs.) hemen ödemelisin; vermeyenleri de vermeye zorlamalısın.

Müslüman, haramları terk etmeli ve mümkün olduğunca diğer Müslümanları da haramlardan sakındırma-

lıdır. Elbette merhamet ve acıma duygusuyla bu işi yapmalıdır, nefsanî bir zorbalıkla değil... Yani bir Müslümanın günah işlediğini gördüğünde, ona içten acımalısın. Dolayısıyla da bu kötülüğü mümkün olan her yoldan yok etmeli, bertaraf kılmalısın.

Bugün özet olarak hepimizin ihmal ettiği birkaç iyilik ile, müptela olduğumuz birkaç kötülüğü zikretmek ve hatırlatmak istiyorum. Bunlardan birisi, kendimizin de terk ettiği ve dolayısıyla başkalarına da emretmediğimiz bir farızdır. Bu farz, bütün iyiliklere ulaşmanın ve kötülüklerden sakınmanın aslıdır. Ne yazık ki hepimiz, bu prensipleri terk etmiş durumdayız. Bu farz "dinde tefekkuh etmek (dini anlamak, öğrenmek)"tir. Her Müslümanın mükellef çağına ulaştığında, dinî hükümleri öğrenmesi ve dini tanıması farz-ı ayndır. Dininin usul ve furuatını (teferruatını) iyice öğrenmelidir. Dinin aslı ise tevhittir. Zatî, sıfatî ve fiilî tevhidi öğrenmek sana farzdır. Ona inanman ve iman etmiş olman gerekir. Sakın müşrik olmayasın. Tevhid-i ef'alî'nin (âlemde yegâne müessirin Allah olduğu inancının) bereketiyle sabır, tevekkül ve şükür ehli olmalısın. Sonra da tevhid-i ibadî sahasında ıslahata girişmelisin. Şirk, riya ve ücb (kendini beğenmişlik) diye bir şey olmamalıdır kalbinde. Peygamber ve İmamları tanımalı, onlara inanmalı ve de emirlerine itaate hazırlıklı olmalısın. Hakeza ahirete de içten inanmalısın. Ölümden sonra nelerin olacağını bilmelisin. Berzah, kıyamet ve mizanın ne olduğunu öğrenmelisin. Velhasıl usul-i dinini çok iyi bir şekilde ve yakın hâsıl ederek bilmen gerekir. Furu-i din hususunda da bütün farzları bilmelisin. Kebire (büyük) günahların kaç tane ve neler olduğunu öğrenmelisin.

Usul-i Kâfi'de yer alan bir rivayette, İmam Muhammed Bâkır'dan (a.s) şöyle nakledilmiştir:

Dinde fakih olsunlar diye elime kırbaç alıp da dostlarımla başına vurmam istiyorum.

Bu uyarı, söz dinlesin ve dindar olsunlar diye sadece müminler içindir. Diğerlerinin hesabı ise zaten malumdur.

Hz. Ali (a.s) şöyle buyuruyor:

İnsanlar üç kısımdır: Rabbanî âlim, kurtuluş yolunda ilim öğrenen talebe ve her sese uyan, her rüzgâra kapılan zayıf ve küçük sinekler (misali insanlar) ki, bunlar ne ilim nuruyla aydınlanmış, ne de sağlam bir direğe sarılmışlardır.

Âlimin yanına gidip de dinî ahkâmı öğrenmen farzdır. "Tevhit nedir, hak inançlar neler?" diye sorman gerekir. Aksi takdirde Allah indinde hiçbir itibarın olmaz.

Hakeza Usul-i Kâfi'de yer alan bir başka rivayette şöyle nakledilmiştir:

Ya âlim ol, ya talebe, ya da âlimlerin dostu. Dördüncüsü olma ki, helâk olursun.

Ne kendin biliyorsun ne de âlimin yanına gidip farz ve haramları soruyorsun ve ne de âlimlere bir sevgin var. O hâlde helâk olacaksın.

Bu yüzden Müslümanlar kendine gelmelidir. Bu şehirde kaç tane âlim ve adil fakih vardır ve bu cemiyetten kaç kişi dinini öğrenmeye hazırdır? Bu yüzden ilim havzaları tesis etmek vaciptir. Adil fakih ve müçtehitler yetişmelidir. En azından cuma günlerinde, zaman ayırıp dinlerini öğrenmeleri gerekir. Talebelerden birini evine davet et de, ondan helâl ve haramları öğren. Eğer okuma yazma biliyorsan, o zaman da akait kitaplarına ve ilmihallere müracaat et.

Bu marufu (iyiliği) diğerlerine de ulaştırın. Hem kendiniz dinde fakih olmaya çalışın, hem de başkalarına bunu emredin. En az dünyanız için koşup durduğunuz gibi, ahiretiniz için de çalışın. Namaz ve oruç hükümlerini çok iyi

öğrenin. Herkesin müptela olduğu ticaret ve alışveriş hükümlerine aşına olun.

Bu büyük farza, yani dinde fakih olmaya çok önem veriniz. Âlimleri çok sevmeniz gerekir. Sizin âlimlere ne kadar sevginiz var? Âlimler, İmam-ı Zaman'ın (a.s) temsilcileridir. Âlimler sizi din ve Allah'a yaklaştırmaktadır. Ben şahıslar hakkında değil, genel olarak konuşuyorum... Geçmişimizden tövbe etmemiz gerekir. O hâlde, bundan sonra âlimleri seven, âlim yetiştiren ve talebe olan kimse-lerden olalım.

Emretmeyi terk ettiğimiz iyiliklerden biri de namazdır. Namaz dinin direği ve esasıdır. Niçin gençlerimiz camilerden kaçıyor? Bir yere kadar bunun suçlusu anne ve babadır. Eğer oğlun bir gün okula gitmeyecek olsa, neler yaparsın? Teşvik ve tehdit ile onu okula göndermek için her yola başvurursun. Ama bir gün namazı kazaya kalınca, aynı işi yapıyor musun? Acaba ona, "Namaz kılmazsan günahkâr olursun, Allah'ın azabına duçar olursun, Allah ile ilişkin kesilir ve rezil olursun." diyor musun? Elbette ki teşvik de lazımdır. Teşvik ve taltif olunca, çocuk daha fazla ıslah olmaya yönelmektedir. Ondan bir kötülük görünce, lakayt davranmamalısın.

Mümkün olan her yoldan kötülüğün önünü almalısın. Meselâ oğlun fesada müptela olmasın diye para harcamalı, örneğin oğlunu evlendirmelisin. Hakeza kızını evinde tutma... Boş yere bahane çıkarma. Mümin biriyle evlendir; mutlu olacağı öz evine gitsin... En iyi sadaka ve masraflar, düğün ve nikâh için olanlarıdır. En iyi aracılık ve tavsiyeler de evlilik hususunda olanıdır.

Velhasıl, yolunu bularak iyiliği emretmeli ve kötülükten sakındırmalısın. Fasit ve bozuk dergi ve gazetelerle meşgul olmasın diye de çocuklarına çeşitli eğlence vesile-

leleri ayarlamaya çalış. Çocukların sahih bir eğlenceye ihtiyaçları vardır. Dinî ve tarihî romanlar ver. Kötü film-lerin oynatıldığı sinemalara gitmemesi için sağlıklı eğlen- ce yerlerine götür. Her ne kadar masraflı da olsa, bunu yapman gerekir.

Sakındırmayı terk ettiğimiz bazı umumî kötülükleri de zikretmek istiyorum. Birisi, müminin gıybetini etmek- ten sakındırmaktır. Her mecliste ve her kim olursa olsun gıybet ettiğinde bütün meclis ehline o mümini savunmaları farzdır. Eğer birisi başkasının ayıplarını söylüyorsa, sıh- hate hamletmek ve onun dediklerine inanmamak gerekir. Ama ne yazık ki gıybeti kulak asıyorlar ve buna inanıyor- lar. Sakındırılmayan kötülüklerden biri de tefrika, ayrılık- lar, insanların aralarını bozmalar ve çekişmelerdir. Bunu gören her Müslümanın hemen engel olması ve sakındır- ması gerekir. İki kardeş arasında anlaşmazlığın olduğunu duyduğunuzda, onları tanıyorsanız, hemen bu kötülüğe engel olmalısınız. Tatlı bir dille onları barıştırmalısınız.

Biharu'l-Envar'da şöyle rivayet edilmiştir:

İmam Cafer Sadık (a.s) bir yerden geçerken iki kişinin kav- ga etmekte olduğunu gördü ve durarak onlara, "*Allah'tan sakının.*" diye seslendi.

Elbette bu mükellefiyet insanın ıslah edebileceği du- rumlarda söz konusudur. İnsanın takatini aşan şeylerden hiçbir sorumluluğu yoktur. İki akraba birbirine küsecek olursa siz, "Beni ne ilgilendirir?" diyemezsiniz. Akrabalar arasındaki ayrılıkları da gidermelisiniz. Her ne kadar para harcamak da gerekse, bu işi görmeli ve para harcamalısı- nız ki, bu kötülük ortadan kalksın. Gerekirse para da harca ve her iki tarafı da evine davet ederek onları barıştır.

Evet, İmam Cafer Sadık'ın (a.s) metodunu kendimiz için en önemli görev edinmeliyiz. Bir gün akraba olan iki

kişi miras meselesi yüzünden pazarda kavga ediyorlardı. Her ikisi de İmam Sadık'ın (a.s) taraftarlarından idi. Bu esnada İmam'ın özel naibi Mufazzal oradan geçiyordu. Meseleyi öğrenince onlara, "Gelin bize gidelim de orada ne dediğinize bakayım." diyerek alıp evine götürdü. Birine, "Mesele nedir?" diye sorunca şöyle dedi: "Benim şu kadar dirhem mirasım bunun yanındadır; bir türlü vermiyor." Diğerine, "Sen ne diyorsun?" diye sorunca o da, "Boş yere kavga çıkarıyor." dedi. Mufazzal kalkarak söz konusu meblağı getirdi ve davacının önüne bıraktı. "Bu iddia ettiğiniz para miktarıdır. Şimdi kalkıp görüşün... Birbirinize küskünlüğünüzü kalbinizden silerek ayrılın. Bilin ki, bu para da benim şahsî malım değildir, İmam Sadık'a (a.s) aittir. İmam'ın (a.s) kendisi bunu bana vererek insanların arasını ıslah etme yolunda harcamamı emretmiştir."

Niçin iki mümin kardeş birbiriyle kavga etsin ve dünya leşi için birbirlerine saldırsınlar? Bazı kötülükleri ortadan kaldırmak için para harcamak da vaciptir. Para harca ki, bu kötülükler bertaraf olsun. Sıla-i rahmi terk etmek veya mümine kötü söz etmek tamamen ortadan kalksın.

Ravi şöyle diyor: "Sıcak bir yaz günü öğleden önceydi. Emirü'l-Müminin'i (a.s), evinin dışarısında bir duvara yaslanıp su gibi ter döktüğü hâlde gördüm. Kendisine, "Ya Emire'l-Müminin, bu zamanda evden çıkılır mı?" dedim. İmam (a.s), "*Buraya bir mazluma yardım edebilmek veya bir hayır işleyebilmek ümidiyle geldim.*" buyurdu. Bu esnada bir kadın ağlar ve inler bir hâlde, İmam'ın (a.s) yanına vararak şöyle dedi: "Ya Ali, imdadıma yetiş. Kocam kötü ahlâklı biridir. Beni dövdükten sonra evden dışarı attı ve beni tehdit etti. Benim gidecek bir yerim de yok." İmam (a.s), evinin nerede olduğunu sordu. İlginç olanı şu ki, kadının evi

Kûfe'nin çok uzak bir noktasında, hurmalıkların sonunda bir yerdeydi.

Hız. Ali (a.s) o kadınla birlikte yola düştü. Ravi diyor ki: Ben de İmam (a.s) ile beraber gittim. Evine yaklaştığımızda kadın ilerlemeye cüret edemedi. Emirü'l-Müminin (a.s) kapıyı çaldı ve adam dışarı çıktı. Bu şahıs yılda bir defa dahi Kûfe mescidine gelmiyordu. Evi Kûfe'nin etrafında olduğundan İmam'ı (a.s) tanımiyordu. Hız. Ali (a.s) ona, "*Ben senin yanına hanımını affetmen ve ona iyi davranman için geldim.*" diye buyurdu. Ama adam Emirü'l-Müminin'in (a.s) karşısında küstahlık ederek, "Senin yanına geldiği için artık ayaklarını da kıracağım." dedi ve "Şöyle şöyle yapacağım..." diye tehditler savurmaya başladı. İmam (a.s) muhababının tatlı dilden anlamadığını görünce kılıcını çekerek şöyle buyurdu: "*Ben sana iyiliği emrediyorum. Ama sen neler diyorsun?*" Adam kılıcı görünce korktu ve geri çekildi. Bu esnada oradan geçmekte olan bir şahıs İmam'ı tanıyarak "es-Selâmu aleyke ya Emire'l-Müminin!" diye seslendi. Ev sahibi de artık İmam'ı tanıdı ve ayaklarına kapanarak ağlamaya başladı. "Beni bağışla; hanımım gelsin, ben onu bağışladım. Ben evi ve evimde olanları da ayaklarınızın bereketine ona bağışladım ki, artık ona, 'Evden dışarı çık.' diyemeyeyim. Ev de onun olsun." diyerek özür diledi.

Hız. Ali (a.s) kötülükten sakındırdı. Ali'nin dostları ve izcileri olan sizler de para harcamak ve yüzüsu dökmekle de olsa kötülüklerden sakındırın.

Başka bir kötülük daha arz edeyim. Zira herkesin müptela olması mümkündür. Allah'ın kaza ve kaderine itiraz sayılan sabırsızlıklar da haramdır. Her Müslümana da insanları bundan sakındırmak farzdır. Meselâ cenaze teşyi etmeye gidiyorsunuz; matem sahibi kimse evde veya gusül verilen yerde Allah'ın kaza ve kaderine itiraz eder-

cesine üstünü başını yırtmakta, saçlarını yolmakta ve başını habire duvara vurmaktadır. Öyle ki, eğer Azrail'i görecek olsa ve gücü de yetse onu parça parça eder. "Niçin ve niye?" diye figan etmektedir. "Allah'ım, göre göre sadece benim çocuğumu mu gördün?" veya "Yaşlı babasına da mı acımadın?" gibi küfre kaçan sözler sarf etmektedir.

Elbette ağlamak, Allah'ın kaderine itiraz etmek değildir. Bunun sakıncası yoktur. Kalp acıdığında gözyaşı akar. Biz sabırsızlık göstermek ve Allah'ın kaderine rahatsızlık izharında bulunmak hakkında sohbet ediyoruz. Zira kendisinin öleceğine asla ihtimal vermiyor. Bu yüzden de "niçin ve niye?" deyip durmaktadır. Allah'ın işlerinin maslahat üzere olduğunu bilse, böyle yapmazdı. Resulullah'ın (s.a.a) biricik oğlu İbrahim henüz 18 aylıkken vefat etti. İmam Hüseyin'in (a.s) oğlu Ali Ekber daha gençken bu dünyadan göçtü. Onlar mı azizdir, yoksa senin evlatların mı? Allah'ın takdirine itiraz etmek haramdır. Siz de buna bir şey demez ve kötülükten sakındırmazsanız, günahkâr olursunuz. Zira bu da haramdır.

Duyulduğuna göre bazı kadınlar, matem sahibine teselli vereceğine daha da bir tahrik etmektedirler. Bazen matem sahibini Allah'ın kaderine itiraza zorlamaktadırlar. Özellikle de ağıt okuyan bazı kadınlar ortalığı velveleye veriyorlar. Bunlar günahtır, Müslümanları bunlardan sakındırmak gerekir. Böylece Allah'ın izniyle kötülükler de bertaraf olmuş olur.

Unutulan genel farzlardan biri de şudur ki, bir Müslümanın günah işlediğini gördüklerinde, onu kötülükten sakındırmakta, ama tövbeye davet etmemektedirler. Meselâ birinin yalan konuştuğunu görünce, onu yalan konuşmaktan sakındır ve sonra da tövbe etmesini söyle. Kim bilir belki de "Kendim günah işlediğimde tövbe ediyor muyum

ki?" diyorsun. Elbette hepsinin ayrı bir yeri vardır. Kendin için tövbeyi unutman, başkasını tövbeye davet etmene engel olamaz. Günahkârı tövbeye davet etmelisin. Onu tövbe ettirmedikçe vazifeni yapmış olmazsın. Hatta bu konudaki ihtimal de kâfi değildir. Tövbe ettiğine yakın hâsil etmedikçe onu bu işe davet etmen gerekir.

Bu iyiliğe emretme, yani tövbeye davet vazifesiyle hangi Müslüman amel etmektedir? Öyle bir şey yap ki, muhatabın, günahından tövbe etsin. Ya öğüt ve nasihatle veya ahiret azabıyla tehdit etmeye ya da diğer mümkün yollardan onu günahından pişman etmeye çalışmalısın. Eğer tövbeye davet ettiğinde muhatabın etkilenir de tövbe ederse, Allah'ın ecir ve rahmetine nail olursun.

Meselenin aydınlığa kavuşması için bir de bir rivayet nakledeyim. Bu rivayet Biharu'l-Envar'ın 5. cildinde yer almıştır.

Geçmiş bir zamanda bir abit uzlet köşelerine sığınmış, ibadetle meşgul oluyordu. Elbette ilimsiz uzlet zilletidir. Dinî marifet ve ilimleri tahsil etmeden ibadetle meşgul olmak için uzlete çekilen abit zavallı ve bedbahttır. Bu zavallı abit de âlim olmadan uzlet köşesine çekilmiş, ibadetle meşgul olmuştu. Şeytan her ne kadar onu saptırmak istediye de yapamadı.

Bir gün Şeytan sair küçük şeytanları da etrafına toplayarak bunu nasıl saptıracaklarını konuştular. Herkes bir öneride bulundu. Ama kabul görmedi. Küçük şeytanlardan biri şöyle dedi: "Onu ibadet yoluyla kandırmalıyız." Bu teklif herkesçe kabul gördü. Küçük şeytan, Abidin ibadetgâhına geldi ve yerin üzerinde havada seccadesini sererek namaz kılmaya başladı. Elbette bu iş cinler ve şeytanlar için kolaydır. Zira onlar insanlar gibi kısıtlı değildir. Küçük şeytan habire rükû ve secde ediyordu. Mezkûr

abit ise bu manzarayı görünce şaşkın şaşkın seyretmeye koyuldu. Zira ne yemek yiyor, ne yatıyor ve ne de istirahat ediyordu. İbadetten asla yorulmuyordu.

Abit kendisinden daha abit gözüken bu küçük şeytanla konuşmak için yanına vardı. Ama şeytan ona itina etmedi. Sonunda abit şöyle dedi: "Seni bu makama ulaştıran Allah aşkına sözlerime kulak ver." Küçük şeytan biraz duraklayarak, "Beni Allah'ın zikrinden alıkoyma. Benimle boş şeyler konuşma." dedi. Abit, "Sana bir şey sormak istiyorum. Bu makama nasıl yetiştin ki, havada Allah'a ibadet ediyor, yorulmuyor, yatmıyor ve yemiyorsun?" dedi. Küçük şeytan şöyle dedi: "Benim bu makama erişmemin sebebi şudur: Ben ilkönce bir günah işledim, sonra da tövbe edince makamım yükseldi ve bu mevkie ulaştım." Abit, "Bana da öğretsene." dedi. Küçük şeytan şöyle dedi: "Falan mahalleye ve falan fahişe kadının yanına git. Sonra da tövbe ederek bu makama eriş."

Önceden de dediğim gibi insan fakih olmayınca, ibadetinin hiçbir faydası yoktur. Sonunda küçük şeytandan üç dinar da alarak mezkûr mahalleye gitti. Direkt fahişenin evinin kapısına vardı. Parasını vererek eve girdi. Kendi yaptığı işten utanan günahkâra ne mutlu! Kendi yaptığı günahla iftihar eden günahkâra yazıklar olsun! Bu fahişe kadın, bütün pisliklerine rağmen Allah'tan ümidini kesmemiş biriydi. Şahidi ise bu olaydır, abidi görür görmez şöyle dedi: "Senin bu gibi yerlerde ne işin var? Alnundaki secde izinin ve ibadet alametlerinin buraya yakışır bir yanı yoktur." Abit, "Seni ilgilendirmez. Paranı al ve dediğimi yap." dedi. Kadın, "Ben senin helâk olmandan rahatsızım; acıyorum sana. Sen biçare bir şekilde ateşte yanarsan ben acırım. Bunca ibadetine rağmen günaha bulaşman, üzülecek bir

şey doğrusu. Bana buraya nasıl geldiğini anlatsana." Bilahare abit kadına bütün olayı nakletti.

Bunun üzerine akıllı kadın şöyle dedi: "Ey Allah'ın kulu, o şeytan imiş. Melek asla insana günahı emretmez. Delili de seni günaha sevk etmesidir." Ama abit ısrar ediyordu. Sonunda kadın şöyle dedi: "Ben hazırım ve evimin kapısı da her zaman açıktır. Sen git ve yine geri gel. Eğer o orada değilse, bil ki o seni helâk etmek isteyen bir şeytan imiş. Ama orada ise gel ben hazırım." Her türlü yola başvurarak abidin Allah'tan uzak düşmesine ve azaba duçar olmasına engel oldu.

Abit evine gittiğinde şeytandan hiçbir eser olmadığını gördü. İlginç olan nokta şu ki, o gece kadının son gecesiymiş. Ömrünün sonuna birkaç saat kaldığını görünce bütünüyle değişti ve tövbe etti. Aynı gece de öldü. Zamanın peygamberine, "Müminlere haber ver ki, o kadının cenazesini teşyi etmeye hazırlansınlar." diye emredildi. Peygamber, "Ama nasıl olur? O kadın fahişe idi!" diye sorunca, şöyle hitap edildi ona: "Evet, ama ömrünün sonunda Allah'ın rahmetine lâyık oldu. Zira kullarımızdan birini günahattan korudu. Bu son ameli yüzünden Allah'ın lütfünü kazandı ve bütün günahları bağışlandı." Zira o kadın bir kulun, Allah'ın evinden uzaklaşmasına engel oldu.

Perdenin arkasında ne olduğunu nereden biliyorsun? İnsan kırk yıl cehenneme doğru gittiği hâlde bir anda cennetlik olabilir. Bunun aksi de mümkündür. İnsan kırk yıl boyunca cennete doğru gittiği hâlde bir anda cehennemlik de olabilir.

Allah-u Teâlâ insanın, başkalarını tövbeye davet etmesini sevmektedir. Her günahkârı gördüğünde merhamet dolu bir kalple onu Allah'la barıştırmaya çalışır. Ona, "Her

ne kadar günahın büyük de olsa, Allah'ın rahmet ve affı yanında küçüktür" de.

Gel, gel! Ne olursan ol, yine de gel!

Kâfir, Yahudi, putperest olsan yine de gel!

Bizim dergâhımız ümitsizlik dergâhı değil

Yüz defa tövbeni bozsan, yine de gel!

Usul-i Kâfi'de nakledilen bir rivayette de şöyle denilmektedir:

Allah kulunun tövbesine, merkebinin üzerindeki eşyalarıyla birlikte kaybedip de sonra bulan birinin sevinmesinden daha çok sevinir.

Allah'ın sevinmesinin manası nedir bilemiyoruz? Ama bizlerin ne kadar farzları terk ettiğimizin ve ne kadar günahlara duçar olduğumuzun da haddi hesabı yok. Kendin de bilmiyorsun. Dolayısıyla da bu amelin ölümden sonraya kalmasın. Elinden geldiği ve senden kabul ettikleri müddetçe yalvarıp yakar, Allah'tan özür dile. Geçmişini telafi et:

Bir müddettir hürmetsizlik çoğaldı.

Bu zamanda gönül uykusundan uyandı

Affet bizim hürmetsizliklerimizi

Mahvet bizim himmetsizliklerimizi.

18. DERS

Acaba Müslüman Hidayet Bulmuş Değil Midir?

"İhdine's-sirate'l-müstakim" (Bizleri doğru yola hidayet et) ayeti hakkında ta Asr-ı Saadet'ten beri birtakım şüphelerde bulunulmuştur. Müslümanlara şöyle diyorlar: "Sizler gece-gündüz 'Ey Allah, bizleri doğru yola hidayet et; kurtuluş yolunu göster.' diyorsunuz. Bundan da anlaşıyor ki sizler henüz hidayet bulmuş ve saadete kavuşmuş değilsiniz. Henüz şüphe ve tereddüt içerisindediniz. Dolayısıyla da Allah'ın sizleri hidayete erdirmesini istiyorsunuz. Henüz dininiz salim değildir."

Hakeza Bakara Suresi'nin ilk ayetinde de şöyle buyrulmaktadır:

Bu bir kitaptır ki, onda şüphe yok. Takva sahiplerine yol gösterici ve hidayettir.

Acaba Kur'ân muttaki olmayanlar için de hidayet vesilesi değil midir? Hâlbuki Kur'ân, âlemler için hidayettir. Bütün insanlar için hidayet vesilesidir. Ama mezkûr ayette "**Kur'ân, takva sahiplerine yol göstericidir.**" diye buyrulmaktadır.

Duyduğunuz her şüphenin genellikle bir geçmişi ve sabıkası vardır. Daha önceden de şeytanî ağızlar tarafından Müslümanların inançlarını zayıflatmak için ortaya atılmıştır. Şu anda da aynıdır. İslâm düşmanı batıl fırkaların işi de, bu gibi şüpheleri icat etmektir. Şu ana kadar

bu gibi şüphelere kâfi derecede cevaplar verilmiştir. Ama gençlerimiz ve o cevaplardan habersiz kimseler bunları duyduklarında kafaları kurcalanmaktadır. Allah korusun inançlarında sarsıntıya düşmektedirler. Özellikle de köylerde bilgisiz kimseleri seçerek, onlara bu şüpheleri yöneltmekte, onlar da bir iki şüpheyle pes etmektedirler.

Sırac-ı Vehhac tefsirinde nakledildiğine göre, Resulullah'tan (s.a.a) sonra Ebu Bekir'in hilafeti zamanında önceden Hıristiyan olan Alkame b. Hârise adında bir Müslümana, bu şüpheyi empoze ettiler. Bu şüpheyi ilk defa ortaya atanlar asr-ı saadetteki Hıristiyanlardı. Alkame'nin yanına birini göndererek ona şöyle dediler: "Sen Hıristiyanlığı terk ederek Müslüman oldun ve güya hak dini buldun!... Hâlbuki bizzat Müslümanlar bu hususta şüphe içindedirler; zira gece-gündüz kaç defa 'Allah'ım, bizi doğru yola hidayet et.' diyorlar. Bundan da anlaşıldığına göre, onlar doğru yolu henüz bulmadıklarından, ona ulaşmayı Allah'tan talep etmektedirler."

Alkame bu bir tek şüphe karşısında şekke düştü. Hâlbuki kendisi anlamadıysa, anlayan kimselerden sormalıydı. Bu hususta iyice bir araştırmalıydı. Ama eski dindaşlarının tesiri altında kalarak, bütün eşyalarını topladı ve Medine'den çıkarak Şam'daki Hıristiyanların yanına gitti. Bunun üzerine Ebu Bekir'e, "Alkame İslâm'ı terk etmiş ve Hıristiyan olmuş, dolayısıyla bazı zayıf inançlı kimselerin inançlarında sarsıntıya düşmelerine de sebep olmuştur." diye haber verdiler.

Çoğu insan, birinin mürtet olmasıyla sürçmekte ve inanç açısından sarsılmaktadır. Zira genellikle ilim ve burhan üzere iman etmemiştir. Ebu Bekir de, hallal-i müşkülât olan Hz. Ali'ye (a.s) durumu bildirdi. Ondan bu şüpheye cevap vermesini istedi. Ali (a.s) de, "*Rahman, Rahim, gü-*

nahları bağışlayan, tövbeleri kabul eden, azabı şedit ve sürekli olan Allah'ın adıyla..." diye başlayan bir mektup yazdı kendisine. İlkönce Allah'ın dört ismini zikretti. Besmele'den sonra, Allah'ın günahları affettiğini, tövbeleri kabul ettiğini bildirdi. Yani eğer yeniden tövbe edecek olursan korkma, Allah günahlarını bağışlar. Ama eğer tövbe etmez de hak dine dönmezsen, Allah'ın azabı şiddetlidir ve O intikam alıcıdır. Sonra da Alkame'nin şüphesine cevap verdi:

"Ey Allah, bizi doğru yola hidayet et." demek, Allah'ım, bizleri itaatinde sabit kıl; bizleri kendine ibadet etmeye irşat et, sana itaat etme tevfikini ver, bizlere amel tevfikini ihsan eyle, bu yolun süluk ve amel tarzını bizlere göster demektir. Yoksa bize "sırat-ı müstakim"i (doğru yolu) göster manasına değildir.

İmam (a.s) mektubu yazarak bir elçiyle Şam'a gönderdi. Onu bir kilisede bularak mektubu kendisine verdi. "Bu mektubu Peygamber'in (s.a.a) amcası oğlu Ali (a.s) yazmış." dedi. İmam'ın (a.s) mektuptaki "günahları bağışlayan" müjdesini görünce, şüphesinin hallini de buldu. Zira "Müslümanlar doğru yolu bilmiyorlar ve şektedirler" manasına değildir bu. Her Müslüman hak yolun, doğru inançlara inanmak, farzlarla amel etmek ve haramlardan kaçınmak olduğunu biliyor.

Alkame ağladı. Özellikle de Allah'ın dört mübarek isminden üçünün rahmet ve birinin de gazap olduğunu okuyunca... Allah'ın rahmeti gazabını geçmiştir. "Ey kendisine rahmet etmeyi gerekli kılan Allah'ım!" "Günahları bağışlayan", "tövbeleri kabul eden" ve "ihsan sahibi" şeklindeki isimleri rahmetine ait üç ismidir. "Şedidü'l-ıkab" ise şiddet ve intikamın ismidir. Eğer birisi nazlanır da rahmet, cemel ve ihsan mazharlarından yüz çevirecek olursa, şiddetli azaba müstahak olur.

Alkame mektubu bitirdikten sonra hemen eşyalarını toplayarak o elçiyile birlikte Medine'ye geri döndü, tövbe ederek yeniden Müslüman oldu.

Maksadım, hidayet kelimesindeki şüpheye cevap vermektir. Böylece gece gündüz Allah'tan hidayet talep etmemizin manası anlaşılabilir istedim.

Hidayet ise iki kısımdır. Hidayet-i âmme ve hidayet-i hasse. Hidayet-i âmme (genel hidayet), insanları cennete ulaştırmanın yolunu göstermektir. Sırat-ı müstakim, insanı Muhammed (s.a.a) ve Ehlîbeyt'inin civarına ulaştırmanın yoldur. Eğer insan bu yola koyulursa, sonuna kadar bu yolda yürüyecek olursa, Kevser havuzunun başında Muhammed (s.a.a) ve Ehlîbeyt'in (a.s) civarına ulaşır. Eğer insan sırat-ı müstakimi kat edecek olursa, ebedî kurtuluşa erişir. Ölümü saadetinin başlangıcı olur. Kur'ân-ı Kerim çeşitli tabirlerle bunu beyan etmişlerdir. Mesela Yâsîn Suresi'nde sırat-ı müstakimi kısa bir ayette şöyle beyan etmektedir:

Yalnız bana kulluk edin, budur sırat-ı müstakim (doğru yol).¹

Kulluk yolu, sırat-ı müstakimin bizzat kendisidir. Ama bencillik, heva ve hevesperestlik sıradan düşmektir.

Gördün mü hevasını mabut edineni?...²

Heva ve hevesperestlik, insanı cehennem derinliklerine sürükler. "Canım, gönlüm böyle istiyor" deyip de nefsanî heveslerinin peşinde koşturanlar, asla helâl ve harama riayet etmezler. Sonunda da cehennem yoluna girerek kulluk yolunu terk ederler.

1- Yâsîn/61

2- Câsiye/23

Yâsîn Suresi'nde sırat-ı müstakim, Allah'a kulluk olarak beyan edilmiştir. Tıpkı bir kul gibi yaşa. Serkeşlik etme. Kendini mutlak özgür ve müstakil sayma, kendini Allah'ın mutlak mülkü say. Sana dil veren, onu kullanabileceğin yerleri de beyan etmiştir. Gerçek gasıp kimdir? Allah'ın verdiği bu emanet dille, sürekli yalan söyleyen, giybet eden, iftirada bulunan, insanların haysiyetiyle oynayan bir kimsenin bu tasarrufları gasıpçasına ve haksız tasarruflardır. Bu dil Allah'ın mülküdür. Tasarrufu da mahduttur. Da-ima hakikî malikinin gözetiminde olmalıdır. Allah'ın kulu ol. Allah'ın verdiği kulakla kötü sözlere kulak verir ve haram sesleri dinlersen, sıratıtan düşmüşsün demektir. Bütün günahlar böyledir.

Allah-u Teâlâ Kur'ân'da sırat-ı müstakimi genel olarak "Allah'a kulluk" diye beyan etmiştir. Başka bir tabirle takvadır veya farzlarla amel etmek ve haramlardan sakınmak. Bilmesi gerekenleri bilmesi ve terk etmesi gerekenleri de terk etmesidir. Yani usul-i akaidin ve farzlarla haramların hülasasıdır. Evet, sırat-ı müstakim, İslâm dini demektir. Müslüman olup da bu gerekli açık bilgileri bilmeyen var mıdır? O halde hepsi hidayet-i külli oldu. Yüce Allah hidayet-i küllî ve sırat-ı müstakimi genel olarak beyan etmiştir. O hâlde bunun için dua etmek yersizdir.

Allah-u Teâlâ Kur'ân'da açık bir beyanla Arapça bilen veya Arapça dilbilgisi ilminden azıcık anlayan insanların o miktarda Kur'ân'dan istifade edebileceğini Peygamber'in (s.a.a) dilinden açıklamıştır. O hâlde geriye kalan, bu hidayete göre amel etmektir. Allah hidayet etmiş, doğru yolu göstermiştir. Ama bizim hidayet bulmamız önemlidir. Hidayete ermemiz de, o küllî/genel kural ve kaideleri hakkımızda icra etmemizdir.

Hidayet-i hasse (özel hidayet) ise, tüm fertlerin o yol üzere amel etmesidir. Tıbbiye derslerine teveccüh ettiniz mi? Tıbbiye öğrencileri bir müddet belli hastalıklar ve ilaçların külliyyatını okuyor, sonra da bu okuduklarını bir hastanın üzerinde tatbik etmeye çalışıyorlar. Meselâ vücutta ateş yapan hastalıkların hepsini okuyorlar. Doktor olduğunda da vücudunda ateşi olan hastalardan birini yanına getirdiklerinde, bunun hangi çeşit hastalık olduğunu teşhis ediyorlar. Zira ateşli hastalıkların her birinin özel bir tedavisi vardır. Hatta en küçük bir yanlılık hastanın ölümüne sebep olur. Tıpta önemli olan sadece okumak değil, bu okuduklarını tatbik ettirebilmektir. Eğer sahil ve doğru bir şekilde tatbik ettirebilirse, yeteneklidir demektir. Ama her ne kadar çok da okusa, yanına bir hasta getirdiklerinde, doğru bir şekilde teşhis edemezse, ne faydası vardır?

Zavallı bir âlime benzer ki, birçok fıkıh istidlalleri okumuş ve öğrenmiş, ama amel makamında birçok farzları kazaya kalmış ve günahlar işlemiş ve ne kadar masiyetlere mürtekip olmuştur, bunun ne faydası vardır? Meselâ su-i zannın haram olduğunu iyi okumuş ve anlamıştır. Allah'ın Kur'ân'da bunu nehyettiğini de biliyor. Bu küllî ve genel bir şeydir. Sen okuduğun gibi, okuma yazması olmayan da duymuştur.

Kur'ân'a hidayet olmak da, onunla amel etmektir. Eğer bir mümine su-i zanda bulunacak olursan, Kur'ân'ın hidayetinden mahrum kalmışsın demektir. Kur'ân seni hidayet etmemiştir. Bu, tıpkı okuduğu hâlde hastanın hastalığını teşhis edemeyen tıbbiye öğrencisine benzemektedir. Sırat-ı müstakimi bilen, ama amelen kat etmeyen kimse de kâmil ve faydalı bir şekilde hidayet olmamış demektir. Dolayısıyla da bu hidayet-i hasse (özel hidayet)ten mahrumdur.

Hidayet-i hasse, doğru yolu bulmak ve hidayet kabiliyeti-ne sahip olmaktır. Nitekim Kur'ân'da şöyle buyruluyor:

Gerçekten de biz ona doğru yolu gösterdik (hidayet-i amme) **ister şükretsin** (hidayet-i külliyi kabul ederek, hidayet-i hasseye nail olsun) **ister nankör olsun.**¹

Önemli olan hidayet bulmaktır. Yani Allah'ın küllî ve genel hidayetini kabullenmektir. Her kulun sabahtan akşamaya kadar sırat üzerinde olduğunu bilmesidir.

"Allah'ım, bizi sırat-ı müstakime hidayet et." Sen bize yardım etki, kulluk yolundan sapmayalım. Çarşıda, iş sahasında, her yerde dosdoğru olalım.

İnsan tamamıyla tehlikededir. Bazen insan sırat-ı müstakimden de sapmakta veya ilerleyeceğine, geriye doğru saymaktadır. Başkan, yönetici, köy muhtarı, bina ustası, kısacası herkes elinin altındakilere karşı sorumluluğu miktarınca tehlikededir. Eğer büyüklük taslayacak olursa, kulluk yolundan sapmış olur. "Ben sana şöyle yap demedim mi? Niye böyle yapmadın?" diye Firavunluk taslar. Tıpkı bir malik gibi tasarruflarda bulunmak ister.

Elbette bazen insan, elinin altındakilere itiraz etmek zorunda kalmaktadır. İşleri emredildiği şekilde yapmadığı takdirde uyarmalı, kınanmalıdır. Ama emrederken veya kınanırken de üstünlük taslamamalıdır. Meselâ iki işçi birbiriyle konuştuğunda ve birbirine itiraz ettiklerinde, asla üstünlük taslamamaktadır. Birbirine bir şey yapmasını söylediğinde de, Firavunluk kompleksine kapılmamaktadır. Zira karşısındakine hiçbir üstünlüğü olmadığını biliyor. İşte Elinin altındaki kimselere emreden veya itiraz eden kadın ve erkeklerin hâli de böyle olmalıdır. Üstünlük ve zorbalık tasladın mı sırat-ı müstakimden sapmışsın demektir.

1- Dehr/3

İmam Zeynelabidin (a.s) bir gün kölesini çağırdığında, kölesi duyduğu hâlde İmam'a cevap vermedi. İmam yeniden çağırdı; ama o yine cevap vermeyince, İmam (a.s) kalktı ve o işi kendisi yaptı ve onu görünce, "*Seni çağırdım, duymadın mı?*" diye sordu. Köle, "Duydum." diye cevap verdi. İmam, "*O hâlde neden cevap vermedin?*" dedi. İmam Seccad (a.s) kölesine, "Neden?" dese de zorbalık ve üstünlük taslayarak dememektedir. Ben malikim, sen ise bir kölesin demiyor, bilakis iki kul gibi birbirleriyle konuşuyorlardı. Köle, "Doğrusunu istersen çok yorgundum. Ayrıca sizin beni kınamayacağınızı da bildiğimden hiç ses çıkarmadım." deyince, İmam (a.s) ellerini kaldırarak şöyle dua etti: "*Allah'ım, kölem benden yana güvende olduğu için sana şükürler olsun.*"

Yani ben eziyet eden bir insan değilim ki, kölem benden rahatsız olsun ve korksun. Korkmak, korkulan kimenin kötülüğünü göstermektedir. Allah'a şükürler olsun ki, kölem benden korkmuyor. O hâlde ben kötü bir insan değilim. Kul ve kulluk budur işte...

İman sahipleri de bu yolu kat etmelidir. Elinin altındakilere karşı, kulluk yolundan sapmamalıdır. Eğer elinizin altında olanlar sizden korkuyorsa, sizin eziyetinizden güvende değil demektir.

Elbette bu müdüriyet mertebesi ve makamını hıfz etmekle de çelişmemektedir. Kimse itiraz etmemelidir. Biz iş yerlerinin, fabrika ve sair yerlerin tatil olmasını söylemiyoruz. Bilakis işlerin güzel bir tedbir ve idareyle gerçekleştirilmesini tavsiye ediyoruz. Böyle olursa, artık eziyet ve zorbalığa da gerek kalmaz. Bu, müdüre bağlı bir şeydir. Yani müdür üstünlük taslamamalı ve kulluk dairesinden çıkmamalıdır. Hangi makamda olursan ol, Allah katında elinin altındakilerle herhangi bir farkın yoktur.

"Allah'ım, bizi doğru yola hidayet et." İnsan her gün ve her an, Allah'ın yardımına muhtaçtır. Allah'ın kendisini hidayete erdirmesine ve ona hidayet yolunda sebat vermesine ihtiyacı vardır. Allah'ın hidayeti, Kur'ân'ın lafızlarına münhasır da değildir. Başka hidayetler de vardır ki "tevfik" olarak tabir edilmektedir.

Namaz farzdır. Terk etmek sırat-ı müstakimden uzaklaşmaktır. Ama bazıları bunu bildikleri hâlde uykuya öncelik veriyorlar. "Sonradan kazasını kılarım." diyorlar. Bazıları içinse dağı yerinden oynatmaktan daha da zordur namaz. Bundan da anlaşıldığı üzere, Allah'ın tevfiği olmaz ve o insana yardım etmezse, insan zavallı ve perişan bir hâle gelir.

Tevfikler Allah'ın fazladan lütfüdür. Adalet ise genel ve küllî hidayettir. Ama tevfikler Allah'ın fazlıdır. Sen Allah'tan fazlına (ihsanına) mazhar olmayı iste. Humus veya zekâtın farz olmadığını bilmeyen kimdir? Ama bilmek yetmez. Bunu ödemek ve mal sevgisine esir olmak önemlidir. Bilmek, hidayet-i âmme; ama vermek ise hidayet-i hassedir. O hâlde, "*Allah'ım, bizi doğru yola hidayet et.*" demek, "Bana öğret." demek değildir. Zira bunu önceden bildirmiştir. Bu talebin anlamı, "Tevfik ver de bu yolu kat edeyim ve bana öğrettiklerinle amel edeyim" demektir. Bu tevfiğin inayetiyle kalpler muhkemleşmekte ve şeytanî vesveselerden etkilenmez bir hâle gelmektedir.

Allah'ın hidayet-i hassesi ve tevfiklerinden biri de, şeytanın vesveseleri karşısında, meleğin de insana ilhamda bulunmasıdır. Meselâ şeytan, "İnfak etme, malın azalır. Yarın ihtiyarlar ve zayıf düşersin." diye vesvese edince, melek şöyle demektedir: "Sen Allah'a güven. Rızkı veren Allah'tır. Korkma!... Sana karşılığını inayet edeceğini vaat etmiştir. Yaşlılık çağına ulaşacağın nereden belli?"

Allah'ın özel hidayetlerinden biri de şudur: Bazen insan birtakım olaylarla karşılaşmaktadır ki, tertemiz bir ağızdan hikmetli bir söz işitsin ve kendine gelsin. Bunun da en yüce mertebesi arkadaşlıktadır. Allah tevfik versin de yakine ulaşmış bir dostun olsun ve sana doğru yolu göstere. Bu surette asla hevesperestlik etmemelisin. Elbette böylesi dostlar çok azdır. Ama Allah bazı kimselere bu tevfiği de inayet etmektedir.

Nakledildiğine göre kudret sahibi bir emir, haram bir işe doğru hareket ediyordu. Yol arasında bir ses duyunca bunun ne olduğunu sordu. "Vaizin biri halka nasihat ediyor." dediler. Bir an durdu ve dışarıdan vaizin sesine kulak verdi. Vaizden duyduğu bir tek cümle onu kökten değiştirdi ve kendine getirdi. Vaiz şöyle diyordu: "Kuvvetliye isyan eden zayıfa şaşıyorum doğrusu!..."

Biz neyiz? Ne kadar zayıf ve eksik yönlerimiz var. Bir tek mikrop karşısında yeniliyor, hastalanıyoruz. Dediklerine göre emir orada öylece kalakaldı ve bu söz çivi gibi kalbine saplandı. Hâlbuki insan birçok nasihatlere kulak veriyor; ama hangisini Allah tesirli kılar, belli değildir... Hidayet-i hasse de budur.

Kötü bir kadın olan Şa'vane'nin öyküsünü hatırlasana! Bir gün kadın bir topluluğun önünden geçtiğinde vaizin nasihat ettiğini ve orada hazır bulunanların da feryat ve figan ettiğini görünce durdu. Vaiz, cehennem ateşi hakkında konuşuyordu. Şu ayeti okuyordu:

Ateş, onları ta uzaktan gördü mü, onlar ateşin şiddetli kızgınlığını ve harıl harıl yanarken çıkardığı sesi duyarlar.¹

1- Furkan/12

Bunu duyan Şa'vane de, yüksek bir sesle şöyle dedi: "Eğer ben de tövbe edecek olursam, Allah beni de bağışlar mı?" Allah da vaizin diline hayrı ulaştırdı. Vaiz bu kadının bizzat Şa'vane olduğunu da bilmediği için ona şöyle dedi: "Evet, günahların hatta Şa'vane kadar da olsa, Allah seni bağışlar." Bu kadın o topluluk içinde tövbe etti. Hemen evine dönerek bütün köle ve cariyelerini azat etti. Böylece geçmişini telafi etmeye çalışıyordu. Ömrünün sonuna kadar da artık hayır ve salah üzere yaşadı.

Yazdıklarına göre bir gün gusül almak istediğinde soyununca bedenine baktı, kemikten başka bir şeyi kalmadığını görünce şöyle dedi: "Allah'ım, bu dünyada bedenim ne hâlde geldi! Acaba tövbem kabul oldu mu? Yoksa ahirette de ateşte mi yanacağım?" İşte o esnada şöyle bir ses geldi kulağına: "Yolumuzda sebat göster ki, keremimizi göresin!..."

Maksadım, has (özel) hidayeti açıklamaktı. Allah'ım, bizleri doğru yolda sabit kıl. Bilmemiz gerekenleri bize bildir ve amel etmemiz gereken şeyleri yerine getirmede ve terk etmemiz gerekenleri de terk etmede, sen bizlere yardımcı ol. Bu çok zor bir iş ve çok dakik bir meseledir. Eğer sen yardım etmezsen nasıl hedefimize varabiliriz?!... İş öyle bir hadde varır ki, Allah'ın has hidayetleri artış gösterir, sonunda gönül genişliğine nail olunur.

Allah kimi doğru yola götürmek isterse Müslümanlığı kabul etmesi için gönlünü açar...¹

Hidayetin kemal mertebesi, gönül açıklığıdır. Kul hidayet talep ederse, Allah da ona gönül açıklığı inayet eder. Kalbi öyle bir genişler ki, dünya ve içindekiler, onun nazarında hayale dönüşür ve hayalî şeyler hâline

---

1- En'âm/125

gelir. Durumu öyle bir yere varır ki, Allah dergâhındaki dilenciligi, saltanattan daha yüce görür. En tatlı şeylerin ibadette, en acı şeylerin ise günahta olduğunu algılar... Bu yüzden de kunutta şöyle der: *"Ya Rabbi, gönüümü aç!"* Namazlardan sonra okunan dualardan birinde de şöyle arz eder: *"Allah'ım, bana kendi katından hidayet ver..."* Bu duaları okumayı terk etmeyin.

Usul-i Kâfi'nin "Dua" kitabında muttasıl bir senetle Şeybe'den şu rivayet nakledilmiştir:

Yaşlı bir adam elindeki asasıyla Resulullah'ın (s.a.a) huzuruna gelerek şöyle dedi: *"Ya Resulallah, yaşlandım, çok zayıfladım. Önceden yapabildiğim ibadetleri de artık yerine getiremiyorum. Oruç ve cihattan aciz kaldım. Bana bir şeyler öğret ki, bu mahrumiyetlerimi telafi etmeye çalışayım."* Resulullah (s.a.a), *"Sözünü tekrarla."* buyurdu. Yaşlı adam aynı cümleleri tekrar etti. Resulullah (s.a.a) yeniden aynı şeyi buyurdu ve yaşlı adam da aynı cümleleri yeniden tekrarladi. Ardından Allah Resülü buyurdu ki: *"Sana tekrar et dedim, zira sözlerin Allah'ın rahmetini harekete geçirdi. Buradaki taş, ağaç, toprak ne varsa (hepsinin melekûtu) sana Allah'tan rahmet diledi."*

Ey mütevazı yaşlılar! Mağrur olmayan ve saçlarını ibadet ve kullukta ağartan huşu sahibi yaşlıların, Allah indinde yüce bir değer ve makamı vardır. Allah Resülü (s.a.a) yaşlıların hâlinin gözetilmesini tavsiye ediyordu: *"Yaşlılar evin bereketidir.", "Yaşlılar belayı önler, Allah'ın rahmetinin nazil olmasına sebep olurlar. Huş'u sahibi yaşlıların Allah indinde büyük bir makamı vardır. Onun bereketinden hem ailesi, hem de komşuları faydalanırlar."*

Resulullah mezkûr yaşlıya da şöyle buyurdu:

"Sabah namazından sonra on defa şöyle de: Subhanallahi'l-azimi ve bihamdihi vela havle vela kuvvete illa billahi'l-aliyyi'l-

azim." Yaşlı adam, "Ya Resulallah, ahiretim için de bir şeyler buyur." dedi. Resulullah (s.a.a) da şöyle buyurdu: "Her namazdan sonra şöyle de: *Allahummehdini min indik ve efiz aleyye min fazlik venşur aleyye min rahmetik ve enzil aleyye min berekatik.*"¹ Sonra da yaşlı adama şöyle müjde verdi: "Eğer bu cümleleri (duaları) her namazının ardından okumayı terk etmezsen, cennetin sekiz kapısı yüzüne açılır. İstedğin kapıdan cennete girebilirsin."

Allah'ım ben cahilim, bana öğret; ben zayıfım, bana yardım et ki, doğru yolunda senin hidayetle amel edeyim. Kendi başıma değil, senin ihsan edeceğin aydınlıkta hareket edeyim. Allah'ım bana gönül genişliği ihsan et!...

1- Allah'ım bana kendi katından hidayet ver. Bana fazlından ihsan et. Rahmetini benden esirgeme ve bereketinden bana da indir.

19. DERS

"Hidayet-i Küllî"ye Göre Amel Etmek

Bahsimiz "hidayet" mevzusu üzerineydi. Önceden de bahsedildiği üzere, "**Allah'ım, bizi doğru yola hidayet et.**" ayetinden maksat, küllî ve umumî hidayet değil, özel hidayet demektir; hidayet-i hassedir. Yani bize öğrettiklerin ile amel edebilmek için de tevfik inayet eyle!... Dedik ki, kurtuluş yolu da namaz kılmaktan geçer... Allah'ım, bizlere tevfik ver de günde beş vakit namazımızı hakkıyla eda edelim.

Bu derste de hidayet-i âmmeye ve hasse için birer misal vermeye çalışacağım. İnsan hidayet-i âmmeye nail olunca, hidayet-i hasseye muhtaç olmaktadır. Farz edin ki yolculuk etmektesiniz. Dönüşte yaya olarak vatanınıza dönmek istiyorsunuz. Bulduğunuz yer ile vatanınız arasında ise hep dağlar, bataklıklar, çukurlar ve tepeler olduğundan, yol belli değildir. Ayrıca bu yolda, yırtıcı hayvanlar veya eşkıyalar da vardır. Bu yüzden hemen bir büyüğe gider ve ona sığınırınız. Bu büyüğün vazifesi ise, sizlere yolu göstermektir. Meselâ der ki: "Sağdan ve soldan gitmemelisin. Daima dosdoğru yürü. Bir kavşağın başına geldiğinde de dikkat et, yırtıcı hayvanların ayak izleri olan yoldan gitme. İnsanın ayak izlerinin bulunduğu yoldan yürü. Hareket ettiğinde de ekmek, su ve silahın da yanında bulunsun. Silahsız, bu tehlikeli yolu kat edemezsin."

Bu irşat ve kılavuzluk küllîdir. Bu da lazımdır. O büyük zatın vazifesi zaten bundan başkası da değildir. Ama o büyüğe, "Ne olur bana lütfet; bu tehlikeli yolu ben tek başıma kat edemem." dersin ve o da sana lütfedip doğru yolu çok iyi bilen bir kölesini de maksadına ulaştır- mak için seninle birlikte gönderecek olursa, bu, fazladan bir ihsandır. Hidayet-i hasse işte budur. Kölesine, "Ona dikkat et; her neye ihtiyacı olursa kendisine yardımcı ol; düşman veya yırtıcı hayvanların saldırısına uğrarsa, ona yardım et; düşerse elinden tut." derse, bu hidayet-i hasse- dir (özel hidayettir.)

Allah'ım, bizlere de bu hidayet-i hasseyi nasip et. Allah'ım, sen Kur'ân'da, doğru yolun, sana kulluk yolu ol- duğunu ifade ettin. Ama bu yolu kat etmek gerçekten de zordur. İnsan bazen kendi işlerinde de şaşkınlık ve hayran- lık içinde kalmaktadır. "Bu yapacağım iş Allah rızası için midir, yoksa nefsim için mi?" Kendi nazarına göre işi doğ- rudur. Ancak dikkat ederse belki, Allah'ın gazabına sebep olacak bir iştir o işi...

Bazen insan kendi aklınca kötülükten sakındırdığını zannediyor; hâlbuki aynı zamanda kaç tane kötülüğe müp- tela olmuştur belki. Allah'ım, bir nur ve anlayış ihsan et ki, belirsiz ve şüpheli işlerden hangisinin senin rızana uygun olduğunu anlayıp amel ederken şaşkınlığa duçar olmaya- yım. Yolu teşhis edeyim. Aniden nefsin istediği heva ve he- ves yoluna düşebilirim. O zaman da zahirde sana ibadet ettiğim hâlde, batında maksadım şöhret ve maddiyat olur; riyaya düşerim. O hâlde, bana bir akıl ve aydınlık ver ki, bunları birbirinden ayırabileyim.

Bazen insan Kur'ân okumak ve ibadet etmek istemek- tedir. Ama hakikatte güzel olan sesi için gösteriş yapmak- tadır. Zahiren Kur'ân okuyor, ama hakikatte şarkı söyle-

mekten farklı bir yanı yoktur. Bu da kötü ameller defterine yazılmaktadır. Bazen onun yüksek sesi komşu ve hastaya eziyet etmektedir. Bu da masiyet ve günahtır. Ama ona kal-sa, güzel bir iştir.

Allah'ım, sen her zaman bizleri hidayet et. Kur'ân okur-ken, sırat-ı müstakim üzere okumalıyız. İnfak ederken de hakeza... Eğer onun tevfik ve hidayeti olmazsa, birçok İba-detler, kötülükler arasına yazılır. Allah'ım, sen bağışla.

Hidayetin mertebelerini özet olarak arz ediyorum:

1- Akılla takviye: Allah-u Teâlâ birine özel hidayette bulunmak istediğinde onun akıl ve anlayışını kuvvetlendi-rir. Ona akıllılık ihsan etmektedir. Cahil insan nereye ulaş-a-bilir? Allah'ım, sen bizlere hidayet ve tevfik inayet buyur.

2- İlhamla takviye: Bu da bir çeşit hidayettir ki, insan bununla iyilik ve kötülükleri anlamaktadır. İnsana, "Bu iş güzeldir, yap ve bu iş doğru değildir, yapma!" diye ilham edilir.

3- Meleklerle takviye: Allah bir meleği onu kollaması ve gözetmesi için görevlendirir. Meselâ şeytan vesvese etti-ğinde, melek de iyi ve hayırlı şeyleri ilham eder insana.

4- Allah kendi fazlıyla insana ilim ve aydınlık bağışlar. Kalp, ilâhî sıfatların aynası hâline gelir. Hakikatleri böyle-ce idrak eder. Allah korusun bir sürçme tehlikesi olursa, hemen anlar. Bu özel hidayet, inayete mazhar olan kimse-ler içindir.

Allah-u Teâlâ kendi fazlıyla bu yollardan istediği-y-le insanları hidayete erdirmektedir. Meselâ bazen insan yaptığı işi için "Elhamdülillah" demektedir; ama o işi amel defterinde bir günah olarak yazılmaktadır. Zira onun ni-yet ve hedefi İslâm dışıydı. Dolayısıyla da bunların hiçbir faydası yoktur insana... Bazen "Elhamdülillah ki, biz öyle

olmadık!" diyor. Ama hakikatte birini eleştirmek ve kınamak istemektedir.

İnsan şüpheli işlerde Allah'ın has hidayetine daha çok muhtaçtır. İnsan birinin ayıbını veya sırrını bilince de Allah'ın yardımına muhtaç durumdadır. İmtihan zamanıdır o an. Şeytan insana "Ne biliyorsan söyle" diye vesvese eder. Eğer Allah insanın elinden tutmazsa, birçok günahlara duçar olur. Eğer namazlarda samimî bir şekilde "**İhdine's-sirate'l-müstakim**" demiş isen, Allah mutlaka seni korur.

Allah'ım, bu doğru yol senin lütuf ve nimetine mazhar olanların yoludur. O kimselerin *yolu* ki, Ali (a.s) bu ayeti tefsir ederken haklarında şöyle buyurmuştur: "*Senin tevfiik ve itaatınle, mal ve sıhhat ile değil...*" O büyük şahsiyetlerin yolu ki, senin tevfiikine birçok nimetlere mazhar olmuşlardı. Yani şehitler, doğrular, peygamberler ve salihlerin yoluna. Peygamberleri, doğruları, şehitleri ve salihleri götürdüğün yoldan beni de götür. Senin gazabına uğrayan Firavun ve Karun'ların yolundan değil.

İnsanlar nimetin servet olduğunu zannediyor. Eğer birisi ticarete çok kâr ederse, "Allah ona ne nimetler verdi!" diyorlar. Bu sözler, sahibinin cehaletini göstermektedir. O hâlde, "Karun da nimet sahibiydi" demek gerekir! Karun'un ne kadar serveti vardı! Kimya ilmini çok iyi bildiğinden, altın yapıyor ve sandıklara dolduruyordu. Sandıklarının anahtarını pehlivanlar zorla kaldırıyordu.¹

Ama bunca servete rağmen, bir türlü zekât vermeye yanaşmıyordu. Bu şahıs, elindeki servetiyle isyan ve tuğyan etmeye kalkıştı. Altından elbiseler giyen dört yüz kölesi, eğer ve dizginleri altından merkeplere binerek gösteri yaptılar. Bunu gören birtakım cahiller, kendilerini kaybederek şöyle

---

1- Kasas/76

dediler: "**Keşke biz de Karun gibi zengin olsaydık!**"¹ Dünya hayatından başka bir şey istemeyenler, hakikati algılayamıyor ve Karun gibi zengin olmayı arzu ediyorlardı.

Sonunda bu isyankâr adam, Allah'ın peygamberi Hz. Musa'ya (s.a) hakaret etmeye başladı. Onun haysiyet ve itibarıyla oynamaya başladı. Soysuzun silahı iftiradır. Bu yüzden Hz. Musa'ya iftira etmeye kalkıştı. Fahişe bir kadına altın vererek, "Musa, Benî İsrail'e nasihat ederken yerinden kalkarak ona, 'Sen mi insanlara nasihat ediyorsun? Benimle zina eden sen değil miydin?'" diye itiraz edeceksin." dedi. Ertesi gün her zamanki gibi Hz. Musa (s.a) halka nasihat etmeye başladı. Zina ve benzeri günahlardan sakınmalarını öğütüyordu onlara. Karun minberin yanından, "O hâlde sen niye zina ettin ey Musa?" diye sesini yükseltti. Musa, "Nerede ve ne zaman?" diye sorunca, Karun, "Şu anda burada bulunan ve durumu itiraf etmeye hazır olan falan kadınla." diye cevap verdi.

İşte burada Allah, peygamberini iftiradan koruması için o zinakâr kadının ağzını bağladı. Aksi takdirde, malumunuz ki, Benî İsrail Hz. Musa'ya neler yaparlardı? Karun'un parası ve Ben-i İsrail'in de bahanciliği olduktan sonra neler olmazdı ki? Allah o kadının dilini hakikati itirafa çevirdi. Kadın şöyle dedi: "Karun bana şu kadar altın vererek bu topluluğa gelmemi ve Allah'ın peygamberine iftirada bulunmamı istedi."

Hz. Ali şöyle buyuruyor:

İftira yer ve göklerden daha ağırdır.

Üstelik bir de nübüvvet ve risalet makamına iftira edilirse!.

1- Kasas/78

Mümin gayurdur. Nerde kaldı ki peygamber! Hz. Musa (a.s) bu iftiraya dayanamadı ve Allah'a şikâyetle bulundu. Nida geldi ki: "Yeryüzünü senin ihtiyarına bıraktık." Hz. Musa (a.s) da şöyle beddua etti: "Ey yeryüzü, onu kendine çek." O anda Karun dizlerine kadar yere battı. Karun hemen Hz. Musa'dan yardım istedi. Tövbe etmedi; ama yine de Hz. Musa'dan kendisini kurtarmasını istedi. Bu sefil, tövbe etme tevfikini de elde edemedi. "Yanlışlık ettim, artık zekât da vereceğim" demiyor. "Musa beni kurtar" diye feryat ediyor, o kadar.

Musa yeniden, "Ey zemin, onu kendine çek" deyince, Karun beline kadar yere gömüldü. Musa yine de itina etmeyerek aynı sözü tekrarlayınca bu defa da gırtlığına kadar yerin dibine girdi. Karun, "Beni helâk etmek ve servetlerime sahip olmak mı istiyorsun?" dedi. Musa da yeryüzüne, "Onun gözleri önünde ilkönce mallarını sonra da kendisini kendinde göm." diye emretti. Karun'un tüm hazineleri onun gözleri önünde yerin dibine gömüldü. Karun, oldukça üzüldü ve sonra da helâk oldu.¹

Dün Karun gibi olmayı arzu edenler o manzarayı görünce şöyle dediler: "Allah'a hamdolsun ki, bu hazineler bize nasip olmadı! Aksi takdirde biz de yerin dibini boylardık." Onlar parası çok olanın nimet sahibi olduğunu zannediyorlardı. Hâlbuki ilim sahibi olanlar o gün şöyle diyorlardı: "Parası çok olanlara değil, Allah'ın sevabına nail olanlara imrenin..."

Bir müminin hayra nail olduğunu duyunca şöyle de: "Ne mutlu ona! Keşke Allah bana da böyle bir tevfik verseydi. Allah'ım, böyle bir tevfiği bana da nasip et." Malının üçte birini hayattayken Allah yolunda infak ettiğini duy-

---

1- Kasas/81

duğunda, "Ne mutlu ona! Allah'ım, bana da tevfik ver ki, mal sevgisi kalbimden silinsin; ben de hayattayken yol azıgımı hazırlayayım." diye dua et. Elbette eğer baki kalmasını istiyorsan.

Nimet işte budur. Nimet, para demek değildir. Para ve eline geçen bir mal infak tevfiğiyle birlikte olunca nimettir. Ama üst üste yığacak olursan, hüsrân sebebi ve Karun'un bir sıfattır.

Allah'ım, beni kendilerine yardım ve tevfik verdiğin kimselerin yoluna hidayet et! İnsanlar imreniyorlar. Ama toprak, araba ve park sahibi kimselere imreniyorlar. Başkalarının ihlasına imrensene!... Mal çok oldu mu mesuliyet de ağırlaşır. Dolayısıyla, imrenilecek bir yönü yoktur. Meğerki infak tevfiğini de elde etmeye çalışsın. Stok etmeye kalkışmasın. Resulullah (s.a.a) bir hadiste şöyle buyuruyor:

Herkesin üç saati vardır ki, kıyamette kendisine zahir olur. Birincisi şudur: Ona o kadar ruh (Allah'ın yardım ve rahmeti), reyhan, ferahlık ve sevinç verilir ki, eğer bu sevinci cehennemlik olanlar arasında taksim edecek olsa, hepsi sevinir. Bu ise Allah yolunda ibadetle geçirdiği ömrüdür. Başka bir saati ise o kadar keder, dert ve rahatsızlıklarla doludur ki, eğer cennetlikler arasında taksim edecek olsa hepsi rahatsız olurlar. Bu da ömrünü günah ve masiyetle geçirdiği saatleridir.

Bedenden gömleği soyunca

Ayıp ve hüner çıkar ortaya.

Üçüncü saat ise, ne ferahlık ve sevinçle, ne de dert ve kederle iç içedir. Sadece "Neden beni bugün sevindirecek şeyler hazırlamadım kendime?" diye gam yemektir. Bu da boş şeylerle meşgul olduğu saatleridir.

Maksat, ömrünüzün kıymetini bilmenizdir. Ölüm-den sonra tüm yaptıklarınızı karşınızda hazır bulursunuz.

<https://t.me/caferilikcom>

www.caferilik.com

Allah'a şükredin; nimetlerin kadrini bilerek şükredenlerden olun.

Namazda, "**Allah'ım, bizi doğru yola hidayet et.**" diyorsunuz; bilin ki duanız kabuldür. Yoksa bunca tevfikler de nereden geldi? Her ne zaman tevfikten mahrum kalırsan, bil ki duan kabul olmuyor.

Ey yaşlılar! Bu yıl da oruç tutmaya muvaffak oldunuz. Bu da hidayet nimetiydi. Dualarınızın kabul olmasının delilidir. Ey ergenlik çağına yeni ulaşan gençler! Sizin gibi milyonlarca genç vardır ki, bile güçleri yetmemekte ve oruç tutmamaktalar. Allah'ım, fazlınla bizlere sırat-ı müstakimde yardım ettiğin gibi, şimdi de izzet ve celalinle kabul et bizleri...

Allah'ım, biz cami ehlini fazl-u kereminle dergâhına aşına kıldın; şimdi de muvaffak kıl ki, bu yolu sürdürelim ve dergâhından yüz çevirmeyelim!...